ป่าสักนวมินทรราชินี

การติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สัก
และพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ป่าสักนวมินทรราชินี

การติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สัก
และพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

“...พระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ฉันจะเป็นป่า ป่าที่ถวายความจงรักภักดีต่อน้ำ
...พระเจ้าอยู่หัวสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉันจะสร้างป่า...”

พระราชดำรัสสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙

คำปรารภ

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ในฐานะหน่วยงานกลางในการประสานการดำเนินงานสนองพระราชดำริ และสนับสนุนการดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ ถึงปัจจุบัน มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกระจายอยู่ทั่วประเทศกว่า ๔,๐๐๐ โครงการ เพื่อเป็นการสืบสาน รักษา ต่อยอด โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามพระราชปณิธานในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติ สำนักงาน กปร. จึงได้ดำเนินการติดตามการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้ได้รับทราบถึงผลการดำเนินงานสนองพระราชดำริ ผลสัมฤทธิ์ของโครงการฯ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อนำผลที่ได้จากการติดตามโครงการฯ มาปรับใช้เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและขับเคลื่อนการดำเนินงานสนองพระราชดำริให้ตรงตามพระราชประสงค์และก่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ได้ทรงงานเคียงคู่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ทรงตรากตรำบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อพสกนิกรชาวไทย ได้พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค สร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชน ทั้งด้านศิลปาชีพ ด้านการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา และด้านสาธารณสุข รวมทั้งการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญ ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

"...พระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ฉันจะเป็นป่า ป่าที่ถวายความจงรักภักดีต่อน้ำ...พระเจ้าอยู่หัวสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉันจะสร้างป่า..."

จากพระราชดำรัสดังกล่าวในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ สะท้อนให้เห็นถึงพระราชปณิธานอันมุ่งมั่นที่จะรักษาผืนป่า ทรัพยากรอันล้ำค่าของประเทศที่นับวันจะถูกบุกรุกทำลาย และด้วยความห่วงใยในปัญหาดังกล่าว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมรับโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า "ป่าสักนวมินทรราชินี" (ป่า-สัก-นะ-วะ-มิน-ทะ-ระ-รา-ชิ-นี) มีความหมายว่า "ป่าสักที่อุดมสมบูรณ์"

สำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริ มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๕๓ เป็นต้นมาได้มีการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ เพื่อป้องกันรักษาพื้นที่ป่าสักให้คงความสมบูรณ์ รวมทั้งให้เป็นแหล่งศึกษาวิจัยไม้สักที่สำคัญของประเทศไทย และอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ที่เสื่อมโทรม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร เพื่อให้ราษฎรเกิดจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าในพื้นที่ให้มีความยั่งยืนต่อไป และจากการติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ครั้งนี้ สำนักงาน กปร. จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารติดตามโครงการฯ ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานให้กับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีลักษณะเดียวกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและสร้างประโยชน์คืนความสมบูรณ์ให้แก่ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพชีวิตของราษฎรได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน สมดังพระราชปณิธานอย่างแท้จริงตลอดไป

(นายดุนชา สินธวานนท์)
เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

คำนำ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ทรงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะรักษาผืนป่าทรัพยากรอันล้ำค่าของประเทศที่นับวันจะถูกบุกรุกทำลาย และด้วยความห่วงใยในปัญหาดังกล่าว เมื่อกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กราบบังคมทูล ขอพระราชทานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงทรงรับโครงการดังกล่าวฯ ไว้เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า **“ป่าสักนวมินทรราชินี”** (ป่า-สัก-นะ-วะ-มิน-ทะ-ระ-รา-ชิ-นี) มีความหมายว่า **“ป่าสักที่อุดมสมบูรณ์”**

ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ เป็นต้นมาได้มีการดำเนินงาน เพื่อป้องกันรักษาผืนป่าสักนวมินทรราชินีให้คงความสมบูรณ์ รวมทั้งให้เป็นแหล่งศึกษาวิจัยไม้สักที่สำคัญของประเทศไทย และอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ที่เสื่อมโทรม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร โดยดำเนินการในหมู่บ้านเป้าหมายหลัก ๔ หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านกึ๊ดสามสิบ อำเภอปางมะผ้า หมู่บ้านมะโนรา อำเภอปาย หมู่บ้านห้วยซลอบ และหมู่บ้านห้วยปมฝาด อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ราษฎรเกิดจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าในพื้นที่ให้มีความยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ในฐานะหน่วยงานกลางในการประสานและสนับสนุนการดำเนินงานสนองพระราชดำริ เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ให้คงอยู่เป็นแหล่งต้นน้ำ ลำธาร และการมุ่งเน้นให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ จึงมอบหมายให้ กองติดตามประเมินผล สำนักงาน กปร. ทำหน้าที่ในการติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง จากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่ ทำให้การติดตามโครงการฯ ในครั้งนี้ ได้รับผลสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้น กองติดตามประเมินผล จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารติดตามโครงการฯ ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานให้กับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในลักษณะเดียวกัน และเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(สำนักงาน กปร.)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) โดยกองติดตามประเมินผล (กตผ.) และกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๓ (กปค. ๓) ได้ดำเนินการติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปี ๒๕๖๐ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อรับทราบถึงผลการดำเนินงานโครงการฯ พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรค เพื่อรับทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฯ เพื่อรับทราบถึงการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ และเพื่อหาแนวทางการขยายผลในการช่วยเหลือราษฎรในระยะต่อไป

การติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ – ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ครั้งนี้ มีวิธีการติดตามโครงการฯ ประกอบด้วย

๑. **วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล**

แบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ การศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ การเก็บข้อมูล โดยจัดทำแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์

๒. **กลุ่มประชากรตัวอย่าง** แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการฯ ทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๔ ท่าน

กลุ่มที่ ๒ ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวน ๔ หมู่บ้าน จำนวน ๖๔ ราย ประกอบด้วย

- ราษฎรบ้านกึ๊ดสามสิบ-บ้านนาอ่อน จำนวน ๓๐ ราย
- ราษฎรบ้านห้วยซลอบ จำนวน ๑๕ ราย
- ราษฎรบ้านมะโนรา จำนวน ๘ ราย
- ราษฎรบ้านปมฝาด จำนวน ๑๑ ราย

โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นการดำเนินงานสนองพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบัน ปี ๒๕๖๐ เป็นระยะเวลา ๗ ปี โดยความร่วมมือและบูรณาการการดำเนินงานจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ และสำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีพื้นที่ดำเนินการเป็นบริเวณกว้างตั้งอยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย ในท้องที่ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า และตำบลทุ่งยาว อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื้อที่ ๓๔๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๑๕,๐๐๐ ไร่ และในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งขวาตอนล่างและในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนล่าง เนื้อที่ ๑๕๓.๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๙๕,๗๕๐ ไร่ เนื้อที่รวม ๔๙๗.๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๑๐,๗๕๐ ไร่

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชน ในโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปผลการติดตามโครงการฯ ตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

๑. การดำเนินงานโครงการฯ พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรค

๑.๑ ด้านการสนองพระราชดำริ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ๑๔ หน่วยงาน ได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ คือ ป้องกันทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ **“ป่าสักนวมินทรราชินี”** ไม่ให้ถูกบุกรุกทำลายโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน เสริมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีการสำรวจ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และวิจัยด้านแหล่งพันธุกรรมไม้สักและงานวิจัยด้านอื่น ๆ รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูล และการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ที่เสื่อมโทรม ตลอดจนสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำป่าย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปัญหา/อุปสรรค ด้านการสนองพระราชดำริ พบว่า ยังทำได้เพียงระดับหนึ่ง ด้วยพื้นที่ดำเนินการเป็นพื้นที่กว่า ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ ประชาชนในพื้นที่มีความหลากหลายมาจากชนเผ่าหลายชนเผ่า ประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อต่างกันการที่จะเข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนต้องใช้รูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่ต่างกัน ประกอบกับแต่ละพื้นที่มีความห่างไกลและมีข้อจำกัดเรื่องการเดินทาง ทำให้การเฝ้าระวังทำความเข้าใจกับราษฎรไม่ครบถ้วน จึงยังคงมีปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและปัญหาความมั่นคงเกิดขึ้นเป็นประจำ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและจัดทำแผนแม่บทในการดำเนินงานในทุกมิติ (การบริหาร ศึกษาวิจัย อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ รวมถึงจิตสำนึกในการรักและหวงแหนป่า และคุณภาพชีวิต) อย่างจริงจังและต่อเนื่องในการดำเนินการสนองพระราชดำริให้ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป

๑.๒ ด้านการบูรณาการ พบว่า การดำเนินที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ มีองค์ประกอบ ๒ คณะ คือคณะกรรมการบริหารโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และคณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ปัญหา/อุปสรรค ด้านบูรณาการ พบว่า คำสั่งคณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีความล้าสมัยเนื่องจากบางหน่วยงานมีการปรับโครงสร้างองค์กร รวมถึงไม่มีแผนแม่บทและแผนการปฏิบัติงานของโครงการฯ เพื่อกำหนดทิศทางและการบูรณาการการทำงานอย่างแท้จริง

๑.๓ ด้านงบประมาณ พบว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ สำนักงาน กปร. ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สนองพระราชดำริโดยการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานในโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอนอีกด้วย

ปัญหา/อุปสรรค ด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่และการขับเคลื่อนในบางเรื่อง เช่น การเพาะพันธุ์ไม้สัก งานป้องกันรักษาป่า ในส่วนของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ยังคงมีค่อนข้างน้อย ทำให้ราษฎรในพื้นที่ไม่มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง ส่งผลให้การดำเนินงานของโครงการฯ เกิดความล่าช้าไม่ครอบคลุมทุกด้าน อีกทั้ง การดำเนินงานมีการกำหนดแผนงาน/โครงการและดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ แต่งบประมาณมีไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและการเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้าไม่สามารถเบิกจ่ายได้ทันตามการปฏิบัติงานจริง

๑.๔ ด้านการศึกษา ทดลอง วิจัย พบว่า ด้านการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย มีการดำเนินการเพียงบางส่วนเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวิจัยพันธุ์ไม้สักที่มีอยู่ในพื้นที่ ซึ่งโดยภาพรวมถือว่าไม้สักในพื้นที่แห่งนี้มีการเจริญเติบโตได้ดีกว่าในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย

ปัญหา/อุปสรรค การศึกษาวิจัยยังไม่ต่อเนื่องและจริงจัง ด้วยขาดงบประมาณและบุคลากรในการทำงานวิจัย อีกทั้งไม่สามารถนำผลของการศึกษามาถ่ายทอดและขยายผลสู่ชุมชน สถานศึกษาในพื้นที่รอบ ๆ โครงการฯ ให้ได้รับรู้รับทราบและเกิดการเรียนรู้ร่วมกันได้ อีกทั้งยังไม่มีการจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ และขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

๑.๕ ด้านการส่งเสริมป้องกันรักษาป่า พบว่า หน่วยงานต่าง ๆ มีการส่งเสริมให้ประชาชนร่วมพิทักษ์ป่า โดยการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ มีการประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่า และขยายพื้นที่ทำกิน ให้ประชาชนมีความรู้สึกรักหวงแหน และตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการบุกรุกทำลายป่าจากการขยายพื้นที่ทำกิน และช่วยปกป้องรักษาป่าจากบุคคลภายนอกที่เข้ามาลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่

ปัญหา/อุปสรรค พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอ ในการดำเนินการเพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่า จำนวนจุดสกัดและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ประจำการในพื้นที่ ในการป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่ามีจำนวนน้อยเมื่อเทียบสัดส่วนกับพื้นที่ ขาดการลาดตะเวนเชิงคุณภาพด้วยบุคลากรไม่เพียงพอ ทำให้ยังพบปัญหาเรื่องการบุกรุก ทำลายป่า และมีการขยายพื้นที่ทำกิน อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ยังไม่มีความรู้สึกรักหวงแหน และตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการบุกรุกทำลายป่าซึ่งหากปล่อยทิ้งไว้และเกิดผลเสียต่อไปในอนาคต

๑.๖ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่เป็นการแจกพันธุ์กล้าไม้ให้กับประชาชนในพื้นที่ การสร้างจิตสำนึกและตระหนักถึงประโยชน์ของป่าไม้ ราษฎรเริ่มหันมาประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งมากขึ้นกว่าในอดีต ราษฎรรู้ถึงประโยชน์ของโครงการฯ เป็นอย่างมากและมีการเข้าไปหาของป่าเพื่อมาบริโภคในครัวเรือนเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าป่ามีความสมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ยังมีการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษา กลุ่มอนุรักษ์ในพื้นที่ ในการฟื้นฟูป่าทำให้มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น

ปัญหา/อุปสรรค พบว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การดำเนินงานยังไม่สำเร็จ ด้วยยังพบการทำลายทรัพยากรป่าไม้ และยังเป็นพื้นที่ล่อแหลมเสี่ยงต่อปัญหาความมั่นคงทั้งด้านการลักลอบเข้าเมืองและเส้นทางลำเลียงยาเสพติด ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาที่ยังขาดจิตสำนึกในการรักและหวงแหนแผ่นดิน ยังขาดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างแท้จริง

๑.๗. การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการท่องเที่ยว พบว่า เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้าไปส่งเสริมสนับสนุน ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน อาทิ ถนน น้ำดื่ม น้ำใช้ รวมถึงด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพ โดยให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การฝึกอบรม ด้านเกษตรกรรม

ด้านปศุสัตว์ และด้านศิลปาชีพ ราษฎรมีความรู้ในการประกอบอาชีพดีขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นจากอดีต ในระดับปานกลางถึงมาก นอกจากนี้ราษฎรยังมีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มทอผ้า ส่งผลให้ราษฎรในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้น ราษฎรส่วนใหญ่มีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมอาชีพเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเพาะปลูก การเกษตรผสมผสาน ปลูกผัก กาแฟ ไม้ผล ในส่วนของการท่องเที่ยวราษฎรส่วนใหญ่เห็นว่าการท่องเที่ยวจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นราษฎรบางส่วนจึงเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อรักษาไว้ให้เป็นแห่งท่องเที่ยว

ปัญหา/อุปสรรค ด้านคุณภาพชีวิตและการท่องเที่ยว พบว่า การส่งเสริมในด้านเกษตรกรรม ปศุสัตว์และศิลปาชีพ ยังไม่ทั่วถึงในทุกพื้นที่ ทำให้ราษฎรบางพื้นที่ยังมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ปัญหาที่พบส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของระบบสาธารณูปโภค เส้นทางการคมนาคมไม่สะดวก ส่วนใหญ่มีปัญหา ด้านการเดินทาง เช่น ถนนไม่ดี ลำบากในการเดินทาง สถานพยาบาล และด้านการศึกษายังไม่ทั่วถึง อันจะส่งผลให้ประชาชนหันมาประกอบอาชีพล่าสัตว์ หาของป่า ตัดไม้ และปัญหายาเสพติดบางส่วน ยังขาดน้ำทำการเกษตร ขาดผู้นำท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง เพื่อเป็นแกนนำในการดำเนินการอย่างจริงจัง

สำหรับการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวยังไม่มีการบูรณาการและวางแผนร่วมกันอย่างจริงจัง ดังนั้น ควรวางกฎระเบียบให้ชัดเจน จำแนกพื้นที่ที่จะรองรับการท่องเที่ยวให้ทุกฝ่ายยอมรับ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับภูมิประเทศ และภาพลักษณ์ของท้องถิ่น

ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรจัดให้มีเวทีชุมชน สอบถามความต้องการและปัญหาของประชาชน พร้อมกับระดมความคิดเห็นในการหาแนวทางแก้ไขปัญหา และควรมีการติดตามประเมินผลโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง

๒. ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฯ

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฯ พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร นอกจากวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ให้ราษฎรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดำรงชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ยังได้นำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ **"ให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างเกื้อกูล"** เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เสริมสร้างจิตสำนึกแก่ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดความรัก ความหวงแหนทรัพยากรป่าไม้และเรียนรู้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกำลังสำคัญที่จะร่วมดูแลรักษาและปกป้องป่าสักธรรมชาติที่สมบูรณ์แห่งนี้ไว้ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

ราษฎรส่วนใหญ่รับรู้รับทราบว่าโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ป่าสักนวมินทรราชินี ได้รับการดูแลรักษาให้มีความอุดมสมบูรณ์จากการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน ทำให้ราษฎรส่วนใหญ่พร้อมใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการฯ มากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา

ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบันปี ๒๕๖๐ เป็นระยะเวลากว่า ๗ ปีพบว่า พื้นที่ป่าแห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น พบพรรณไม้ที่สามารถจำแนกได้ ๒๑๖ ชนิด ๑๖๒ สกุล ๗๗ วงศ์ พรรณไม้เด่นในพื้นที่ ๑๐ อันดับแรก ได้แก่ สัก แดง ไผ่ซาง รกฟ้า งิ้วป่า กระพี้จั่น ขางหัวหมู ไผ่บง อ้อยช้าง และตะแบกเลือด

เป็นป่าผสมผลัดใบที่พบมากที่สุดในพื้นที่โดยประมาณร้อยละ ๕๐-๖๐ ซึ่งเป็นป่าที่พบไม้สักธรรมชาติ มีการกระจายพันธุ์ตั้งแต่ระดับความสูง ประมาณ ๒๕๐-๑,๒๓๐ เมตร มีค่าความหนาแน่นของไม้ยืนต้นเฉลี่ย ๓๘๒ ต้น/เฮกแตร์ (ประมาณ ๖๑ ต้น/ไร่) คิดเฉพาะความหนาแน่นของไม้สักเฉลี่ย ๑๑๕ ต้น/เฮกแตร์ (ประมาณ ๑๘ ต้น/ไร่) เมื่อเปรียบเทียบความเด่นของไม้สักกับพรรณไม้ชนิดอื่น ๆ ความเด่นด้านความหนาแน่น ๓๒% ด้านพื้นที่หน้าตัด ๔๕% และด้านปริมาตรที่เป็นสินค้าได้ ๕๑% ซึ่งถือว่าไม้สักเป็นไม้ที่เด่นมากที่สุดกว่าพรรณไม้ชนิดอื่น ๆ อีกทั้งไม้สักธรรมชาติที่พบนั้นเป็นไม้สักที่มีลักษณะดี ขนาดใหญ่ ลำต้นเปลาตรง อัตราการเจริญเติบโตสม่ำเสมอ และที่สำคัญไม้สักที่พบมีลักษณะพิเศษด้านพรรณพืชที่น่าสนใจคือ สามารถเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่สูงกว่า ๑,๒๓๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล ซึ่งนับเป็นข้อมูลใหม่ของประเทศไทยจากที่เคยมีการบันทึกไว้ว่า ปกติจะพบไม้สักธรรมชาติกระจายพันธุ์อยู่ที่ความสูงไม่เกินที่ระดับ ๗๕๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล จะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับป่าไม้สักในที่แห่งอื่นของประเทศไทยโดยรวมแล้วถือว่าป่าไม้สักตามธรรมชาติในพื้นที่นี้ เป็นป่าที่มีไม้สักขึ้นอยู่อย่างสมบูรณ์ทั้งคุณภาพและปริมาณมากที่สุดของประเทศไทย

นอกจากนี้ ยังพบไม้เฉพาะถิ่นที่มีความสำคัญ คือ **“มหาพรหมราชินี”** เป็นพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลก มีประกาศการค้นพบเมื่อปี ๒๕๔๗ เป็นครั้งแรกที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นพรรณไม้ที่หายาก และใกล้จะสูญพันธุ์ในถิ่นกำเนิดจากธรรมชาติ พรรณไม้ชนิดนี้ได้รับพระราชานุญาตจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ให้อัญเชิญพระนามาภิไธย เป็นชื่อพืชชนิดใหม่ว่า *Mitrephora sirikitiae* Weerasooriya, Chelermglin & R.M.K. Saunders เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบ ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗ และยังพบกล้วยไม้ชนิดใหม่ของโลก ที่มีชื่อว่า **“ว่านแผ่นดินเย็นนวลงาม”** (Nervilia viridis S. W. Gale Watthana & Suddee เป็นกล้วยไม้ดินในสกุลว่านแผ่นดินเย็นหรือ **“ว่านพระฉิม”** (Nervilia) จัดอยู่ในวงศ์กล้วยไม้ (Orchicaceae) อีกด้วย

นอกจากนี้ ในพื้นที่ดังกล่าวยังสำรวจพบชนิดพันธุ์สัตว์ป่าอีกมากมาย โดยพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammals) ไม่น้อยกว่า ๖๗ ชนิด ทั้งชนิดที่เป็นสัตว์ขนาดใหญ่และสัตว์แทะขนาดเล็ก เช่น เลียงผา หมูป่า ลิ่นชวา ชะนีมือขาว ค่างแว่นถิ่นเหนือ หมีหมา หมีควาย ชะมดแปลงลายจุด เสือดาว เสือดำ เสือโคร่ง และกวางผา เป็นต้น พบนก (Birds) ไม่น้อยกว่า ๒๕๕ ชนิด เช่น นกโพระดก นกหัวขวาน นกกระเต็น นกกระรางหัวขวาน นกจาบคา และนกเงือก เป็นต้น สัตว์เลื้อยคลาน (Reptiles) พบไม่น้อยกว่า ๔๖ ชนิด เช่น งู ตุ๊กแก จิ้งเหลน เต่า ตะพาบน้ำ เป็นต้น สัตว์สะเทิ้นน้ำสะเทิ้นบก (Amphibians) พบไม่น้อยกว่า ๒๓ ชนิด ได้แก่ อึ่ง กบ เขียด คางคก และปาด เป็นต้น ปลาน้ำจืด (Freshwater fish) พบไม่น้อยกว่า ๑๑ ชนิด ที่สำคัญ ได้แก่ ปลาถ้ำ ๒ ชนิด คือ ปลาผีเสื้อถ้ำ และปลาค้อตาบอด ซึ่งมีลักษณะพิเศษสามารถปรับตัวให้อยู่ในสภาพมืดภายในถ้ำ โดยตาที่มีอยู่ไม่มีความจำเป็นจึงลดรูปลงไป และพัฒนาครีบอกเพื่อยึดเกาะกับผนังหินปูนฉาบภายในถ้ำ และยังพบปลาสะแงะ (ปลาตูหนา) ซึ่งปกติจะอาศัยอยู่ใกล้น้ำทะเลเป็นส่วนใหญ่ แต่ที่พบในพื้นที่แห่งนี้ เนื่องจากแม่น้ำปายจะไหลลงสู่แม่น้ำสาละวิน จากนั้นจะไหลไปรวมกับแม่น้ำอิรวดีในประเทศพม่า และไหลลงสู่ทะเลฝั่งอันดามันจึงเป็นไปได้ที่ปลาดังกล่าวจะขึ้นมาจนถึงแหล่งน้ำในพื้นที่นี้

จากข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น จึงนับว่าป่าสักนวมินทรราชินีแห่งนี้เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการอนุรักษ์ไว้ซึ่งความหลากหลายทางพันธุกรรม (genetic diversity) ชนิดพันธุ์ (species diversity) และระบบนิเวศ (ecosystem diversity) ได้อย่างสมดุลของธรรมชาติ ต่อไป

๓. **การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิต** ของราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรที่อยู่บนที่สูง มีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เยาวชนได้รับการศึกษาและสามารถเข้าถึงการบริการด้านสาธารณสุข มีถนนและสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีอาชีพและรายได้จากการปลูกพืช ข้าว ไม้ผล หัตถกรรม ทอผ้า ทดแทนการทำไร่เลื่อนลอย มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง มีสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีพ ส่งผลให้ราษฎรส่วนใหญ่เลิกการตัดไม้ทำลายป่าและมาร่วมกันดูแลรักษาให้คงความอุดมสมบูรณ์เพื่อเป็นแหล่งสร้างรายได้และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นรายได้เสริมให้แก่ราษฎรอีกทางหนึ่งด้วย

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อผนึกกำลังในการดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อให้การป้องกันรักษาป่าอันเป็นแหล่งพันธุกรรมไม้สักตามธรรมชาติแห่งเดียวของประเทศไทยให้มีสภาพที่สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต รวมถึงการส่งเสริมอาชีพให้แก่ราษฎรในพื้นที่ให้มีรายได้ที่พอเพียงและมั่นคง เพื่อจะได้ไม่ตัดไม้ ทำลายป่าและให้มีอาชีพจากป่าอย่างเกื้อกูลกัน เช่น การท่องเที่ยวหรืออื่น ๆ ต่อไป

๔. แนวทางการขยายผลช่วยเหลือราษฎรในระยะต่อไป

จากผลการวิเคราะห์ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเอกสาร/แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานและการขยายผลช่วยเหลือราษฎรในระยะต่อไป ดังนี้

๔.๑ การบริหารงาน /งบประมาณ

(๑) ปรับปรุงคำสั่งคณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้เป็นปัจจุบันและมอบหมายให้มีหน่วยงานหลักเป็นผู้อำนวยการหรือหัวหน้าโครงการฯ รับผิดชอบในการขับเคลื่อนโครงการฯ ต่อไป

(๒) จัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติงานระยะ ๓ ปี หรือ ๕ ปี โดยมียุทธศาตร์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การบริหาร (จัดทำแผน งบประมาณ ติดตามประเมินผล และประชาสัมพันธ์ จัดทำระบบสารสนเทศในการรายงานผล) ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา วิจัยและขยายผล ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟู ปกป้องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต

๔.๒ ด้านการศึกษา วิจัยและขยายผล

(๑) ดำเนินการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับป่าสัก อย่างต่อเนื่อง

(๒) จัดทำฐานข้อมูลทางวิชาการและงานขยายผล

(๓) จัดทำตัวชี้วัดโครงการฯ เพื่อแสดงถึงผลสำเร็จ

(๔) กำหนดเป้าหมายการขยายผลที่ชัดเจน

(๕) ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี

๔.๓ ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟู ปกป้องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

(๑) กำหนดแผนงาน การอนุรักษ์ ฟื้นฟู ปกป้องรักษาผืนป่าที่มาจากการบูรณาการร่วมกัน (ปลูกป่า สร้างฝาย ลาดตระเวน ซ่อมแซมป่าเสื่อมโทรม ป้องกันไฟป่า ฯลฯ)

(๒) สร้างจิตสำนึกของประชาชน และรณรงค์ให้คืนผืนป่าและมีกิจกรรมสร้างคนดีดูแลป่า

(๓) สนองพระราชดำริ คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน

๔.๔ การพัฒนาคุณภาพชีวิต

(๑) สนับสนุนสาธารณูปโภคพื้นฐานให้ครอบคลุม (ถนน น้ำ ไฟฟ้า)

(๒) ส่งเสริมสุขภาพอนามัย

(๓) ส่งเสริมการศึกษาในระบบและนอกระบบ

(๔) ส่งเสริมอาชีพทั้งหลักและเสริม ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และการตลาดโดยความร่วมมือจากส่วนราชการทุกภาคส่วน ควรมีแผนงานและความรับผิดชอบที่ชัดเจน

(๕) เสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตให้แก่ราษฎร

(๖) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สร้างจิตสำนึกให้คนรักป่าอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ได้เสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานในระยะต่อไป ตามแผนผังประกอบดังนี้

แนวทางในการดำเนินโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร บริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

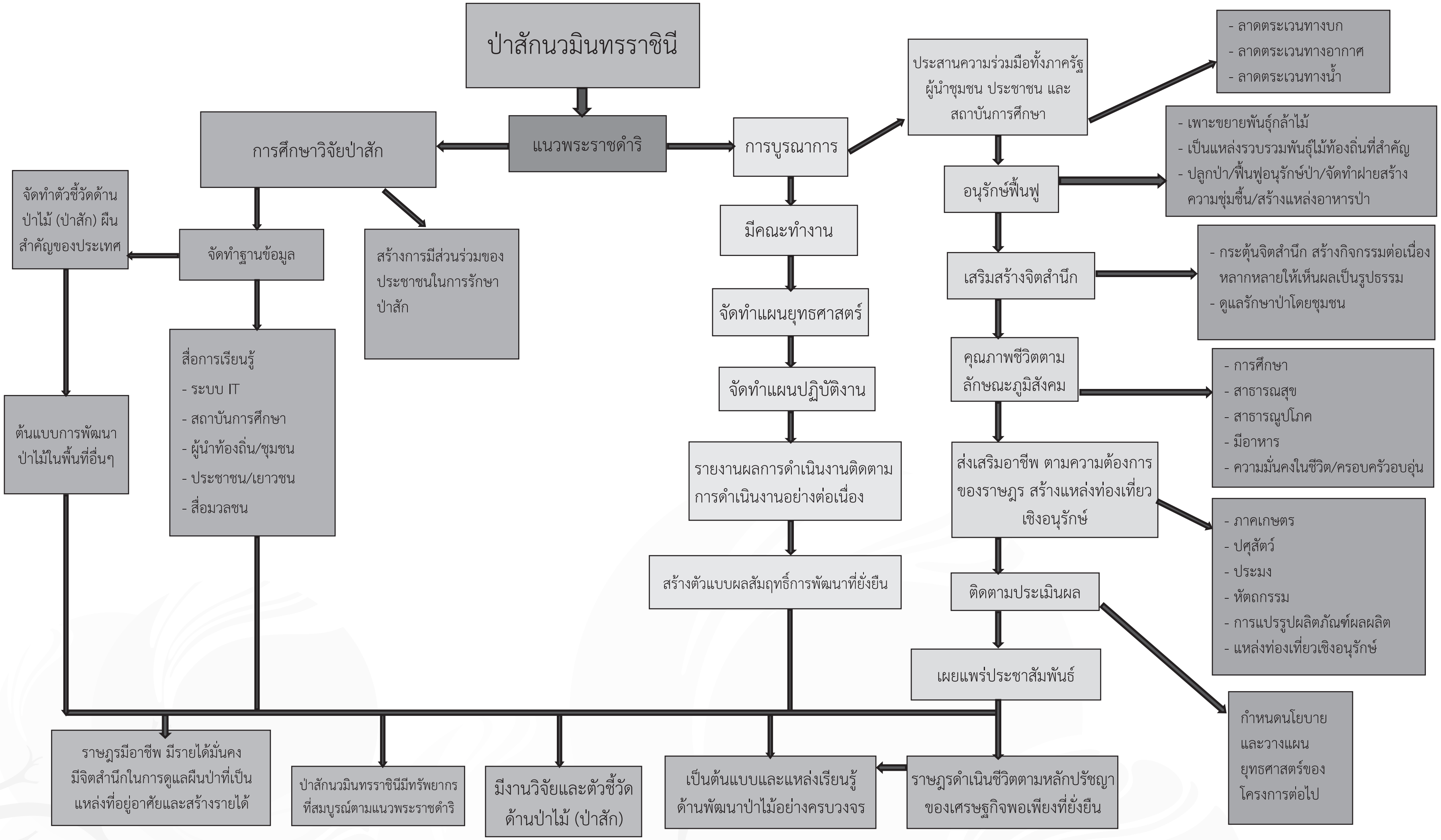

สารบัญ

	หน้า
คำปรารภ	**ก**
คำนำ	**ค**
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	**ง**
บทที่ ๑ บทนำ	**๑**
๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. วัตถุประสงค์ของการติดตาม	๒
๓. วิธีการศึกษา	๒
๔. ขอบเขตของการติดตาม	๒
๕. กลุ่มเป้าหมาย	๓
๖. ผู้รับผิดชอบ	๓
๗. ประโยชน์ที่ได้รับ	๓
บทที่ ๒ โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณ ป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	**๔**
๑. ความเป็นมาของโครงการฯ	๔
๒. พระราชดำริ	๖
๓. วัตถุประสงค์	๖
๔. รายละเอียดโครงการฯ	๗
๕. โครงสร้างการบริหารงานของโครงการฯ	๑๓
๖. งบประมาณในการดำเนินงาน	๑๓
๗. ผลการดำเนินงาน	๑๔
๘. ประโยชน์ที่ได้รับ	๒๒
๙. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๓
บทที่ ๓ วิธีการติดตาม	**๒๔**
๑. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๒๔
๒. กลุ่มประชากรตัวอย่าง	๒๔
๓. การประมวลผล	๒๕

สารบัญ

		หน้า
๔.	การสังเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูล	๒๕
๕.	การเก็บข้อมูลในการติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๒๖
๖.	สรุปผลการติดตาม ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสำนักงาน กปร.	๒๘
บทที่ ๔ ผลการติดตาม		๓๐
๑.	ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร	๓๐
	๑.๑ การดำเนินงาน	๓๐
	๑.๒ งบประมาณ	๓๑
๒.	ผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม/สัมภาษณ์	๓๑
	๒.๑ สรุปผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม/การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการฯ	๓๑
	- ส่วนที่ ๑ แผนงานด้านการบูรณาการ	๓๒
	- ส่วนที่ ๒ แผนงานด้านวิจัย ข้อมูลผลการศึกษา ทดลอง และงานวิจัย	๓๔
	- ส่วนที่ ๓ การส่งเสริมตามแผนงานป้องกันรักษาป่า	๓๔
	- ส่วนที่ ๔ การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	๓๕
	- ส่วนที่ ๕ การส่งเสริมการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต	๓๕
	๒.๒ สรุปผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม/การสัมภาษณ์ประชาชน	๓๖
	- ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน	๓๖
	- ส่วนที่ ๒ ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน	๓๙
	- ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการดำเนินงานของโครงการฯ	๔๗
	- ส่วนที่ ๔ ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้	๕๕
บทที่ ๕ สรุปผลการติดตาม		๖๒
๑.	การดำเนินงานโครงการฯ พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรค	๖๕
๒.	ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฯ	๖๘
๓.	การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ	๖๙

สารบัญ

หน้า

๔. แนวทางการขยายผลช่วยเหลือราษฎรในระยะต่อไป ๖๙

๔.๑ การบริหารงาน /งบประมาณ ๗๐

๔.๒ ด้านการศึกษา วิจัยและขยายผล ๗๐

๔.๓ ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟู ปกป้องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ๗๐

๔.๔ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ๗๐

บรรณานุกรม ๗๒

คณะผู้จัดทำรายงาน ๗๓

ภาคผนวก ๗๕

- แบบสอบถาม (สำหรับเจ้าหน้าที่) ๗๗
- แบบสอบถาม (สำหรับประชาชน) ๘๔
- คำสั่งคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๙๒
- ภาพประกอบการติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ๙๖

บทที่ ๑

บทนำ

๑. หลักการและเหตุผล

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ เพราะป่าไม้มีประโยชน์ทั้งการเป็นแหล่งวัตถุดิบของปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคสำหรับมนุษย์ และยังมีประโยชน์ในการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม แต่ในปัจจุบันป่าไม้ในประเทศไทยถูกทำลายลงอย่างต่อเนื่องจากน้ำมือมนุษย์ ข้อมูลจากมูลนิธิสืบนาคะเสถียร (ระบบออนไลน์) ระบุว่า เนื้อที่ป่าไม้ประเทศไทยมีการสำรวจล่าสุดถึงปี ๒๕๕๒ มีเนื้อที่ ๑๗๑,๕๘๕.๖๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๓.๔๔% ลดลงจากข้อมูลในปี ๒๕๐๔ ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการสำรวจโดยวิธีการแปลภาพถ่ายดาวเทียม ในปีแรกที่มีการจัดเก็บข้อมูลที่มีเนื้อที่ ๒๗๓,๖๒๙.๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือ ๕๓.๓๓ % ถึง ๑๐๒,๐๔๓.๓๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๙.๘๙% หรือลดลงร้อยละ ๓๗.๓% ของพื้นที่ป่าไม้ที่เคยมีในปี ๒๕๐๔ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องหามาตรการในการแก้ไขและป้องกันการสูญเสียพื้นที่ป่าอย่างต่อเนื่อง

ในปี ๒๕๔๙ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำรวจพบป่าผสมผลัดใบมีไม้สักธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์มาก ขึ้นกระจายอยู่เป็นบริเวณกว้าง มีพื้นที่ต่อเนื่องกันกว่า ๖๐,๐๐๐ ไร่ ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย อำเภอเมือง และอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นป่าที่ฟื้นตัวจากการทำสัมปทานป่าไม้ในอดีต จนกระทั่งมีการประกาศจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย ในปี ๒๕๑๕ ด้วยสภาพภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน เส้นทางคมนาคมเข้าถึงลำบาก ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมทั้งภูมิประเทศ ดิน และอากาศ จึงทำให้ป่าไม้สักแห่งนี้มีการฟื้นตัวของไม้สักรุ่นต่อมาจนกลับมาเป็นป่าที่สมบูรณ์ได้อย่างรวดเร็ว และจากข้อมูลการสำรวจเบื้องต้นพบว่าป่าแห่งนี้มีไม้สักขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น และส่วนใหญ่มีรูปทรง (shape) ที่สวยงามลักษณะเชิงปริมาณโดยรวมเมื่อเทียบกับแหล่งอื่น ๆ ของประเทศไทยถือว่า **"ป่าสักผืนนี้มีความสมบูรณ์มากที่สุดของประเทศไทย"** นอกจากนี้ยังพบว่าไม้สักในที่แห่งนี้สามารถขึ้นได้ที่ระดับความสูงถึง ๑,๒๓๐ เมตร จากที่เคยมีการบันทึกไว้ไม่เกินที่ระดับความสูง ๗๕๐ เมตร และพื้นที่เดียวกันนี้ ยังพบปัญหาบุกรุกพื้นที่ป่า เพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตร ลักลอบตัดไม้สัก ล่าสัตว์ ปัญหายาเสพติดและความมั่นคง ดังนั้น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เล็งเห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ป่าที่เป็นแหล่งพันธุกรรมไม้สักตามธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์แห่งนี้ จึงได้มีหนังสือนำเรียนราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ขอพระราชทานไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต่อมา ได้มีหนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๑๐.๑/๑๒๘๓ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ทรงรับโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และพระราชทานนามป่าสักแห่งนี้ว่า **"ป่าสักนวมินทรราชินี"**

ปัจจุบันนี้ โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ - ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้มีการดำเนินงานมาระยะหนึ่งแล้ว ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามพระราชประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานที่ตั้งไว้ สำนักงาน กปร. พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า ควรมีการติดตามผลการดำเนินงาน จึงได้มอบหมายให้ กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๓ ร่วมกับ กองติดตามประเมินผล เป็นผู้ร่วมดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานโครงการฯ ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการติดตาม

๒.๑ เพื่อทราบผลการดำเนินงานโครงการฯ พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรค

๒.๒ เพื่อทราบประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฯ

๒.๓ เพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ

๒.๔ เพื่อทราบแนวทางการขยายผลช่วยเหลือราษฎรในระยะต่อไป

๓. วิธีการศึกษา

๓.๑ การศึกษาค้นคว้า รวบรวมจากเอกสาร แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการติดตามผลการดำเนินงาน

๓.๒ จัดทำแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล

๓.๓ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และราษฎรกลุ่มเป้าหมายในเขตพื้นที่โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓.๔ ประมวลผลจากภาคสนาม

๓.๕ ดำเนินการสังเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๖ จัดทำสรุปผลการติดตามโครงการ

๔. ขอบเขตของการติดตาม

๔.๑ ด้านเวลา - ติดตามช่วงการดำเนินงานโครงการฯ ปี ๒๕๕๗-๒๕๕๙

๔.๒ ด้านพื้นที่ - โครงการฯ ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย ในท้องที่ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า และตำบลทุ่งยาว อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื้อที่ ๓๔๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๑๕,๐๐๐ ไร่ และในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งขวาตอนล่าง และในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนล่าง เนื้อที่ ๑๕๓.๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๙๕,๗๕๐ ไร่ เนื้อที่รวม ๔๙๗.๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๑๐,๗๒๕ ไร่ เขตป่าสงวนแห่งชาติ (กรมป่าไม้) พื้นที่ ๙๕,๗๕๐ ไร่

๔.๓ ด้านประชากร

๑) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโครงการฯ ทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ

๒) ราษฎรในพื้นที่รับประโยชน์จากโครงการฯ จำนวน ๔ หมู่บ้าน ประกอบด้วย

- บ้านกึ๊ดสามสิบ-บ้านนาอ่อน ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า
- บ้านห้วยซลอบ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
- บ้านมะโนรา ตำบลทุ่งยาว อำเภอปาย
- บ้านปมฝาด ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๕. กลุ่มเป้าหมาย

๕.๑ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบดำเนินงานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๕.๒ ราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๖. ผู้รับผิดชอบ

๖.๑ กองติดตามประเมินผล สำนักงาน กปร.

๖.๒ กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๓ สำนักงาน กปร.

๖.๓ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ สาขาแม่สะเรียง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๗. ประโยชน์ได้รับ

๗.๑ ทำให้รับทราบผลการดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

๗.๒ รายงานผลการติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๗.๓ ทำให้ได้ข้อมูลและเป็นแนวทางการบริหารจัดการและวางแผนในการพัฒนาโครงการฯ ตามแนวพระราชดำริและการขยายผลไปสู่เป้าหมายในระยะต่อไป

บทที่ ๒

โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ความเป็นมาของโครงการฯ

ระหว่างปี ๒๕๔๙-๒๕๕๒ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยกลุ่มงานวิจัยพันธุ์พืชป่ามีค่าหายาก และใกล้สูญพันธุ์ กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญา ได้สำรวจพื้นที่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งขวาตอนล่างและป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนล่าง ซึ่งอยู่บริเวณลุ่มน้ำของ - ลุ่มน้ำปาย ในเขตท้องที่อำเภอเมือง และอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ครอบคลุมพื้นที่ ๔๙๗.๒ ตารางกิโลเมตร ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าว มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่สูงตั้งแต่ ๓๐๐ - ๑,๒๓๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงมีหินปูน (Karts) ปะปนอยู่ และพบหลุมหินปูน (sink hole) กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ ซึ่งจากผลการศึกษาพบพรรณไม้ที่สามารถจำแนกได้ ๒๑๖ ชนิด ๑๖๒ สกุล ๗๗ วงศ์ พรรณไม้เด่นในพื้นที่ ๑๐ อันดับแรก ได้แก่ สัก แดง ไผ่ซาง รกฟ้า กะพี้จั่น งิ้วป่า ขางหัวหมู ไผ่บง อ้อยช้าง และตะแบกเลือด ป่าผสมผลัดใบเป็นป่าที่พบมากที่สุดในพื้นที่โดยประมาณร้อยละ ๕๐-๖๐ ซึ่งเป็นป่าที่พบไม้สักธรรมชาติ มีการกระจายพันธุ์ตั้งแต่ระดับความสูง ประมาณ ๒๕๐ - ๑,๓๐๐ เมตร มีค่าความหนาแน่นของไม้ยืนต้นเฉลี่ย ๓๘๒ ต้น/เฮกแตร์ (ประมาณ ๖๑ ต้น/ไร่) คิดเฉพาะความหนาแน่นของไม้สักเฉลี่ย ๑๑๕ ต้น/เฮกแตร์ (ประมาณ ๑๘ ต้น/ไร่) เมื่อเปรียบเทียบเป็นความเด่นของไม้สักกับพรรณไม้ชนิดอื่น ๆ ความเด่นด้านความหนาแน่น ๓๒% ด้านพื้นที่หน้าตัด ๔๕% และด้านปริมาตรที่เป็นสินค้าได้ ๕๑% ซึ่งถือว่าไม้สักเป็นไม้ที่เด่นมากที่สุดกว่าพรรณไม้ชนิดอื่น ๆ อีกทั้ง ไม้สักธรรมชาติที่พบนั้นเป็นไม้สักที่มีลักษณะดี ขนาดใหญ่ ลำต้นเปลาตรง อัตราการเจริญเติบโตสม่ำเสมอ และที่สำคัญไม้สักที่พบมีลักษณะพิเศษด้านพรรณพืชที่น่าสนใจ คือ **สามารถเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่สูงกว่า ๑,๒๓๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล ซึ่งนับเป็นข้อมูลใหม่ของประเทศ** จากที่เคยมีการบันทึกไว้ว่า ปกติจะพบไม้สักธรรมชาติกระจายพันธุ์อยู่ไม่เกินที่ระดับความสูง ๗๕๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล จะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับป่าไม้สักในที่แห่งอื่นของประเทศไทยโดยรวมแล้วถือว่า **ป่าไม้สักตามธรรมชาติในพื้นที่นี้ เป็นป่าที่มีไม้สักขึ้นอยู่อย่างสมบูรณ์ทั้งคุณภาพและปริมาณมากที่สุดของประเทศไทย** และยังพบไม้เฉพาะถิ่นที่มีความสำคัญ คือ **"มหาพรหมราชินี"** เป็นพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลก มีการประกาศการค้นพบเมื่อปี ๒๕๔๗ เป็นครั้งแรก ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นพรรณไม้ที่หายาก และใกล้จะสูญพันธุ์ในถิ่นกำเนิดจากธรรมชาติ พรรณไม้ชนิดนี้ได้รับพระบรมราชานุญาตจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ให้อัญเชิญพระนามาภิไธย เป็นชื่อพืชชนิดใหม่ว่า *Mitrephora sirikitiae* Weerasooriya, Chelermglin & R.M.K. Saunders เพื่อเป็นการ

เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบ ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗

นอกจากนี้ ในพื้นที่ดังกล่าวยังสำรวจพบชนิดพันธุ์สัตว์ป่าอีกมากมาย โดยพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammals) ไม่น้อยกว่า ๖๗ ชนิด ทั้งชนิดที่เป็นสัตว์ขนาดใหญ่และสัตว์แทะขนาดเล็ก เช่น เลียงผา หมูป่า ลิ่นชวา ชะนีมือขาว ค่างแว่นถิ่นเหนือ หมีหมา หมีควาย ชะมดแปลงลายจุด เสือดาว เสือดำ เสือโคร่ง และกวางผา เป็นต้น

รวมถึงพบนก (Birds) ไม่น้อยกว่า ๒๕๕ ชนิด เช่น นกโพระดก นกหัวขวาน นกกระเต็น นกกระรางหัวขวาน นกจาบคา และนกเงือก เป็นต้น

สัตว์เลื้อยคลาน (Reptiles) พบไม่น้อยกว่า ๔๖ ชนิด เช่น งู ตุ๊กแก จิ้งเหลน เต่า ตะพาบน้ำ เป็นต้น

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibians) พบไม่น้อยกว่า ๒๓ ชนิด ได้แก่ อึ่ง กบ เขียด คางคก และปาด เป็นต้น

ปลาน้ำจืด (Freshwater fish) พบไม่น้อยกว่า ๑๑ ชนิด ที่สำคัญ ได้แก่ ปลาถ้ำ ๒ ชนิด คือ ปลาผีเสื้อถ้ำ และปลาค้อตาบอด ซึ่งมีลักษณะพิเศษสามารถปรับตัวให้อยู่ในสภาพมืดภายในถ้ำ โดยตาที่มีอยู่ไม่มีความจำเป็นจึงลดรูปลงไป และพัฒนาครีบอกเพื่อยึดเกาะกับผนังหินปูนฉาบภายในถ้ำ และยังพบปลาสะแงะ (ปลาตูหนา) ซึ่งปกติจะอาศัยอยู่ใกล้น้ำทะเลเป็นส่วนใหญ่ แต่ที่พบในพื้นที่แห่งนี้ เนื่องจากแม่น้ำปายจะไหลลงสู่แม่น้ำสาละวิน จากนั้นจะไหลไปรวมกับแม่น้ำอิรวดีในประเทศพม่า และไหลลงสู่ทะเลฝั่งอันดามันจึงเป็นไปได้ที่ปลาดังกล่าวจะขึ้นมาจนถึงแหล่งน้ำในพื้นที่นี้ จากข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นจึงนับว่าป่าสักแห่งนี้ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการอนุรักษ์ไว้ซึ่งความหลากหลายทางพันธุกรรม (genetic diversity) ชนิดพันธุ์ (species diversity) และระบบนิเวศ (ecosystem diversity)

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง พบว่า พื้นที่ในบริเวณใกล้เคียง เป็นที่ตั้งของชุมชน ๔ หมู่บ้าน (๗ หย่อมบ้าน) ได้แก่ บ้านนาอ่อน บ้านกึ๊ดสามสิบ บ้านห้วยซลอบ บ้านมะโนรา และบ้านห้วยปมฝาด บ้านห้วยกล้วย และบ้านป่าคา มีประชากรประมาณ ๒,๐๐๐ คน ประกอบด้วย ชาวเขาเผ่าลีซอ กะเหรี่ยง ปะโอ และชนพื้นเมืองเล็กน้อย ส่วนใหญ่ฐานะยากจน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการพบปัญหาเกี่ยวกับการบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อทำการเกษตร ปัญหาลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อทำการเกษตร ปัญหายาเสพติด และปัญหาคนต่างด้าว ทั้งหมดนี้อาจเป็นสาเหตุให้มีการเข้าบุกรุกทำลายป่าไม้สักธรรมชาติ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในอนาคตอีกด้วย

๒. พระราชดำริ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๙๔๐.๓/๑๙๗๑ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๓ นำเรียนราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เพื่อโปรดพิจารณานำความกราบบังคมทูลใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเพื่อพระราชทานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ นายสวัสดิ์ วัฒนายากร องคมนตรี (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) และนายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมพื้นที่โครงการฯ โดยได้ล่องแพชมความสมบูรณ์และความงดงามของป่าสัก นอกจากนี้ ยังได้เยี่ยมเยียนราษฎร ณ บ้านกึ๊ดสามสิบ ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่โครงการฯ

ต่อมาสำนักราชเลขาธิการ แจ้งว่าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ทรงรับโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการที่ รล ๐๐๑๐.๑/๑๒๘๓ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ความว่า ทรงรับโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่ป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย มีพื้นที่ดำเนินการ ๔๙๗.๒ ตารางกิโลเมตร โดยเป็นพื้นที่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย ๓๔๔ ตารางกิโลเมตร และในเขตป่าสงวนแห่งชาติแม่ปาย ฝั่งขวาตอนล่าง ๒.๒ ตารางกิโลเมตร และป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปาย ฝั่งซ้ายตอนล่าง ๑๕๑ ตารางกิโลเมตร

ในปี ๒๕๕๔ สำนักราชเลขาธิการ ได้มีหนังสือ ที่ รล ๐๐๐๔.๑/๑๘๑๓ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ แจ้งว่า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานชื่อป่าแห่งนี้ว่า **“ป่าสักนวมินทรราชินี”** (ป่า-สัก-นะ-วะ-มิน-ทะ-ระ-รา-ชิ-นี) มีความหมายว่า **ป่าสักที่อุดมสมบูรณ์**

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อป้องกันทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ “ป่าสักนวมินทรราชินี” ไม่ให้ถูกบุกรุกทำลายโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน เสริมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๒. เพื่อสำรวจ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และวิจัยด้านแหล่งพันธุกรรมไม้สักและงานวิจัยด้านอื่น ๆ รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูล

๓. เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ที่เสื่อมโทรม ตลอดจนสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปาย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

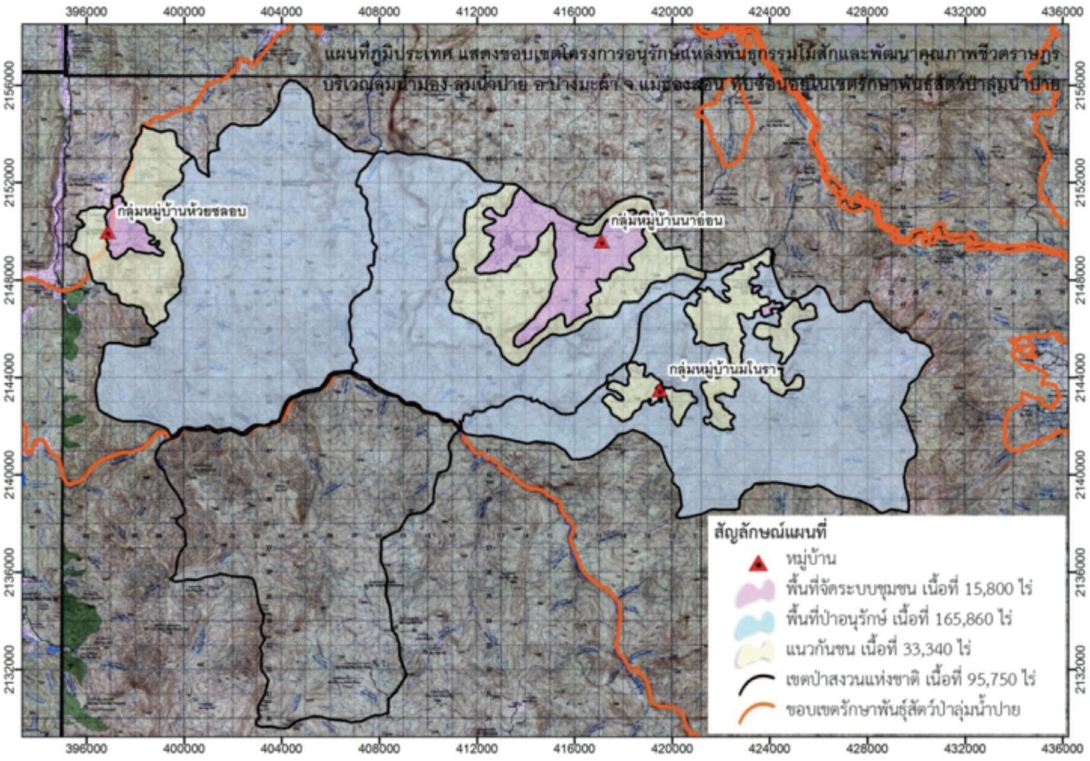

ขนาดขอบเขตพื้นที่โครงการฯ

๔. รายละเอียดโครงการฯ

๔.๑ ขอบเขตพื้นที่โครงการฯ

โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย ในท้องที่ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า และตำบลทุ่งยาว อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

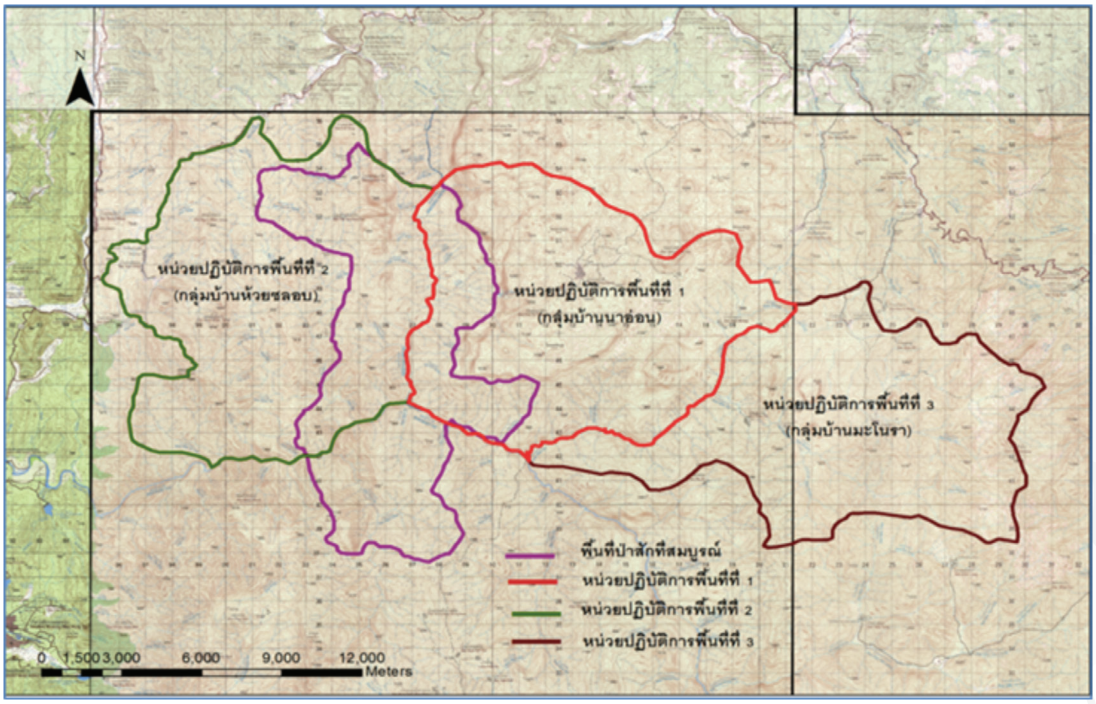

เนื้อที่ ๓๔๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๑๕,๐๐๐ ไร่ และในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งขวาตอนล่าง และในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนล่าง เนื้อที่ ๑๕๓.๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๙๕,๗๕๐ ไร่ เนื้อที่รวม ๔๙๗.๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๑๐,๗๕๐ ไร่ ประกอบด้วย

๑.๑ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย ๒๑๕,๐๐๐ ไร่

๑.๒ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าลุ่มน้ำปายฝั่งซ้าย ๔๘,๔๐๐ ไร่

๑.๓ ป่าสงวนแห่งชาติแม่ปายฝั่งขวาตอนล่าง ๑,๓๗๕ ไร่ อยู่ในพื้นที่ดำเนินการของหน่วยปฏิบัติการพื้นที่ที่ ๒ (กลุ่มบ้านห้วยซลอบ)

๑.๔ ป่าสงวนแห่งชาติแม่ปายฝั่งซ้ายตอนล่าง ๔๕,๙๗๕ ไร่

การดำเนินงานแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ หน่วยปฏิบัติการ ประกอบด้วย

หน่วยปฏิบัติการพื้นที่ที่ ๑ (กลุ่มบ้านนาอ่อน) ดำเนินการโดย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีพื้นที่ดำเนินการ ๑๑๔.๕๙ ตารางกิโลเมตร (๗๑,๖๒๐ ไร่) ประกอบด้วย

- พื้นที่ป่าอนุรักษ์ ๔๒,๘๑๐ ไร่
- พื้นที่ป่าแนวกันชน และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ๑๖,๔๖๗ ไร่
- พื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน (พัฒนาคุณภาพชีวิต) ๑๒,๓๔๓ ไร่

หมู่บ้านเป้าหมาย คือ บ้านกึ๊ดสามสิบ บ้านนาอ่อน ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ราษฎรเป็นชาวเขาเผ่าลีซอ จำนวน ๒๗๓ ครัวเรือน ประชากรรวมทั้งหมด ๑,๒๘๓ คน เป็นราษฎรชาวเขาที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย อยู่ในเขตการปกครองของตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า มีพื้นที่บางส่วนที่ราษฎรยังอาศัยและใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด ขิง ถั่วแดง ใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อยประเภท โค กระบือ และคอกเลี้ยงไก่ สุกร และพื้นที่บางส่วนได้กลับฟื้นคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์

หน่วยปฏิบัติการพื้นที่ที่ ๒ (กลุ่มบ้านห้วยซลอบ) ดำเนินการโดย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีพื้นที่ดำเนินการ ๑๒๕.๘๔ ตารางกิโลเมตร (๗๘,๖๕๔ ไร่) ประกอบด้วย

- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย ๗๗,๒๗๙ ไร่
- พื้นที่ป่าอนุรักษ์ ๖๕,๐๕๑ ไร่
- พื้นที่ป่าแนวกันชนและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ๑๐,๒๙๘ ไร่
- พื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน (พัฒนาคุณภาพชีวิต) ๑,๙๓๐ ไร่
- เขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งขวาตอนล่าง ๑,๓๗๕ ไร่

หมู่บ้านเป้าหมาย คือ บ้านห้วยซลอบ ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ราษฎรเป็นชาวกะเหรี่ยงและปะโอ จำนวน ๘๔ ครัวเรือน ประชากรรวมทั้งหมด ๓๔๕ คน (ข้อมูลปี ๒๕๖๐) ซึ่งเป็นหมู่บ้านบริวารของชุมชนบ้านห้วยผา เป็นชุมชนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย อยู่ในเขตปกครองของตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่บางส่วนที่ราษฎรยังอาศัยและใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ทำกินปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด ถั่ว และใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อยประเภท โค กระบือ และคอกเลี้ยงไก่ และพื้นที่บางส่วนได้กลับฟื้นคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์

หน่วยปฏิบัติการพื้นที่ที่ ๓ (กลุ่มบ้านมะโนรา) ดำเนินการโดย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีพื้นที่ดำเนินการ ๑๐๕.๗๖ ตารางกิโลเมตร (๖๖,๑๐๑ ไร่) ประกอบด้วย

- พื้นที่ป่าอนุรักษ์ ๕๗,๙๙๙ ไร่
- พื้นที่ป่าแนวกันชนและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ๖,๕๗๕ ไร่
- พื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน (พัฒนาคุณภาพชีวิต) ๑,๕๒๗ ไร่

หมู่บ้านเป้าหมาย คือ บ้านมะโนรา ตำบลทุ่งยาว อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ราษฎรเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง จำนวน ๔๒ ครัวเรือน ประชากรรวมทั้งหมด ๒๐๑ คน อยู่ในเขตการปกครองของตำบลทุ่งยาว เป็นชุมชนดั้งเดิมที่เคลื่อนย้ายไปมาอาศัยอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย มีพื้นที่บางส่วนที่ราษฎรยังอาศัยและใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ทำกินปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด และใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อยประเภท ไก่ สุกร และพื้นที่บางส่วนได้กลับฟื้นคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์

พื้นที่ที่ ๔ กลุ่มบ้านปมฝาด ดำเนินการโดย กรมป่าไม้ พื้นที่ดำเนินการ ๗๓.๕๖ ตารางกิโลเมตร (๔๕,๙๗๕ ไร่) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนล่าง

หมู่บ้านเป้าหมาย คือ บ้านปมฝาด บ้านห้วยกล้วย บ้านป่าคา ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ราษฎรเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง จำนวน ๔๒ ครัวเรือน ประชากรรวมทั้งหมด ๒๗๘ คน มีพื้นที่บางส่วนที่ราษฎรยังอาศัยและใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกิน ปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด และใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อยประเภท โค กระบือ และคอกเลี้ยงไก่ สุกร และพื้นที่บางส่วนได้กลับฟื้นคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์

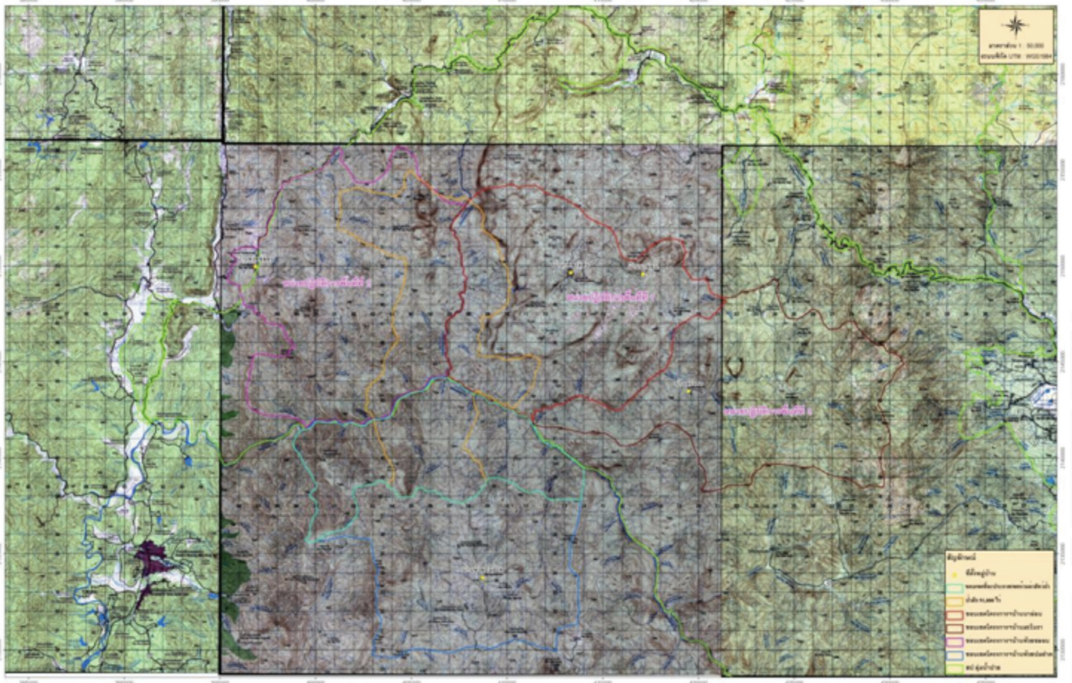

แผนที่แสดงขอบเขตโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร บริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๔.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

การตรวจสอบพื้นที่โดยทั่วไปมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงและผาชัน ลักษณะเป็นภูเขาหินปูน สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ ๓๐๐-๒,๐๐๐ เมตร ยอดเขาสูงที่สุดที่ยอดดอยแม่ยาน สูงประมาณ ๑,๙๘๒ เมตร เป็นพื้นที่ต้นน้ำของลุ่มน้ำสาขาย่อยของแม่น้ำปาย แม่น้ำของ ได้แก่ ห้วยไร่ ห้วยแม่ยาน ห้วยมะโนรา ห้วยแม่อูมอง ห้วยแม่หมู ห้วยชมพู ห้วยผา ห้วยซลอบ ตอนกลางของพื้นที่จะเป็นเทือกเขาหินปูน (karts) มีหน้าผา หลุมยุบเป็นโพลงถ้ำ (sink holes) มีลำน้ำไหลผ่านลงสู่ลำน้ำของ ลำน้ำปาย ด้านทิศตะวันออกมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ลาดเนินเขา ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียว หน้าดินลึก ระบายน้ำได้ดีถึงปานกลาง

๔.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศแบบร้อนชื้น (Tropical rainforest climate : Af) โดยในฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนจัด อากาศหนาวจัดในฤดูหนาว และฝนจะตกชุกในฤดูฝน นอกจากนี้จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีหมอกปกคลุมตลอดทั้งปี ทั้งนี้ มีสาเหตุเนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหุบเขาสูง มีพื้นที่อยู่บนที่สูงเหนือระดับน้ำทะเล ทำให้มีอุณหภูมิสูงในตอนกลางวันเนื่องจากถูกแสงแดด ส่วนในตอนกลางคืนจะได้รับอิทธิพลจากลมภูเขา ทำให้อากาศเย็นลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเมื่อความร้อนในตอนกลางวันลอยตัวขึ้นปะทะกับความชื้นของอากาศ จึงทำให้เกิดหมอกปกคลุม โดยทั่วไปในตอนกลางคืนสภาพภูมิอากาศจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้ง ๓ ฤดูกาล

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ช่วงระหว่างกลางเดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคม จะมีอากาศร้อนอบอ้าว

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ช่วงกลางเดือนพฤษภาคม - เดือนตุลาคม จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้อากาศชุ่มชื้น ฝนจะตกชุกมาก ซึ่งจะมีปริมาณมากที่สุดในเดือนสิงหาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และความกดอากาศสูงจากประเทศจีน อากาศจะหนาวเย็นมาก โดยทั่วไปจะค่อนข้างหนาว มีหมอกหนาทึบตั้งแต่เดือนตุลาคม - เดือนกุมภาพันธ์

๔.๔ ทรัพยากรป่าไม้

โดยทั่วไปเป็นป่าเบญจพรรณที่มีไม้สักธรรมชาติขึ้นเป็นบริเวณกว้างในบริเวณพื้นที่ป่าลุ่มน้ำของ - ลุ่มน้ำปาย ซึ่งจะมีสภาพแวดล้อมทั้งลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ประจำถิ่น และระบบนิเวศในพื้นที่ลุ่มน้ำดังกล่าว อันเอื้ออำนวยให้เป็นลักษณะเฉพาะที่ ทำให้มีไม้สักขึ้นกระจายทั่วบริเวณลุ่มน้ำดังกล่าวอย่างเห็นได้ชัด ก่อให้เกิดพื้นที่ป่าสักขึ้นอย่างหนาแน่นและสมบูรณ์มากอยู่บริเวณใจกลางของพื้นที่ การสำรวจพบไม้สักธรรมชาติที่มีลักษณะดี ขนาดใหญ่ ลำต้นเปลาตรง มีอัตราการเจริญเติบโตสม่ำเสมอ สภาพป่ามีความสมบูรณ์ ถูกรบกวนน้อย และที่สำคัญมีลักษณะพิเศษด้านพรรณพืชที่น่าสนใจ คือ ไม้สักสามารถเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่สูงกว่า ๑,๒๓๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล ซึ่งนับเป็นข้อมูลใหม่ของประเทศ เนื่องจากปกติจะพบไม้สักเจริญเติบโตได้ดีในระดับความสูงไม่เกิน ๗๐๐ เมตร

ความหลากหลายของชนิดพันธุ์ไม้ในพื้นที่โครงการฯ จะมีลักษณะเป็นป่าผสมผลัดใบที่พบมากที่สุดในพื้นที่โดยประมาณ ร้อยละ ๕๐-๖๐ ซึ่งเป็นป่าที่พบไม้สักเป็นไม้เด่น มีการกระจายพันธุ์ ตั้งแต่ระดับความสูงประมาณ ๒๕๐ – ๑,๓๐๐ เมตร พันธุ์พืชที่สามารถจำแนกได้มี ๒๑๖ ชนิด ๑๖๒ สกุล เช่น สัก เต็ง รกฟ้า เสลา เปรื่องยาง งิ้วป่า แดง ประดู่ ไม้ไผ่ และอื่น ๆ

๔.๕ ทรัพยากรสัตว์ป่า

มีการสำรวจพบสัตว์ป่าหายากในพื้นที่ เช่น เลียงผา กวางผา กวางป่า เสือโคร่ง เสือขนาดกลาง ค่างชะนีภาคเหนือ ซึ่งอยู่ในสภาวะถูกคุกคาม ถูกล่า จึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการป้องกันรักษาสถานภาพตัวของสัตว์ป่าและระบบนิเวศที่เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าที่หายากให้คงอยู่ตลอดไป

๔.๖ ลักษณะทางธรณีวิทยา

เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงชัน หากไม่มีผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ปกคลุมพื้นที่ไว้ เมื่อเกิดภาวะฝนตกหนักติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน จะมีโอกาสที่หน้าดินจะชะล้าง พังทลายได้ง่าย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีมาตรการป้องกันรักษาพื้นที่ป่าที่รัดกุม ซึ่งจะเป็นการช่วยให้มีป่าปกคลุมดิน อันเป็นการอนุรักษ์ดินและสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

๔.๗ ทรัพยากรน้ำ

ลุ่มน้ำของซึ่งเป็นลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำปาย ซึ่งมีความสำคัญ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการดูแล ป้องกันมิให้มีการบุกรุกทำลายสภาพป่าในบริเวณดังกล่าว พื้นที่โครงการฯ มีแหล่งน้ำจากลำห้วยสาขาห้วยแม่ยาน ห้วยซลอบ ห้วยผา ห้วยม่วง ซึ่งมีปริมาณน้ำเพียงพอในการใช้ประโยชน์ได้ตลอดทั้งปี ทั้งนี้ควรมีการจัดทำฝายผสมผสานเพื่อเป็นประโยชน์ตามหลักวิชาการการจัดการลุ่มน้ำ หรืออ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เพื่อสำรองน้ำไว้ใช้ในโครงการฯ และชุมชนด้วย

๕. โครงสร้างการบริหารงานของโครงการฯ

การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อให้เป็นไปตามพระราชดำริในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้สักธรรมชาติที่สมบูรณ์ ไม่ให้ถูกบุกรุกทำลาย และสงวนไว้เป็นแหล่งศึกษาวิจัยด้านพันธุกรรมไม้สัก รวมถึงเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้ชุมชนบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ป่าเกิดความรักหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้พึ่งพาตนเองได้

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จึงได้มีคำสั่ง คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ ๐๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ลงนามโดยนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ประกอบด้วย (รายละเอียดตามภาคผนวก)

๑) คณะกรรมการบริหารโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมี เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๓ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการให้สอดคล้องตามแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ อำนวยการ ควบคุม กำกับ ดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักที่ได้กำหนดไว้ ติดตามผล ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และแต่งตั้งคณะทำงานหรือบุคคลช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น

๒) คณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นประธานอนุกรรมการ หัวหน้ากลุ่มประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ เชียงใหม่ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ ในการจัดทำข้อมูลโครงการฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องตามแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ บริหารจัดการโครงการฯ และประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ติดตามผล จัดทำรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ เสนอต่อคณะกรรมการบริหารโครงการฯ แต่งตั้งคณะทำงานหรือบุคคลช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม

๖. งบประมาณในการดำเนินงาน

สรุปงบประมาณในการดำเนินงาน ที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงาน กปร. ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๙ รวมทั้งสิ้น ๘๓,๙๐๓,๑๐๖ บาท ประกอบด้วย

ปีงบประมาณ	กรมอุทยานฯ	กรมป่าไม้	สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน	สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรมชลประทาน	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพย์ฯ	รวม
๒๕๕๔	๑๑,๓๗๗,๘๕๐	๒,๔๘๗,๐๐๐	๔,๕๙๗,๗๓๖				๑๘,๔๖๒,๕๘๖
๒๕๕๕	๗,๘๔๙,๕๖๐	๑,๗๗๙,๗๖๐	๑,๐๓๐,๗๐๐				๑๐,๖๖๐,๐๒๐
๒๕๕๖	๖,๖๖๘,๐๐๐	๑,๒๗๙,๐๐๐		๔๙๐,๕๐๐			๘,๔๓๗,๕๐๐
๒๕๕๗	๔,๔๗๕,๐๐๐	๗๓๕,๐๐๐			๙,๑๒๑,๐๐๐		๑๔,๓๓๑,๐๐๐
๒๕๕๘	๔,๕๔๐,๐๐๐	๔๔๐,๐๐๐				๔๙๐,๕๐๐	๕,๔๗๐,๕๐๐
๒๕๕๙	๕,๓๘๑,๕๐๐	๔๗๐,๐๐๐			๒๐,๖๙๐,๐๐๐		๒๖,๕๔๑,๕๐๐
รวม	๔๐,๒๙๑,๙๑๐	๗,๑๙๐,๗๖๐	๕,๖๒๘,๔๓๖	๔๙๐,๕๐๐	๒๙,๘๑๑,๐๐๐	๔๙๐,๕๐๐	๘๓,๙๐๓,๑๐๖

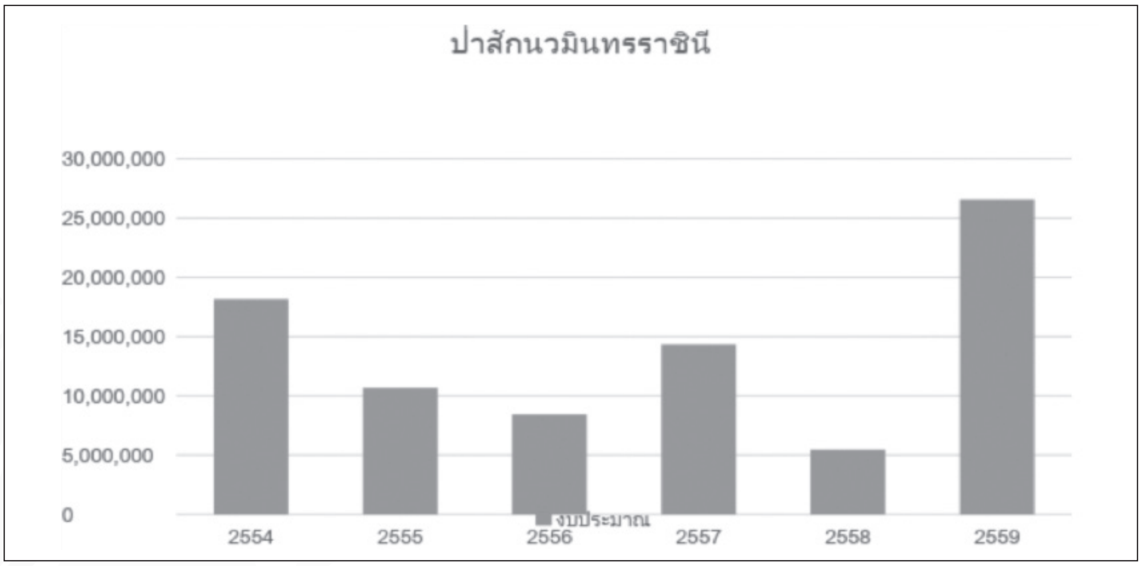

■ งบประมาณ สำนักงาน กปร.

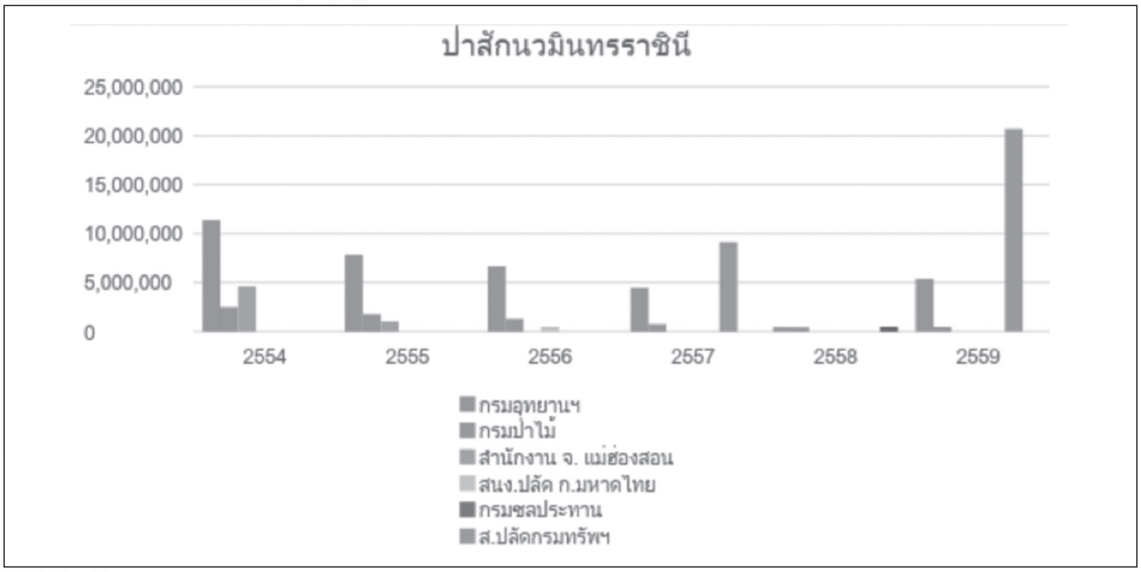

๗. ผลการดำเนินงาน ดังนี้

๗.๑ ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าสักนวมินทรราชินี

ดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ และหน่วยเฉพาะกิจ กรมทหารราบที่ ๑๗ ในการปกป้องผืนป่าสักนวมินทรราชินี โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑) จัดตั้งจุดตรวจสกัด ในพื้นที่ล่อแหลมและเสี่ยงต่อการบุกรุก บริเวณพื้นที่โครงการป่าสักนวมินทรราชินี พร้อมจัดเจ้าหน้าที่เข้าปฏิบัติการแต่ละจุดสกัด จำนวน ๔ จุด ได้แก่

๑.๑ หน่วยพิทักษ์ป่าหนองยาว หรือ หน่วยพิทักษ์ป่า โกวิท ปัญญาตรง ๑

๑.๒. จุดสกัดดอยเขียว หรือ จุดสกัดป้องกันรักษาป่า โกวิท ปัญญาตรง ๒

๑.๓. หน่วยพิทักษ์ป่าน้ำตกซู่ซ่า หรือหน่วยพิทักษ์ป่า สหัส บุญญาวิวัฒน์ ๑

๑.๔. จุดสกัดห้วยซลอบ หรือ จุดสกัดลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สหัส บุญญาวิวัฒน์ ๒

๒) การลาดตระเวนเพื่อตรวจสอบพื้นที่และป้องกันการกระทำความผิด ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ มีการลาดตระเวนเพื่อตรวจสอบพื้นที่และป้องกันการกระทำความผิด โดยครอบคลุมทั้งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ ดังนี้

การตรวจลาดตระเวนพื้นที่ทางบก แบ่งออกเป็นการลาดตระเวนโดยรถยนต์ จักรยานยนต์ และการลาดตระเวนโดยการเดินเท้า ในบริเวณป่าลึกที่รถยนต์ จักรยานยนต์ ไม่สามารถเข้าถึงได้ เพื่อป้องกันและตรวจหาการกระทำผิด สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

การตรวจลาดตระเวนพื้นที่ทางน้ำ เป็นการลาดตระเวนโดยการล่องแพตามลำน้ำของ-ลำน้ำปาย เพื่อตรวจหาการกระทำผิด

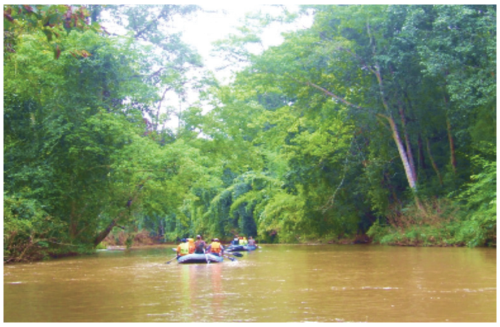

การตรวจลาดตระเวนพื้นที่ทางอากาศ เป็นการบินลาดตระเวนตรวจสอบสภาพป่าสักนวมินทรราชินี โดยใช้อากาศยานจากสำนักการบินอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมทหารราบที่ ๑๗ ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นประจำ เพื่อตรวจสอบสภาพป่าและการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ รวมถึงตรวจสอบการกระทำผิดในพื้นที่ เช่น การบุกรุกแผ้วถางพื้นที่บริเวณป่าสักนวมินทรราชินี เพื่อสืบหาการกระทำผิดและดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป โดยในการขึ้นบินลาดตระเวนจะอาศัยการส่ง สิ่งอุปกรณ์ตามวงรอบประจำเดือน ให้หน่วยขึ้นตรง และการปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง

๓) การสนธิกำลังร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่วนต่าง ๆ ในการบูรณาการร่วมกันจัดการปัญหาและปราบปรามการกระทำผิดในพื้นที่ป่าสักนวมินทรราชินี เพื่อตรวจหาการกระทำผิดอย่างครอบคลุม

จากสถิติคดีที่ตรวจพบในพื้นที่ป่าสักนวมินทรราชินี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ ถึงปัจจุบัน พบว่า คดีบุกรุกแผ้วถาง เกิดขึ้นสูงสุดในปี ๒๕๕๗ จำนวน ๑๐ คดี และรองลงมา คือ ปี ๒๕๕๖ รวมคดีที่จับกุมได้ จำนวน ๒๘ คดี มีผู้กระทำผิด จำนวน ๘ ราย พื้นที่ที่บุกรุก จำนวน ๑๒๑.๔๗ ไร่ ในส่วนคดีไม้ พบได้เป็นจำนวนน้อยประมาณ ๑-๒ คดีต่อปี และตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ เป็นต้นมา ยังไม่พบคดี โดยไม้ที่ยึดได้ ได้แก่ ไม้สัก และไม้กระยาเลย ทั้งนี้ คดีที่จับกุมได้ มักเกิดในพื้นที่บ้านนาอ่อน และ บ้านมะโนรา รายละเอียดดังตาราง

รายการคดี	จำนวนคดี	ผู้กระทำผิด	จำนวน/ท่อน		จำนวน/แผ่น		พื้นบุกรุก/ไร่	ซากสัตว์ป่า (ตัว)
			ท่อน	ปริมาตร	แผ่น	ปริมาตร		
คดีไม้	5	-	10	1.64	ไม้สัก 794 ไม้กระยาเลย 39	ไม้สัก 11.17 ไม้กระยาเลย 0.46	-	-
คดีบุกรุกแผ้วถาง	28	8	-	-	-	-	121-1-88 (121.47 ไร่)	-
คดีสัตว์ป่า/ซากสัตว์ป่า	1	-	-	-	-	-	-	1
รวม	34	8	10	1.64	833	11.63	121-1-88 (121.47 ไร่)	1

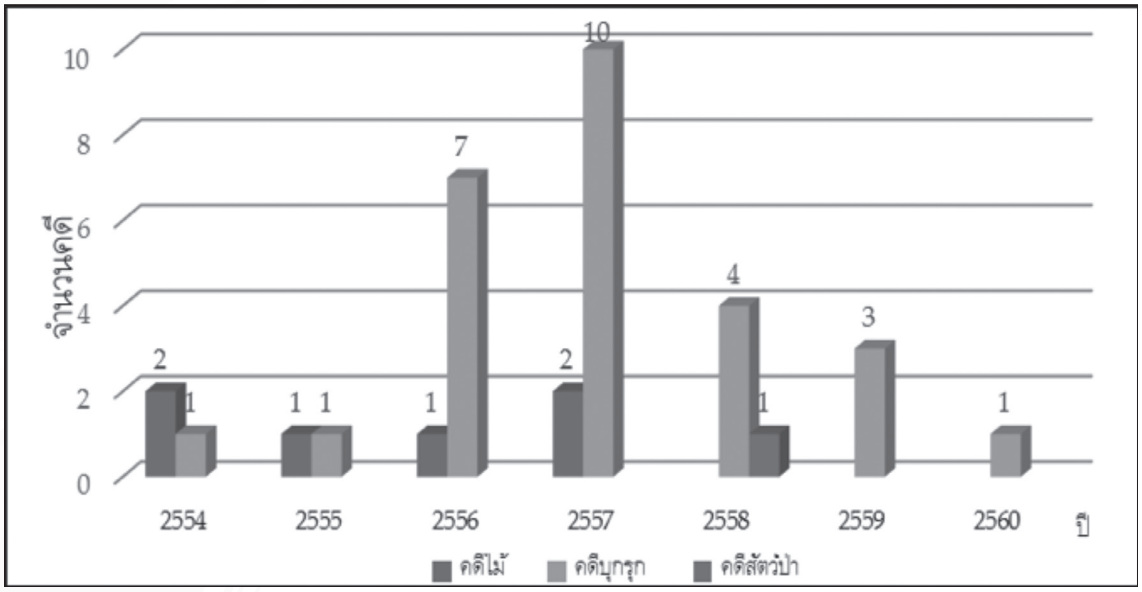

กราฟแสดงสถิติข้อมูลการกระทำผิดในพื้นที่ป่าสักนวมินทรราชินี (รายปี)
ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๖๐

๔) การประชาสัมพันธ์เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของราษฎรในพื้นที่โครงการฯ

๕) ภารกิจอื่น ๆ

๗.๒ ด้านการวิจัยป่าสัก

(๑) จัดวางแปลงศึกษาโครงสร้างป่า
(๒) สำรวจพันธุ์ไม้ในพื้นที่ป่าสักนวมินทรราชินี
(๓) เพาะขยายพันธุ์ไม้สัก
(๔) เพาะขยายพันธุ์มหาพรหมราชินี
(๕) จัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับป่าสักนวมินทรราชินี

๗.๓ ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้

(๑) ก่อสร้างฝายต้นน้ำ เพื่อชะลอการไหลของน้ำในลำห้วย รักษาความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่าบริเวณรอบฝายอีกทั้งฝายบางแห่งราษฎรยังสามารถนำน้ำไปใช้ในการเกษตรได้อีกด้วย ที่ผ่านมาโครงการฯ ได้ดำเนินการก่อสร้างฝายต้นน้ำไปแล้วจำนวน ๑,๓๒๐ แห่ง โดยแบ่งเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

๑.๑ ฝายต้นน้ำแบบผสมผสาน ๑,๒๖๐ แห่ง

๑.๒ ฝายกึ่งถาวร ๕๔ แห่ง

๑.๓ ฝายถาวร ๖ แห่ง

(๒) การปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศให้กับพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม พื้นที่ป่าต้นน้ำ และพื้นที่ทำกินของราษฎรที่ไม่ประสงค์จะใช้พื้นที่ทำการเกษตรอีกและยินยอมมอบพื้นที่ให้กับทางโครงการฯ เพื่อปลูกป่าฟื้นฟู เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับพื้นที่ป่า โดยโครงการฯ ได้ดำเนินการปลูกป่าไปแล้ว จำนวน ๒,๔๙๐ ไร่ โดยแบ่งเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

๒.๑ ปลูกป่าทั่วไป ๒๔๐ ไร่

๒.๒ ปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ ๙๖๐ ไร่

๒.๓ ปลูกสร้างสวนป่าหวาย ๘๙๐ ไร่

๒.๔ ปลูกป่าไม้ใช้สอย ๓๐๐ ไร่

(๓) การเพาะชำกล้าไม้เพื่อแจกจ่ายให้กับหมู่บ้านเป้าหมายของโครงการฯ และชุมชนโดยรอบพื้นที่โครงการฯ ใช้สำหรับปลูกในพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน ชุมชน เพื่อสร้างพื้นที่ป่าให้ความร่มรื่น สร้างแหล่งอาหาร รวมถึงไม้ใช้สอยในอนาคต โดยโครงการฯ ได้ดำเนินการเพาะชำไปแล้ว จำนวน ๑๖๘,๐๐๐ กล้า โดยแบ่งเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

๓.๑ เพาะชำกล้าไม้มีค่า ๑๓๘,๐๐๐ กล้า

๓.๒ เพาะชำกล้าหวาย ๓๐,๐๐๐ กล้า

(๔) งานป้องกันไฟป่าร่วมกับชุมชน โดยได้ร่วมกับชุมชนดำเนินการจัดทำแนวกันไฟ ระยะทาง ๑๒๐ กิโลเมตร

๗.๔ ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต

(๑) การพัฒนาสาธารณูปโภค

๑.๑ ขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่ออุปโภคบริโภค บริเวณบ้านกึ๊ดสามสิบ จำนวน ๒ บ่อ โดย กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

๑.๒ ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมในพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมาย โดย องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบาล

๑.๓ จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้กับหมู่บ้านเป้าหมายของโครงการฯ ดำเนินการ โดย กรมชลประทาน แล้วเสร็จใน ๒ พื้นที่ ได้แก่ บ้านนาอ่อน และบ้านมะโนรา

๑.๔ ปรับปรุงระบบประปาภูเขา

(๒) การพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพด้านการเกษตร

๒.๑ การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด น้ำหมักชีวภาพ และปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดย กรมพัฒนาที่ดิน

๒.๒ การส่งเสริมการปลูกไม้ผล

๒.๓ การส่งเสริมการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก

๒.๔ การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงขนาดเล็กในครัวเรือน

(๓) โครงการสร้างป่าสร้างรายได้ในพื้นที่โครงการฯ ดำเนินการส่งเสริมให้กับราษฎรในพื้นที่แล้ว จำนวน ๑๒๕ ไร่

การดำเนินงานด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ดังนี้

ที่	กิจกรรม	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน	ปีงบประมาณ	แหล่งงบประมาณ
๑	จัดหาน้ำสนับสนุนพื้นที่โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบ้านนาอ่อน	บ้านนาอ่อน ม.๖ ต.สบป่อง อ.ปางมะผ้า	๙,๑๒๑,๐๐๐	ดำเนินการแล้วเสร็จ	๒๕๕๗	กปร.
๒	จัดหาน้ำสนับสนุนพื้นที่โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบ้านมะโนรา	บ้านมะโนรา ม.๑๒ ต.ทุ่งยาว อ.ปาย	๒๐,๒๑๕,๒๐๐	ดำเนินการแล้วเสร็จ	๒๕๕๙ (กันเหลื่อมปี)	กปร.
๓	ปรับปรุงระบบส่งน้ำฝายห้วยแม่ยาน จัดหาน้ำสนับสนุนพื้นที่โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สัก และพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร บ้านมะโนรา	บ้านมะโนรา ม.๑๒ ต.ทุ่งยาว อ.ปาย	๑๔,๙๒๖,๐๐๐	อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง	๒๕๖๑	กรมชลประทาน
๔	จัดหาน้ำสนับสนุนพื้นที่โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบ้านห้วยซลอบ	บ้านห้วยซลอบ ม.๑ ต.ห้วยผา อ.เมือง	๑๗,๒๔๐,๐๐๐	อยู่ระหว่างรอจัดสรรงบประมาณ	๒๕๖๒	กปร.
๕	จัดหาน้ำสนับสนุนพื้นที่โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบ้านห้วยปมฝาด	บ้านห้วยปมฝาด ต.ห้วยปูลิง อ.เมือง	๑๒,๕๐๐,๐๐๐	อยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมด้านวิศวกรรม	๒๕๖๓	กปร.

๘. ประโยชน์ที่ได้รับ

เป็นแหล่งอนุรักษ์และศึกษาวิจัย ด้านพันธุกรรมไม้สัก เสริมสร้างจิตสำนึกชุมชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดความรัก ความหวงแหนทรัพยากรป่าไม้และเรียนรู้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรให้มีความมั่นคงยั่งยืนต่อไป

๙. หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติการโครงการฯ ประกอบด้วย

(๑) สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
(๒) สำนักจังหวัดแม่ฮ่องสอน
(๓) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
(๔) กรมป่าไม้
(๕) กรมพัฒนาที่ดิน
(๖) กรมชลประทาน
(๗) กรมประมง
(๘) กรมปศุสัตว์
(๙) กรมการข้าว
(๑๐) กรมวิชาการเกษตร
(๑๑) กรมทหารราบที่ ๑๗
(๑๒) กรมส่งเสริมการเกษตร

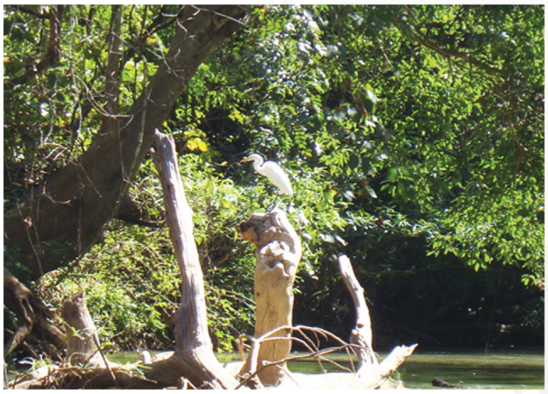

บทที่ ๓

วิธีการติดตาม

การติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ - ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในครั้งนี้ ดำเนินงานโดย กองติดตามประเมินผล สำนักงาน กปร. มีวิธีการติดตามโครงการฯ ดังนี้

๑. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ การศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบความเป็นมา ผลการดำเนินงานของโครงการฯ สำหรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการติดตามผลการดำเนินงาน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ การเก็บข้อมูล โดยจัดทำแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล และสำรวจข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงจากประชาชนในพื้นที่โครงการฯ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

- แบบสอบถามและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ จำนวน ๑๐ หน้า
- แบบสอบถามและสัมภาษณ์ประชาชน จำนวน ๘ หน้า

๒. กลุ่มประชากรตัวอย่าง

กลุ่มประชากรตัวอย่างแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการฯ ทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๔ ท่าน ประกอบด้วย

๑.๑) หัวหน้าหน่วยปฏิบัติการพื้นที่ที่ ๑ (กลุ่มบ้านนาอ่อน)

๑.๒) หัวหน้าหน่วยปฏิบัติการพื้นที่ที่ ๒ (กลุ่มบ้านห้วยซลอบ)

๑.๓) หัวหน้าหน่วยปฏิบัติการพื้นที่ที่ ๓ (กลุ่มบ้านมะโนรา)

๑.๔) หัวหน้าศูนย์วิจัยป่าสักนวมินทรราชินี

๑.๕) หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย

๑.๖) หัวหน้าโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน กรมป่าไม้

๑.๗) เจ้าหน้าที่สำนักงาน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๘) เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๙) เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๑๐) เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยข้าวแม่ฮ่องสอน

๑.๑๑) เจ้าหน้าที่โครงการชลประทานแม่ฮ่องสอน กรมชลประทาน

๑.๑๒) เจ้าหน้าที่สำนักงานประมง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๑๓) เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๑๔) เจ้าหน้าที่หน่วยเฉพาะกิจ กรมทหารราบที่ ๑๗

กลุ่มที่ ๒ ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวน ๔ หมู่บ้าน ประกอบด้วย

๒.๑) บ้านกึ๊ดสามสิบ-บ้านนาอ่อน ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒.๒) บ้านห้วยซลอบ ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒.๓) บ้านมะโนรา ตำบลทุ่งยาว อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒.๔) บ้านปมฝาด ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓. การประมวลผล

การติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งการติดตามโครงการฯ ออกเป็น ๓ ด้าน ประกอบด้วย

๑. ด้านงานวิจัย – ติดตามจากสรุปผลการดำเนินงานตามงบประมาณ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๙

๒. ด้านการบริหารจัดการ ปัญหา/อุปสรรค – เก็บข้อมูล โดยแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๓. ด้านคุณภาพชีวิตของราษฎร – เก็บข้อมูล โดยแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ จำนวน ๔ หมู่บ้าน

๔. การสังเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานที่ดำเนินงานและแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑๔ ราย และราษฎรผู้ที่ได้รับประโยชน์ในพื้นที่ จำนวน ๖๔ ราย ประกอบด้วย

- ราษฎรบ้านกึ๊ดสามสิบ-บ้านนาอ่อน จำนวน ๓๐ ราย
- ราษฎรบ้านห้วยซลอบ จำนวน ๑๕ ราย
- ราษฎรบ้านมะโนรา จำนวน ๘ ราย
- ราษฎรบ้านปมฝาด จำนวน ๑๑ ราย

๕. การเก็บข้อมูลในการติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย ๒ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการฯ ทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ๕ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ แผนงานด้านการบูรณาการ ประกอบด้วย

๑.๑ ระยะเวลาของการเข้าร่วมโครงการฯ

๑.๒ ระยะเวลาของการปฏิบัติงานในโครงการฯ

๑.๓ การเข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินงานของโครงการฯ ในด้านต่าง ๆ

๑.๔ สรุปผลการดำเนินงาน/แหล่งงบประมาณ/งบประมาณของหน่วยงานที่ได้ดำเนินงานในโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระหว่างปี ๒๕๕๔-๒๕๕๙

๑.๕ ความเหมาะสมของงบประมาณที่หน่วยงานได้รับการจัดสรร

๑.๖ บทบาทหน้าที่ในการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๗ การประชุม/ประสานงาน เพื่อบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๘ แนวทางการขยายผลในการช่วยเหลือราษฎรของหน่วยงานต่าง ๆ

๑.๙ การมีส่วนรวมในการดำเนินงานของประชาชนและเครือข่ายอื่น ๆ

๑.๑๐ การสนองพระราชดำริเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

๑.๑๑ การประสานงานและสนับสนุนในการปฏิบัติงานจากสำนักงาน กปร.

๑.๑๒ แนวทางในการดำเนินการพัฒนาโครงการฯ

ส่วนที่ ๒ แผนงานด้านวิจัย

๒.๑ การจัดทำฐานข้อมูลผลการศึกษา ทดลอง และงานวิจัย

๒.๒ การนำผลงานวิจัยมาขยายผลสู่ประชาชน

๒.๓ การดำเนินงานวิจัยขยายพันธุ์ไม้สักในพื้นที่

๒.๔ การเพาะขยายพันธุ์ไม้สัก และการขยายพันธุ์ไม้สักไปปลูกยังพื้นที่อื่น

๒.๕ ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนงานการศึกษา ทดลอง วิจัย

ส่วนที่ ๓ การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานป้องกันรักษาป่า

๓.๑ การส่งเสริมให้ประชาชนร่วมพิทักษ์ป่า

๓.๒ ความร่วมมือในการปกป้อง พิทักษ์ รักษาป่า

๓.๓ การดำเนินงานในปัจจุบัน มีการป้องกันรักษาป่าครอบคลุมพื้นที่

๓.๔ ปัญหาการบุกรุก ทำลายป่า

๓.๕ ปัญหา/อุปสรรค การดำเนินงานตามแผนงานการป้องกัน รักษาป่า

ส่วนที่ ๔ การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๔.๑ การส่งเสริมกล้าพันธุ์ไม้/เมล็ดพันธุ์ให้ประชาชนร่วมปลูกป่า

๔.๒ ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๔.๓ การดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๔.๔ ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นป่าในปัจจุบัน

๔.๕ ปัญหา/อุปสรรค การดำเนินงานตามแผนงานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ส่วนที่ ๕ การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๕.๑ การดำเนินงานส่งเสริมอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร

๕.๒ ผลการติดตามสอบถามความต้องการการส่งเสริมอาชีพของราษฎร

๕.๓ การดำเนินงานตั้งแต่เริ่มโครงการฯ จนถึงปัจจุบัน ในพื้นที่มีระบบสาธารณูปโภค ระบบการศึกษาครบถ้วนตามความต้องการพื้นฐาน

๕.๔ การส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๕.๕ การส่งเสริมการท่องเที่ยว

๕.๖ แนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

กลุ่มที่ ๒ ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวน ๔ หมู่บ้าน โดยมีรายละเอียด ๔ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐาน ของครัวเรือน

๑. ข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ ชนเผ่า สัญชาติ ศาสนา
๒. ความสัมพันธ์กับครอบครัว
๓. ระดับการศึกษา
๔. ถิ่นกำเนิด
๕. การย้ายถิ่นฐาน
๖. ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลด้านที่ดินทำกิน/รายได้

๑. การประกอบอาชีพ
๒. อาชีพเสริม
๓. การได้รับการจัดสรรที่ดินทำกิน
๔. ที่ตั้งที่ดินทำกิน
๕. แหล่งน้ำและความเพียงพอต่อการใช้น้ำ
๖. การคมนาคมและสาธารณูปโภค
๗. การศึกษา และสาธารณสุข
๘. การทำการเกษตร
๙. รายได้ของครอบครัว
๑๐. การเข้าไปหาของป่าในพื้นที่โครงการฯ

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร

๑. การรู้จักโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สัก
๒. การติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ
๓. ประโยชน์ที่ได้จากโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักฯ
๔. การได้รับองค์ความรู้/การฝึกอบรม ด้านอาชีพจากหน่วยงานของรัฐ
๕. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม
๖. การได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จากโครงการฯ
๗. การมีส่วนร่วมในพื้นที่โครงการฯ
๘. การส่งเสริมอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐ
๙. ปัญหา/อุปสรรค การดำรงชีพ
๑๐. ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ การดำรงชีพ

ส่วนที่ ๔ ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า

๑. ความสำคัญของโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักฯ
๒. การดูแลรักษาโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักฯ
๓. การอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.)
๔. ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดูแลและพิทักษ์รักษาป่า
๕. กิจกรรมในการอนุรักษ์ พัฒนาป้องกันดูแลและพิทักษ์รักษาป่า
๖. การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่า
๗. การเห็นคุณค่าและประโยชน์ของป่าไม้
๘. การได้รับความรู้และข่าวสารต่าง ๆ
๙. การดูแลรักษาป่าไม้
๑๐. การมีส่วนร่วมในการรักษาป่าสักนวมินทรราชินี
๑๑. ประโยชน์ของโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักฯ

๖. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการติดตามโครงการฯ ของสำนักงาน กปร.

จากการติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในครั้งนี้ สรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา/อุปสรรค ในการติดตามโครงการฯ ดังนี้

๑. การเก็บข้อมูลภาคสนามจำนวน ๒ ครั้ง ประกอบด้วย
ครั้งที่ ๑ ลงพื้นที่เก็บข้อมูล Pretest เมื่อวันที่ ๑๖-๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐
ครั้งที่ ๒ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๖-๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐

๒. การประชุมเพื่อพิจารณาร่างการติดตามโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๒ ครั้ง ประกอบด้วย
ประชุมครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุม ๒๐๑ สำนักงาน กปร.
ประชุมครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุม ๒๐๑ สำนักงาน กปร.

๓. ปัญหา/อุปสรรค ในการเก็บข้อมูล และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานต่อไป

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. เอกสารข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่ครบถ้วน ไม่มีศูนย์รวมในการเก็บข้อมูล ซึ่งแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบต่างคนต่างทำและยังไม่มีความสมบูรณ์ของข้อมูลในเรื่องของรายละเอียดจากการดำเนินงานในด้านที่ได้ดำเนินการไปแล้ว	๑.๑ จัดทำฐานข้อมูลจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และมีหน่วยงานกลางในการรวบรวมข้อมูลโครงการฯ ทั้งหมด ที่จะสามารถค้นหาได้ครบทุกส่วนงาน ๑.๒ ตั้งผู้อำนวยการโครงการฯ เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการบริหารและดำเนินงาน เพื่อให้มีความชัดเจนและต่อเนื่อง
๒. ผู้เก็บข้อมูลไม่สามารถลงพื้นที่ทุกหมู่บ้านได้ เนื่องจากมีอุปสรรคในการเดินทาง ถนนไม่ดีในช่วงฤดูฝน ประกอบด้วยช่วงที่เข้าไปเก็บข้อมูลเป็นการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์กวาดล้างยาเสพติดและตัดไม้ทำลาย ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่โครงการฯ มีความไม่ปลอดภัย และความไม่พร้อมของราษฎรเพื่อให้สัมภาษณ์เนื่องจากติดงานในการประกอบอาชีพ	๒. ควรมีการวางแผนดำเนินงานการติดตามโครงการฯ อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับช่วงเวลา และควรมีการลงพื้นที่ มากกว่า ๒ ครั้ง หรือ หาสถาบันการศึกษาในพื้นที่มาร่วมเก็บข้อมูลด้วย เพื่อลดการเดินทางเข้าพื้นที่
๓. ภาษาที่ใช้ไม่สามารถสื่อสารกันได้ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าลีซอ กระเหรี่ยง ปะโอ ซึ่งใช้ภาษาถิ่น ทำให้เกิดความไม่เข้าใจในการสัมภาษณ์ ต้องอาศัยล่าม ทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน	๓. จัดหาผู้มีความรู้ด้านภาษาถิ่นเป็นสื่อกลางในการร่วมสัมภาษณ์ราษฎรในพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง
๔. การวางแผนการติดตามผลการดำเนินโครงการฯ ในพื้นที่ยังมีความคลาดเคลื่อนในเรื่องเวลาการปฏิบัติงานและการสื่อสารทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน ทำให้การเก็บข้อมูลไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้	๔. วางแผนและประสานงานในการติดตามโครงการฯ ให้มีความชัดเจน และมีตารางการปฏิบัติงานอย่างละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

บทที่ ๔

ผลการติดตาม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปผลการติดตามโครงการฯ ได้ดังนี้

๑. ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

๑.๑ การดำเนินงาน

ในปี ๒๕๕๓ สำนักงาน กปร. ได้มีคำสั่งคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ ๐๒/๒๕๕๓ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการฯ ให้สอดคล้องกับแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ และได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มาจากผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำข้อมูล แผนงานโครงการฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องตามแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ รวมทั้งบริหารจัดการโครงการฯ และประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (ภาคผนวก)

ในปี ๒๕๕๔-๒๕๕๙ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงาน กปร. ในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อป้องกันรักษาพื้นที่ป่าสักให้คงความสมบูรณ์ รวมทั้งให้เป็นแหล่งศึกษาวิจัยไม้สักที่สำคัญของประเทศไทย และอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ที่เสื่อมโทรม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร โดยดำเนินการในหมู่บ้านเป้าหมายหลัก ๔ หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านกิ๊ดสามสิบ อำเภอปางมะผ้า, หมู่บ้านมะโนรา อำเภอปาย, หมู่บ้านห้วยซลอบ และหมู่บ้านห้วยปมฝาด อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ราษฎรเกิดจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าโดยชุมชนในพื้นที่อย่างยั่งยืนต่อไป โดยมีรายละเอียดแผนการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปายในท้องที่ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า และตำบลทุ่งยาว อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งขวาตอนล่างและในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนล่าง มีการแบ่งเขตพื้นที่เพื่อดำเนินงานโครงการฯ จำนวน ๔ เขต ได้แก่

๑. เขตคุ้มครองและศึกษาวิจัยหรือพื้นที่ป่าอนุรักษ์ มีเนื้อที่ ๑๖๕,๘๖๐ ไร่
๒. เขตกันชนและฟื้นฟูสภาพป่า มีเนื้อที่ ๓๓,๓๔๐ ไร่
๓. เขตพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือเขตชุมชนและพื้นที่ใช้ประโยชน์ที่ดิน มีเนื้อที่ ๑๕,๘๐๐ ไร่
๔. เขตป่าสงวนแห่งชาติ (กรมป่าไม้) มีเนื้อที่ ๙๕,๗๒๕ ไร่

พื้นที่ในการดำเนินงานแบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ประกอบด้วย

หน่วยปฏิบัติการพื้นที่ที่ ๑ กลุ่มบ้านนาอ่อน ดำเนินการโดย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

หน่วยปฏิบัติการพื้นที่ที่ ๒ กลุ่มบ้านห้วยซลอบ ดำเนินการโดย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

หน่วยปฏิบัติการพื้นที่ที่ ๓ กลุ่มบ้านมะโนรา ดำเนินการโดย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

พื้นที่ที่ ๔ กลุ่มบ้านปมฝาด ดำเนินการโดย กรมป่าไม้

๑.๒ งบประมาณ

การดำเนินงานได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก ๓ แหล่ง คือ

๑. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
๒. หน่วยงานต้นสังกัดของหน่วยงานร่วม
๓. จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒. ผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม

๒.๑ สรุปผลจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม/การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการฯ ในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระหว่างเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๑๔ ท่าน ประกอบด้วย

๑. นายสำเริง ไชยเสน	รองผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
๒. นายปรีชา เพ็ชรเม็ด	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ชำนาญการพิเศษ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๓. นายสมชาย บริสุทธิ์	หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๔. นายสำราญ ธรรมตา	นักวิชาการป่าไม้ ชำนาญการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๕. นายอำนาจ ใจมอย	นักวิชาการป่าไม้ ชำนาญการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๖. นายเสริมพงศ์ นวลงาม	นักวิชาการป่าไม้ ชำนาญการ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ สาขาแม่สะเรียง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๗. นางสาวนงนุช ประดิษฐ์	นักวิชาการเกษตร ชำนาญการ ศูนย์วิจัยข้าวแม่ฮ่องสอน
๘. นางสาวจันทนา ยะจา	นักวิชาการเกษตร ชำนาญการ กรมพัฒนาที่ดิน
๙. นางสุธาสินี บุปผา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน
๑๐. นายศักตยา วรรณฤมล	นายช่างชลประทานอาวุโส โครงการชลประทานแม่ฮ่องสอน กรมชลประทาน
๑๑. นายธานนท์ ธรรมสานุกุล	เจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส กรมป่าไม้
๑๒. นายติณณ์ วงรินยอง	นักวิชาการป่าไม้ ปฏิบัติการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๑๓. นายอมรินทร์ เดชานุวัติ	นักวิชาการสัตวบาล ปฏิบัติการ สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๑๔. นายพัฒนา คีรีอร่ามรัศมี	เจ้าพนักงานประมง ปฏิบัติการ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลจากการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามของเจ้าหน้าที่ในโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑๔ ราย มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ ๑ แผนงานด้านการบูรณาการ

ส่วนที่ ๒ แผนงานด้านวิจัย ข้อมูลการศึกษา ทดลอง และงานวิจัย

ส่วนที่ ๓ การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานป้องกันรักษาป่า

ส่วนที่ ๔ การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ส่วนที่ ๕ การส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนี้

ส่วนที่ ๑ แผนงานด้านการบูรณาการ

๑.๑ การปฏิบัติงาน

การดำเนินงานด้านการบูรณาการ พบว่า เจ้าหน้าที่ที่ร่วมปฏิบัติงานในโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ ส่วนใหญ่เคยปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมาก่อน โดยมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ในช่วงระยะเวลา ๑-๓ ปี และได้ดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน การปลูกป่าในพื้นที่เสื่อมโทรม การทำแนวป้องกันไฟป่า การอบรมสร้างจิตสำนึกด้านการป้องกันรักษาป่า การสร้างฝายต้นน้ำ และการส่งเสริมการปลูกพืช

๑.๒ งบประมาณ /แผนงาน

การดำเนินงานด้านงบประมาณและแผนงาน พบว่า ในการดำเนินงานมีการกำหนดแผนงาน/โครงการฯ และดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ แต่งบประมาณมีไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและการเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้าไม่สามารถเบิกจ่ายได้ทันตามการปฏิบัติงานจริง การดำเนินงานในบางส่วนยังไม่ครอบคลุม งบประมาณส่วนใหญ่เป็นเรื่องการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่และการขับเคลื่อนในบางเรื่อง เช่น การเพาะพันธุ์ไม้สัก งานป้องกันรักษาป่า ในส่วนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ยังคง

มีค่อนข้างน้อย ทำให้ราษฎรในพื้นที่ไม่มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง ส่งผลให้การดำเนินงานของโครงการฯ เกิดความล่าช้าไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่

การบูรณาการมีการประชุม/ประสานงาน เพื่อบูรณาการร่วมกับหน่วยงาน พบว่า มีการประชุม/ประสานงาน ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี ประกอบด้วย จังหวัดแม่ฮ่องสอน สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน โครงการชลประทานแม่ฮ่องสอน กรมป่าไม้ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยผา กำนันตำบลห้วยผา ผู้ใหญ่บ้านห้วยผา หน่วยงานทหาร หน่วยปฏิบัติการพื้นที่ที่ ๒ บ้านห้วยซลอบ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ สาขาแม่สะเรียง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และสำนักจัดการป่าไม้ที่ ๑ สาขาแม่ฮ่องสอน กรมป่าไม้ การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) กรมการปกครอง ปศุสัตว์อำเภอ และเกษตรอำเภอมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกภาคส่วน

๑.๓ ด้านการขยายผลและการมีส่วนร่วม

การดำเนินงานด้านการขยายผลและการมีส่วนร่วม พบว่า หน่วยงานต่าง ๆ มีแนวทางในการขยายผลการให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎรเป็นอย่างดี มีการร่วมกันดำเนินงานกับภาคเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อดำเนินการสนองพระราชดำริให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

จากการศึกษาพบว่า มีการทำลายทรัพยากรป่าไม้อยู่บ้าง ดังนั้นควรสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคนให้อยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืนต่อไป

๑.๔ การสนับสนุนจากสำนักงาน กปร. และแนวทางการพัฒนา

การดำเนินงานด้านการสนับสนุนจากสำนักงาน กปร. และแนวทางการพัฒนา พบว่า หน่วยงานต่าง ๆ ได้รับการประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานจากสำนักงาน กปร. ในด้านต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านแหล่งน้ำ เส้นทางคมนาคม การป้องกันไฟป่า และการเพาะขยายพันธุ์ไม้สัก

ในด้านการพัฒนา พบว่า โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นโครงการฯ ที่มีความสำคัญ ดังนั้น ควรมีแนวทางในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ควรมีการจัดทำแผนแม่บท เพิ่มการขยายผลการพัฒนาคุณภาพชีวิต การส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ เพิ่มกระบวนการสร้างจิตสำนึกในการรักและหวงแหนป่า จัดให้มีการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ และดำเนินการจัดการไฟป่าอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

๑.๕ การสนองพระราชดำริ

การดำเนินงานสนองพระราชดำริ พบว่า โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ – ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้สนองพระราชดำริตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ คือ ป้องกันทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ “ป่าสักนวมินทรราชินี” ไม่ให้ถูกบุกรุกทำลายโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน เสริมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีการสำรวจ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และวิจัยด้านแหล่งพันธุกรรมไม้สักและงานวิจัย รวมทั้ง การจัดทำฐานข้อมูล และการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ที่เสื่อมโทรม ตลอดจนสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำป่าย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามในด้านบูรณาการ ดังนี้

๑. ควรมีการจัดทำแผนงานในการดำเนินงานให้ครอบคลุมทั้งโครงการฯ และทุกภาคส่วนร่วมกัน เพื่อจะได้ดำเนินการตามแผนงานได้อย่างต่อเนื่อง

๒. ควรมีหน่วยงานกลางในการกำกับ ดูแล เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างบูรณาการ

๓. ควรมีการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของราษฎรในพื้นที่

๔. ควรมีการประชุมร่วมกันในการพัฒนาราษฎร ในพื้นที่ให้มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่า ดิน น้ำ อย่างบูรณาการ ให้มีการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างชัดเจนให้เห็นผลสัมฤทธิ์และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

ส่วนที่ ๒ แผนงานด้านวิจัย ข้อมูลการศึกษา ทดลอง และงานวิจัย

การดำเนินงานด้านการวิจัย ข้อมูลการศึกษา ทดลอง และงานวิจัย พบว่า การจัดทำฐานข้อมูลการศึกษา ทดลอง และงานวิจัยยังดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลของผลงานวิจัยไม่ครบถ้วน ในส่วนของการนำผลงานวิจัยไปขยายผลยังไม่ได้ดำเนินการ ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามในด้านการศึกษา ทดลอง และวิจัย ดังนี้

๑. ควรมีการนำผลการวิจัย ไปถ่ายทอดให้กับชุมชน สถานศึกษารอบ ๆ โครงการฯ ให้ได้รับรู้รับทราบและเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

๒. เพิ่มงบประมาณและบุคลากรในส่วนของงานวิจัยให้สามารถทำงานวิจัยได้อย่างละเอียดครบถ้วนและต่อเนื่อง โดยเฉพาะงานวิจัยเรื่องของการขยายพันธุ์ไม้สัก

๓. จัดเวทีชุมชน สอบถามความต้องการ ปัญหาของประชาชน และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยมีการติดตามและประเมินผลโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง

๔. จัดทำฐานข้อมูลโครงการฯ ในทุกมิติ เพื่อใช้ในการศึกษาและหาความรู้ได้ในระยะยาวต่อไป

ส่วนที่ ๓ การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานป้องกันรักษาป่า

การดำเนินงานด้านการส่งเสริมตามแผนงานป้องกันรักษาป่า พบว่า หน่วยงานต่าง ๆ มีการส่งเสริมให้ประชาชนร่วมพิทักษ์ป่า โดยการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ มีการประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งปัจจุบันพบว่า ในพื้นที่โครงการฯ บางส่วน ยังพบปัญหาเรื่องการบุกรุก ทำลายป่า เนื่องจากความไม่เข้าใจของราษฎร และมีการขยายพื้นที่ทำกิน ประกอบกับพื้นที่ข้างเคียงโครงการฯ ยังมีการทำลายป่าให้เห็นอย่างชัดเจน ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามในการป้องกันรักษาป่า

๑. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่า

๒. ควรมีการเพิ่มจำนวนจุดสกัดในการป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า

๓. ควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ประจำการในพื้นที่เพิ่มขึ้น

๔. ควรมีการลาดตระเวนแบบเชิงคุณภาพ ในเรื่องของการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในด้านต่าง ๆ ที่ควรจะเก็บรวบรวมในพื้นที่โครงการฯ ความมุ่งมั่นของเจ้าหน้าที่ และควรเพิ่มความพร้อมของอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน

๕. การดำเนินงานโครงการฯ ได้ดำเนินการมานานแล้ว และมีงบประมาณในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อโครงการฯ อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการติดตามและประเมินผลโครงการฯ โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ส่วนที่ ๔ การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การดำเนินงานด้านการส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า หน่วยงานต่าง ๆ มีการส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการส่งเสริมกล้าพันธุ์ไม้ให้กับประชาชนในพื้นที่ แต่พบว่ายังไม่เพียงพอ ทั้งนี้ การดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษา กลุ่มอนุรักษ์ในพื้นที่ ทำให้มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

๑. ควรสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคนให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน

๒. ควรเร่งสร้างจิตสำนึกในการรักและหวงแหนป่าให้กับราษฎรในพื้นที่เนื่องจากราษฎรได้รับประโยชน์จากโครงการฯ โดยตรง จึงควรให้เข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

๓. ควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันไฟในพื้นที่ป่าสัก เพราะจะได้ทำให้กล้าไม้สักรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทนได้ทันในอนาคต เพราะจากการประชุมทำให้ทราบว่ามีไฟป่าเกิดขึ้นบ่อยและเป็นประจำทุกปี ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการป้องกันไฟป่าอย่างต่อเนื่อง

๔. ควรจะหาสถานที่สำหรับเลี้ยงสัตว์ของชุมชน เพื่อประชาชนจะได้ไม่นำสัตว์เข้าไปเลี้ยงในพื้นที่ป่าสัก ซึ่งสัตว์เลี้ยงจะเหยียบย่ำต้นกล้าไม้สักขนาดเล็กที่กำลังจะเติบโตทดแทนสูญเสียไป

ส่วนที่ ๕ การส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การดำเนินงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หน่วยงานต่าง ๆ มีการส่งเสริมอาชีพให้กับราษฎรในพื้นที่ ประกอบด้วย ด้านเกษตรกรรม ด้านปศุสัตว์ และด้านศิลปาชีพ ทำให้ราษฎรในพื้นที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ อีกทั้งด้านระบบสาธารณูปโภคยังมีไม่ครบถ้วน และราษฎรยังได้รับการศึกษาไม่ครอบคลุมทั่วถึง ส่งผลให้ขาดความรู้ความเข้าใจและก่อให้เกิดปัญหาด้านการสื่อสารตามมา

การดำเนินงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า การท่องเที่ยวมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่เป็นอย่างมาก กล่าวคือ ทำให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีอาชีพเสริมเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการทำการเกษตร ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนี้

๑. การส่งเสริมการท่องเที่ยว มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่ให้มีอาชีพเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการทำการเกษตร เป็นอีกหนทางหนึ่งในการสร้างรายได้ให้กับราษฎร

๒. การส่งเสริมการท่องเที่ยวควรมีแนวทางในการดำเนิน ดังนี้

- ควรวางกฎระเบียบให้ชัดเจน
- จำแนกพื้นที่ที่จะรองรับการท่องเที่ยวให้ทุกฝ่ายยอมรับ
- ให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว
- สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับภูมิประเทศ และภาพลักษณ์ของท้องถิ่น

๒.๒ ผลจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ประชาชน

ผลจากการติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยวิธีใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ประชาชนผู้รับประโยชน์จากโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรฯ จำนวน ๖๔ ราย มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการดำเนินงานของโครงการฯ
ส่วนที่ ๔ ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน

ตารางที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ		
๑. ชาย	๔๕	๗๐.๓
๒. หญิง	๑๙	๒๙.๗
อายุ		
๑. ๑๕-๒ ปี	๗	๑๐.๙
๒. ๒๕-๓๑ ปี	๑๑	๑๗.๒
๓. ๓๒-๓๘ ปี	๑๕	๒๓.๔
๔. ๓๙-๔๕ ปี	๑๖	๒๕.๐
๕. ๔๖-๕๒ ปี	๙	๑๔.๑
๖. ๕๓-๖๐ ปี	๓	๔.๗
๗. ๖๐ ปีขึ้นไป	๑	๑.๖
๘. ไม่ระบุ	๒	๓.๑
ชนเผ่า		
๑. ลีซอ	๓๐	๔๖.๙
๒. กระเหรี่ยง	๑๙	๒๙.๖
๓. ปะโอ	๑๒	๑๘.๘
๔. ไทยใหญ่	๑	๑.๖
๕. ไม่ระบุ	๒	๓.๑
สัญชาติ		
๑. สัญชาติไทย	๕๙	๙๒.๒
๒. ไม่มีสัญชาติ	๓	๔.๗
๓. ไม่ตอบ	๒	๓.๑

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
นับถือศาสนา		
๑. พุทธ	๔๙	๗๖.๖
๒. พุทธและผี	๑๒	๑๘.๘
๓. คริสต์	๒	๓.๑
๔. นับถือผี	๑	๑.๖
ความสัมพันธ์กับครอบครัว		
๑. หัวหน้าครอบครัว	๔๙	๗๖.๖
๒. ผู้อาศัย	๑๑	๑๗.๒
๓. ไม่ระบุ	๔	๖.๓
จำนวนสมาชิก เฉลี่ย ๔.๗ คน		
สมาชิกสูงสุด ๑๒ คน ต่ำสุด ๓ คน		
จำนวนสมาชิกเป็นชาย เฉลี่ย ๒.๔ คน		
จำนวนสมาชิกเป็นหญิง เฉลี่ย ๒.๓ คน		
ระดับการศึกษา		
๑. ไม่เคยเรียนหนังสือ	๑๙	๒๙.๗
๒. เรียนแต่ไม่จบประถมศึกษา	๔	๖.๓
๓. จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา (ป.๔/ป.๖/ป.๗)	๑๕	๒๓.๔
๔. จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	๔	๖.๓
๕. จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๘	๒๘.๑
๖. อนุปริญญา	๓	๔.๗
๗. จบปริญญาตรี	๑	๑.๖
ถิ่นกำเนิด		
๑. เกิดในหมู่บ้าน	๓๘	๕๙.๔
๒. เกิดในหมู่บ้านอื่น แต่อยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๒๓	๓๕.๙
๓. อพยพมาจาก		
- จังหวัดเชียงใหม่ ปี ๒๕๒๐	๑	๑.๖
๔. ไม่ระบุ	๒	๓.๑
การย้ายถิ่นฐาน		
๑. ไม่มี	๕๖	๘๗.๕
๒. มี	๘	๑๒.๕
ไปทำงาน		
๑. รับจ้าง	๔	๖๖.๗
๒. ทำโรงงาน	๓	๕๐.๐
๓. ทำงานอื่น ๆ	๑	๑๖.๗

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
สถานที่		
๑. เชียงใหม่	๓	๕๐.๐
๒. กรุงเทพมหานคร	๒	๓๓.๓
๓. กรุงเทพมหานครและเชียงใหม่	๑	๑๖.๗
๔. ลำพูน	๑	๑๖.๗
๕. ไม่ระบุ	๑	๑๖.๗
ระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน		
๑. ๔-๖ ปี	๑	๑.๖
๒. ๗-๙ ปี	๒	๓.๑
๓. ๑๐ ปีขึ้นไป	๖๑	๙๕.๓

จากตารางที่ ๑ ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน ๔๕ คน (ร้อยละ ๗๐.๓) เพศหญิง จำนวน ๑๙ คน (ร้อยละ ๒๙.๗) ส่วนใหญ่มีอายุ ๓๙-๔๕ ปี จำนวน ๑๖ คน (ร้อยละ ๒๕.๐) รองลงมามีอายุ ๓๒-๓๘ ปี จำนวน ๑๕ คน (ร้อยละ ๒๓.๔) และน้อยที่สุดมีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑ คน (ร้อยละ ๑.๖)

ชนเผ่าพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าลีซอ จำนวน ๓๐ คน (ร้อยละ ๔๖.๙๑) รองลงมาชนเผ่ากระเหรี่ยง จำนวน ๑๙ คน (ร้อยละ ๒๙.๖) และน้อยที่สุด ชนเผ่าไทยใหญ่ จำนวน ๑ คน (ร้อยละ ๑.๖) และส่วนใหญ่ มีสัญชาติไทย จำนวน ๕๙ คน (ร้อยละ ๙๒.๒) รองลงมาไม่มีสัญชาติ จำนวน ๓ คน (ร้อยละ ๔.๗) และน้อยที่สุดไม่ตอบ จำนวน ๒ คน (ร้อยละ ๓.๑) การนับถือศาสนา พบว่า ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน ๔๙ คน (ร้อยละ ๗๖.๖) รองลงมา ศาสนาพุทธและผี จำนวน ๑๒ คน (ร้อยละ ๑๘.๘) และน้อยที่สุด จำนวน ๑ คน (ร้อยละ ๑.๖) นับถือผีอย่างเดียว

ความสัมพันธ์กับครอบครัว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน ๔๙ ราย (ร้อยละ ๑๗.๒) รองลงมาเป็นผู้อาศัย จำนวน ๑๑ คน (ร้อยละ ๑๗.๒) และน้อยที่สุด ไม่ระบุความสัมพันธ์ จำนวน ๔ คน (ร้อยละ ๖.๓) ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ ไม่เคยเรียนหนังสือ จำนวน ๑๙ คน (ร้อยละ ๒๙.๗) รองลงมาเรียนจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๘ คน (ร้อยละ ๒๘.๑) และน้อยที่สุดจบปริญญาตรี จำนวน ๑ คน (ร้อยละ ๑.๖)

ถิ่นกำเนิด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เกิดในหมู่บ้านที่อาศัย จำนวน ๓๘ คน (ร้อยละ ๕๙.๔) รองลงมาเกิดในหมู่บ้านอื่น แต่อยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๒๓ คน (ร้อยละ ๓๕.๙) และน้อยที่สุดอพยพมาจากเชียงใหม่จำนวน ๑ คน (ร้อยละ ๑.๖) การย้ายถิ่นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีการย้ายถิ่นฐานจำนวน ๕๖ (ร้อยละ ๘๗.๕) รองลงมามีการย้ายถิ่นฐาน จำนวน ๘ คน (ร้อยละ ๑๒.๕) สาเหตุการย้ายถิ่นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐานเพื่อไปทำงานรับจ้างจำนวน ๔ คน (ร้อยละ ๘๗.๕) รองลงมาย้ายถิ่นฐานไปอาศัยในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓ คน (ร้อยละ ๕๐.๐) และน้อยที่สุดเท่ากัน คือ ย้ายถิ่นฐานกรุงเทพฯ และเชียงใหม่, ลำพูน, ไม่ระบุ จำนวน ๑ คน (ร้อยละ ๑๖.๗) สำหรับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นเวลา ๙-๑๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๖๑ คน (ร้อยละ ๙๕.๓) รองลงมาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นเวลา ๗-๙ ปี จำนวน ๒ คน (ร้อยละ ๓๑ คน) และน้อยที่สุดอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นเวลา ๔-๖ ปี จำนวน ๑ คน (ร้อยละ ๑.๖)

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน

ตารางที่ ๒ แสดงอาชีพหลัก

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ข้อมูล	จำนวนคน	ร้อยละ
๑. ทำนา	๕๙	๙๒.๒
๒. รับจ้าง	๔	๖.๓
๓. บาทหลวง	๑	๑.๖

จากตารางที่ ๒ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงอาชีพหลัก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา จำนวน ๕๙ คน (ร้อยละ ๙๒.๒) รองลงมา อาชีพรับจ้าง จำนวน ๔ คน (ร้อยละ ๖.๓) และน้อยที่สุด อาชีพบาทหลวง จำนวน ๑ คน (ร้อยละ ๑.๖)

ตารางที่ ๓ แสดงอาชีพรอง

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

อาชีพรอง	จำนวนคน	ร้อยละ
๑. ไม่มีอาชีพรอง	๒๕	๓๙.๑
๒. มี	๓๙	๖๐.๙
อาชีพ		จำนวนตัวอย่าง = ๓๙
- รับจ้าง	๑๘	๕๑.๔
- เลี้ยงสัตว์	๑๑	๓๑.๔
- หาของป่า	๖	๑๗.๑
- ทำไร่	๕	๑๔.๓
- ทำนา	๒	๕.๗
- อื่น ๆ ทำสวน ปลูกผัก	๒	๕.๗

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

จากตารางที่ ๓ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงอาชีพรอง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรอง จำนวน ๓๙ คน (ร้อยละ ๖๐.๙) และรองลงมาไม่มีอาชีพรอง จำนวน ๒๕ คน (ร้อยละ ๓๙.๑) โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพรอง พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๘ คน (ร้อยละ ๕๑.๔) รองลงมา อาชีพเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๑๑ คน (ร้อยละ ๓๑.๔) และน้อยที่สุด อาชีพทำนา, ทำสวน, ปลูกผัก จำนวน ๒ คน (ร้อยละ ๕.๗)

ตารางที่ ๔ แสดงการได้รับการจัดสรรที่ดิน

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ระยะเวลา	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ได้รับ	๕๒	๘๑.๓
๒. ได้รับ	๘	๑๒.๕
๓. ไม่ตอบ	๔	๖.๓

จากตารางที่ ๔ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงการได้รับการจัดสรรที่ดิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้รับการจัดสรรที่ดิน จำนวน ๕๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘๑.๓) รองลงมาได้รับการจัดสรร จำนวน ๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๒.๕) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบ จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖.๓)

ตารางที่ ๕ แสดงลักษณะที่ตั้งของที่ทำกิน

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ลักษณะที่ตั้งที่ทำกิน	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า	๓๑	๔๘.๔
๒. เขตป่าสงวนแห่งชาติ	๑๙	๒๙.๗
๓. เขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า	๑๔	๒๑.๙

จากตารางที่ ๕ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงลักษณะที่ตั้งของที่ทำกิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีที่ตั้งที่ทำกิน อยู่ในเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า จำนวน ๓๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔๘.๔) รองลงมา มีที่ตั้งที่ทำกินอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๑๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๙.๗) และน้อยที่สุด ที่ตั้งของที่ทำกินอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า จำนวน ๑๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๑.๙)

ตารางที่ ๖ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การใช้ประโยชน์จากที่ดิน	จำนวนเฉลี่ย (ไร่)	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ทำนา	๑๐.๗	๓๓	๕๑.๖
๒. ทำไร่	๒๐.๒	๒๓	๓๕.๙
๓. ทำสวน (ไม้ผล/ไม้ยืนต้น)	๔.๒	๒๑	๓๒.๘
๔. ที่อยู่อาศัย	๑.๐๓	๑๖	๒๕.๐
๕. เลี้ยงสัตว์	๑๓.๕ (ตัว)	๑๐	๑๕.๖

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

จากตารางที่ ๖ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อทำนา จำนวน ๓๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๑.๖) รองลงมา ทำไร่ จำนวน ๒๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๕.๙) และน้อยที่สุดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๑๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๕.๖) ทั้งนี้ใช้ประโยชน์จากที่ดินในการทำไร่เฉลี่ยสูงสุด ๒๐.๒ ไร่ รองลงมาใช้ที่ดินในการเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย ๑๓.๕ ไร่ต่อตัว และน้อยที่สุด คือ ใช้ที่ดินสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย ๑.๐๓ ไร่ต่อครัวเรือน

ตารางที่ ๗ แสดงความเพียงพอของน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค

จำนวนตัวอย่าง = ๕๕ ราย

ความเพียงพอ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. เพียงพอ	๑๔	๒๕.๕
๒. ไม่ระบุ	๒	๓.๖
๓. ไม่เพียงพอ	๓๙	๗๐.๙
แก้ไขโดย		จำนวนตัวอย่าง = ๕๕
- ทำที่เก็บน้ำ เช่น ขุดบ่อ ถังเก็บน้ำฝน	๕	๑๒.๘
- ใช้น้ำจากภูเขา	๕	๑๒.๘
- ทำฝาย	๓	๗.๗
- ใช้เครื่องสูบในสวนมาใช้ที่บ้าน	๑	๒.๖
- ปลูกพืชตามฤดูกาล	๑	๒.๖
- ไม่ระบุ	๒๓	๕๙.๐
- ไม่ได้แก้ไข	๑	๒.๖

จากตารางที่ ๗ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงความเพียงพอของน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีน้ำอุปโภค-บริโภค ไม่เพียงพอ จำนวน ๓๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๐.๙) และรองลงมามีน้ำอุปโภค-บริโภค เพียงพอ จำนวน ๑๔ (ร้อยละ ๒๕.๕) และน้อยที่สุด ไม่ระบุ จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓.๖)

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาน้ำอุปโภค-บริโภค ไม่เพียงพอ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ระบุวิธีแก้ไขปัญหา จำนวน ๒๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๙.๐) รองลงมาเท่ากัน คือ ใช้น้ำจากภูเขาและทำที่เก็บน้ำ เช่น ขุดบ่อ ถังเก็บน้ำฝน จำนวน ๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๒.๘) รองลงมา คือ ทำฝาย จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗.๗) และน้อยที่สุดเท่ากัน คือ ใช้เครื่องสูบน้ำในสวนมาใช้ที่บ้านและปลูกพืชตามฤดูกาล และไม่ได้แก้ไข จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒.๖)

ตารางที่ ๘ แสดงระยะเวลาทำการเกษตร

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ระยะเวลา	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ๑-๓ ปี	๑	๑.๖
๒. ๔-๖ ปี	๒	๓.๑
๓. ๗-๙ ปี	๔	๖.๓
๔. ๑๐ ปีขึ้นไป	๕๖	๘๗.๕
๕. ไม่ตอบ	๑	๑.๖

จากตารางที่ ๘ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงระยะเวลาทำการเกษตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ทำการเกษตรเป็นระยะเวลา ๑๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๕๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘๗.๕) รองลงมา ทำการเกษตรเป็นระยะเวลา ๗-๙ ปี จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖.๓) และน้อยที่สุดเท่ากัน คือ ทำการเกษตรเป็นระยะเวลา ๑-๓ ปี และไม่ตอบ จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑.๖)

ตารางที่ ๙ แสดงลักษณะการทำการเกษตร (ก่อนปี ๒๕๕๔)

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ลักษณะการทำเกษตร	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. เคลื่อนย้ายที่ทำกินหมุนเวียนกันไป (ไร่หมุนเวียน)	๓๑	๔๘.๔
๒. ทำกินเป็นหลักแหล่งแน่นอน ไม่เคลื่อนย้าย	๒๓	๓๕.๙
๓. เคลื่อนย้ายที่ทำกินหมุนเวียนกันไป (ไร่หมุนเวียน) และเข้าป่า หาของป่า มายังชีพ/มาขาย	๕	๗.๘
๔. ทำกินเป็นหลักแหล่งแน่นอน ไม่เคลื่อนย้าย และแผ้วถางเพื่อทำกินในพื้นที่ต่าง ๆ	๑	๑.๖
๕. ไม่ตอบ	๔	๖.๓

จากตารางที่ ๙ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงลักษณะการทำการเกษตร (ก่อนปี ๒๕๕๔) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีลักษณะการทำการเกษตรแบบเคลื่อนย้ายที่ทำกินหมุนเวียนกันไป (ไร่หมุนเวียน) จำนวน ๓๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔๘.๔) รองลงมา มีลักษณะการทำกินเป็นหลักแหล่งแน่นอน ไม่เคลื่อนย้าย จำนวน ๒๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๕.๙) และน้อยที่สุดมีลักษณะการทำกินเป็นหลักแหล่งแน่นอน ไม่เคลื่อนย้าย และแผ้วถางเพื่อทำกินในพื้นที่ต่าง ๆ จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑)

ตารางที่ ๑๐ แสดงสาธารณูปโภค

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การเดินทาง	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่มี	๘	๑๒.๕
๒. มี	๕๖	๘๗.๕
ความสะดวกของถนน		จำนวนตัวอย่าง = ๕๖
- สะดวก	๑๓	๒๓.๒
- ไม่สะดวก	๔๓	๗๖.๘
เพราะ		จำนวนตัวอย่าง = ๔๓
- ถนนไม่ดีเป็นหลุม/บ่อ	๑๗	๓๙.๕
- ฤดูฝนถนนลื่น ถนนขาด	๑๓	๓๐.๒
- ถนนเป็นดินลูกรัง	๙	๒๐.๙
- ไม่ระบุ	๔	๙.๓

จากตารางที่ ๑๐ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงสาธารณูปโภค พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีถนนในการสัญจรสำหรับการเดินทาง จำนวน ๕๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘๗.๕) และไม่มีถนนในการสัญจรสำหรับการเดินทาง จำนวน ๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๒.๕)

ส่วนความสะดวกของถนน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่ถนนไม่สะดวก จำนวน ๔๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๖.๘) และถนนมีความสะดวก จำนวน ๑๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๓.๒) สาเหตุของความไม่สะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ถนนไม่ดีเป็นหลุม/บ่อ จำนวน ๑๗ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๙.๕) รองลงมา คือ การเดินทางไม่สะดวกเพราะฤดูฝนถนนลื่น ถนนขาด จำนวน ๑๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๐.๒) และน้อยที่สุด คือ ไม่ระบุสาเหตุ จำนวน ๔ ราย (ร้อยละ ๙.๓)

ตารางที่ ๑๑ แสดงสถานะการศึกษา

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

โรงเรียน	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่มี	๑๕	๒๓.๔
๒. มี	๔๙	๗๖.๖
ระดับชั้นการสอน		จำนวนตัวอย่าง = ๔๙
อนุบาล-ประถมศึกษา	๔	๘.๒
อนุบาล ๑-ประถมศึกษาปีที่ ๓	๑๖	๓๒.๗
อนุบาล ๑-ประถมศึกษาปีที่ ๔	๑	๒.๐
อนุบาล ๑-ประถมศึกษาปีที่ ๕	๒	๔.๑
อนุบาล ๑-ประถมศึกษาปีที่ ๖	๕	๑๐.๒
อนุบาล ๑-มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๒	๔.๑
ประถมศึกษา	๑	๒.๐
ประถมศึกษาปีที่ ๑ -๖	๘	๑๖.๓
ประถมศึกษาปีที่ ๑ -๓	๑	๒.๐
กศน.	๑	๒.๐
ไม่ระบุ	๘	๑๖.๓

จากตารางที่ ๑๑ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงสถานะการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในหมู่บ้านมีโรงเรียน จำนวน ๔๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๖.๖) และไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้าน จำนวน ๑๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๓.๔)

ส่วนระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ศึกษาระดับชั้นอนุบาล ๑- ประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๒.๗) รองลงมา ศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ จำนวน ๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๖.๘) และน้อยที่สุดเท่ากัน ได้แก่ ศึกษาระดับ กศน. ประถมศึกษา ๑-๓ และประถมศึกษา จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒.๐)

ตารางที่ ๑๒ แสดงการบริการด้านสุขภาพ (สถานพยาบาล)

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

สถานพยาบาล	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่มี	๕๐	๗๘.๑
๒. มี	๑๔	๒๑.๙
สถานพยาบาล		จำนวนตัวอย่าง = ๑๔
- สถานีอนามัย/สถานีอนามัยกึ๊ดสามสิบ/		
สถานีอนามัยมะโนรา	๙	๖๔.๓
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	๒	๑๔.๓
- ศูนย์สุขภาพชุมชน	๒	๑๔.๓
- ไม่ระบุ	๑	๗.๑

จากตารางที่ ๑๒ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงบริการด้านสุขภาพ (สถานพยาบาล) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีสถานพยาบาลในหมู่บ้าน จำนวน ๕๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๘.๑) และมีสถานพยาบาลในหมู่บ้าน ๑๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๑.๙) ส่วนการใช้บริการของสถานพยาบาล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้สถานพยาบาลที่สถานีอนามัย เช่น สถานีกึ๊ดสามสิบ สถานีอนามัยมะโนรา จำนวน ๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖๔.๓) รองลงมาเท่ากัน จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๔.๓) ได้แก่ ใช้สถานพยาบาลที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และศูนย์สุขภาพชุมชน และน้อยที่สุดไม่ระบุสถานพยาบาลที่ใช้บริการจำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗.๑)

ตารางที่ ๑๓ แสดงสถานที่ที่ไปรับการรักษา

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

สถานที่	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. โรงพยาบาล	๔๖	๗๑.๙
๒. สถานีอนามัย	๓๖	๕๖.๓
๓. หมอพื้นบ้าน	๓	๔.๗

จากตารางที่ ๑๓ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงสถานที่ที่ไปรับการรักษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล จำนวน ๔๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๑.๙) รองลงมา เข้ารับการรักษาที่สถานีอนามัย จำนวน ๓๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๖.๓) และน้อยที่สุดเข้ารับการรักษาหมอพื้นบ้าน จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔.๗)

ตารางที่ ๑๔ แสดงการประกอบอาชีพ (ปลูกข้าว)

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การปลูกข้าว	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ปลูก	๓	๔.๗
๒. ปลูก	๖๑	๙๕.๓
ความเพียงพอ		จำนวนตัวอย่าง = ๖๑
- พอ	๓๙	๖๓.๙
- ไม่พอ	๒๒	๓๖.๑

จากตารางที่ ๑๔ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงการประกอบอาชีพ (ปลูกข้าว) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ปลูกข้าวเพื่อบริโภคในครัวเรือน จำนวน ๖๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๙๕.๓) และไม่ปลูกข้าวเพื่อบริโภค จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔.๗) สำหรับความพอเพียง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ปลูกข้าวเพียงพอสำหรับครัวเรือน จำนวน ๓๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖๓.๙) และไม่เพียงพอสำหรับครัวเรือน จำนวน ๒๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๖.๑)

ตารางที่ ๑๕ แสดงการมีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือน

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ไฟฟ้า	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ตอบ	๓	๔.๗
๒. ไม่มี	๒๓	๓๕.๙
๓. มี	๓๘	๕๙.๔
ใช้ไฟจาก		จำนวนตัวอย่าง = ๓๘
- โซล่าเซลล์	๒๒	๕๗.๙
- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	๑๒	๓๑.๖
- ไม่ระบุ	๔	๑๐.๕

จากตารางที่ ๑๕ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงการมีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือน จำนวน ๓๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๙.๔) รองลงมา ไม่มีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือน จำนวน ๒๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๕.๙) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบว่ามีไฟฟ้าหรือไม่ จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อละ ๔.๗) สำหรับแหล่งที่มาของไฟฟ้า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ใช้ไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนโซล่าเซลล์ จำนวน ๒๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๗.๙) รองลงมาใช้ไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำนวน ๑๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๑.๖) และน้อยที่สุด ไม่ระบุว่าใช้ไฟฟ้าจากแหล่งใด จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๐.๕)

ตารางที่ ๑๖ แสดงการใช้ประโยชน์จากป่าโดยการเข้าไปหาของป่า

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การหาของป่า	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ตอบ	๒	๓.๑
๒. ไม่เคย	๑๐	๑๕.๖
๓. เคย	๕๒	๘๑.๓
เข้าไปเพื่อ		จำนวนตัวอย่าง = ๖๔
- บริโภคในครัวเรือน	๕๑	๙๘.๑
- จำหน่าย	๑๑	๒๑.๒
- ใช้ประโยชน์อื่น ๆ	๖	๑๑.๕
- ไม่ระบุ	๑	๑.๙

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

จากตารางที่ ๑๖ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงการใช้ประโยชน์จากป่าโดยการเข้าไปหาของป่า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เคยเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าโดยการหาของป่า จำนวน ๕๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘๑.๓) รองลงมา ไม่เคยเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าโดยการหาของป่า จำนวน ๑๐ ครัวเรือน (๑๕.๖) และน้อยที่สุด ไม่ตอบถึงการเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าในการเข้าไปหาของป่า จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ๔.๗)

สำหรับประโยชน์จากการเข้าไปหาของป่า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เข้าไปหาของป่าเพื่อนำมาบริโภคในครัวเรือน จำนวน ๕๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๙๘.๑) รองลงมา นำไปจำหน่าย จำนวน ๑๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๑.๒) และน้อยที่สุด คือ ไม่ระบุว่านำไปใช้ประโยชน์อย่างไร จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑.๙)

ตารางที่ ๑๗ แสดงแหล่งที่มาของรายได้ของครัวเรือน

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ที่มาของรายได้	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ตนเอง	๔๐	๖๒.๕
๒. สามี/ภรรยา	๒๐	๓๑.๓
๓. อื่น ๆ เช่น ลูก บิดา-มารดา ทั้งครอบครัว	๖	๙.๔
๔. ไม่ระบุ	๓	๔.๗
รายได้รวมเฉลี่ยของครัวเรือน ๓๗,๐๓๗.๗๔ บาท		

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

จากตารางที่ ๑๗ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงแหล่งที่มาของรายได้ของครัวเรือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้รวมเฉลี่ยต่อครัวเรือน ๓๗,๐๓๗.๗๔ บาท โดยส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาของรายได้จากตนเอง จำนวน ๔๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖๒.๕) รองลงมา มีแหล่งที่มาของรายได้จากสามี/ภรรยา จำนวน ๒๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๑.๓) และน้อยที่สุด คือ ไม่ระบุแหล่งที่มาของรายได้ จำนวน ๓ ราย (ร้อยละ ๔.๗)

ตารางที่ ๑๘ แสดงความเพียงพอของรายได้

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ความเพียงพอ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ตอบ	๔	๖.๓
๒. เพียงพอ	๑๑	๑๗.๒
๓. ไม่เพียงพอ	๔๙	๗๖.๖

จากตารางที่ ๑๘ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงความเพียงพอของรายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ไม่เพียงพอ จำนวน ๔๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๖.๖) รองลงมา มีรายได้เพียงพอ จำนวน ๑๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๗.๒) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบว่ามีรายได้เพียงพอหรือไม่ จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ๖.๓)

ตารางที่ ๑๙ แสดงวิธีการแก้ปัญหารายได้ไม่เพียงพอ

จำนวนตัวอย่าง = ๔๙ ราย

วิธีแก้ปัญหา	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ประกอบอาชีพเสริม เช่น รับจ้าง หาของป่า ล่าสัตว์	๑๕	๓๐.๖
๒. กู้เงิน เช่น ธกส. คนในหมู่บ้าน นอกระบบ	๑๐	๒๐.๔
๓. ใช้จ่ายอย่างประหยัด	๘	๑๖.๓
๔. งบส่งเสริมพัฒนาชุมชน	๒	๔.๑
๕. ไม่ระบุ	๑๔	๒๘.๖

จากตารางที่ ๑๙ ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงวิธีการแก้ปัญหารายได้ไม่เพียงพอ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวิธีแก้ไขปัญหารายได้ไม่เพียงพอ โดยการประกอบอาชีพเสริม เช่น รับจ้าง หาของป่า/ล่าสัตว์ จำนวน ๑๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๐.๖) รองลงมาไม่ระบุถึงวิธีแก้ปัญหารายได้ไม่เพียงพอ จำนวน ๑๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๘.๖) และน้อยที่สุดมีวิธีแก้ไขปัญหารายได้ไม่เพียงพอ โดยของบส่งเสริมพัฒนาชุมชน จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔.๑)

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการดำเนินงานโครงการฯ

ตารางที่ ๒๐ แสดงการรับรู้ถึงโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การรู้จัก	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. รู้จัก	๕๙	๙๒.๒
๒. ไม่รู้จัก	๒	๔.๑
๓. ไม่ตอบ	๓	๖.๑

จากตารางที่ ๒๐ ผลการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานโครงการฯ แสดงการรับรู้ถึงโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุ์กรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ รู้จักโครงการฯ จำนวน ๕๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๙๒.๒) รองลงมา ไม่ตอบถึงการรู้จักโครงการฯ จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖.๑) และน้อยที่สุด คือ ไม่รู้จักโครงการฯ จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔.๑)

ตารางที่ ๒๑ แสดงการรับรู้ว่าโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุ์กรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นโครงการของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การรับรู้	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. รู้	๖๒	๙๖.๙
๒. ไม่รู้	๑	๑.๖
๓. ไม่ตอบ	๑	๑.๖

จากตารางที่ ๒๑ ผลการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานโครงการฯ แสดงการรับรู้ถึงโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุ์กรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นโครงการของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ รับรู้ว่าเป็นโครงการในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ จำนวน ๖๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๙๖.๙) และน้อยที่สุดเท่ากัน คือ ไม่รู้ว่าเป็นโครงการในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ และไม่ตอบ จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑.๖)

ตารางที่ ๒๒ แสดงการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางราชการ

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การติดต่อ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. การมีเจ้าหน้าที่เข้ามาติดต่อ		
- มี	๕๑	๗๙.๗
- ไม่มี	๑๑	๑๗.๒
- ไม่ตอบ	๒	๓.๑
๒. จำนวนครั้ง		จำนวนตัวอย่าง = ๖๔
- น้อยกว่าเดือนละ ๑ ครั้ง	๒๑	๔๑.๒
- เดือนละ ๑ ครั้ง	๑๕	๒๙.๔
- มากกว่าเดือนละ ๑ ครั้ง	๑๔	๒๗.๕
- ไม่ตอบ	๑	๒.๐

จากตารางที่ ๒๒ ผลการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานโครงการฯ แสดงการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางราชการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน ๕๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๙.๗) รองลงมา ไม่มีติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน ๑๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๗.๒) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบว่ามีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓.๑)

สำหรับความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ น้อยกว่าเดือนละ ๑ ครั้ง จำนวน ๒๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔๑.๒) รองลงมา ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เดือนละ ๑ ครั้ง จำนวน ๑๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๙.๔) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบว่า จำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒.๐)

ตารางที่ ๒๓ แสดงการได้รับประโยชน์จากโครงการฯ

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ประโยชน์	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. มาก	๔๖	๗๑.๙
๒. ปานกลาง	๑๗	๒๖.๖
๓. ไม่ตอบ	๑	๑.๖

จากตารางที่ ๒๓ ผลการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานโครงการฯ แสดงการได้รับประโยชน์จากโครงการฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ มาก จำนวน ๔๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๑.๙) รองลงมาได้รับประโยชน์จากโครงการฯ ปานกลาง จำนวน ๑๗ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๖.๖) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบถึงการได้รับประโยชน์จากโครงการฯ จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑.๖)

ตารางที่ ๒๔ แสดงความแตกต่างของความเป็นอยู่ ภายหลังจากมีโครงการฯ

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ความเป็นอยู่	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. มาก	๒๖	๔๐.๖
๒. ปานกลาง	๓๓	๕๑.๖
๓. น้อย	๕	๗.๘

จากตารางที่ ๒๔ ผลการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานโครงการฯ แสดงความแตกต่างของความเป็นอยู่ภายหลังจากมีโครงการฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ดีขึ้นปานกลางหลังจากมีโครงการฯ จำนวน ๓๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๑.๖) รองลงมามีความเป็นอยู่ดีขึ้นมาก จำนวน ๒๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔๐.๖) และน้อยที่สุด คือ มีความเป็นอยู่ดีขึ้นน้อยจำนวน ๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗.๘)

ตารางที่ ๒๕ แสดงการได้รับคำแนะนำ/การถ่ายทอดความรู้/การฝึกอบรมด้านอาชีพจากหน่วยงานของรัฐ

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การได้รับคำแนะนำ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ได้รับ	๒๓	๓๕.๙
๒. ได้รับ	๔๑	๖๔.๑
จากหน่วยงาน		จำนวนตัวอย่าง = ๔๑
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๑๖	๓๙.๐
- กรมป่าไม้	๑๖	๓๙.๐
- จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๔	๙.๘
- ไม่ระบุ	๕	๑๒.๒
วิธี		
- เจ้าหน้าที่มาแนะนำให้ในหมู่บ้าน	๒๔	๕๘.๕
- การอบรม	๑๐	๒๔.๔
- อื่น ๆ	๔	๙.๘
- ไม่ระบุ	๓	๗.๓

จากตารางที่ ๒๕ ผลการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานโครงการฯ แสดงการได้รับคำแนะนำ/การถ่ายทอดความรู้/การฝึกอบรมด้านอาชีพจากหน่วยงานของรัฐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๔๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖๔.๑) และไม่ได้รับคำแนะนำ/การถ่ายทอดความรู้/การฝึกอบรมด้านอาชีพจากหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๒๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๕.๙)

สำหรับหน่วยงานที่เข้ามาแนะนำ/ถ่ายทอดความรู้/ฝึกอบรมอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาให้คำแนะนำเท่ากัน คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุพืช และกรมป่าไม้ จำนวน ๑๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๙.๐) รองลงมา คือไม่ระบุหน่วยงาน จำนวน ๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๒.๒) และน้อยที่สุด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๙.๘)

สำหรับวิธีการให้คำแนะนำจากหน่วยงานของรัฐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่มาแนะนำในหมู่บ้าน จำนวน ๒๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๘.๕) รองลงมาเข้ามาแนะนำโดยวิธีการอบรม จำนวน ๑๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๔.๔) และน้อยที่สุด คือ ไม่ระบุวิธีการให้คำแนะนำ จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗.๓)

ตารางที่ ๒๖ แสดงความรู้หลังได้รับการอบรม

จำนวนตัวอย่าง = ๑๐ ราย

ระดับความรู้	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. มาก	๔	๔๐.๐
๒. ปานกลาง	๖	๖๐.๐

หมายเหตุ : มีผู้ตอบเกี่ยวกับการอบรมเพียง ๑๐ ราย จาก ๖๔ ราย

จากตารางที่ ๒๖ ผลการศึกษาข้อมูลด้านการดำเนินงานโครงการฯ แสดงความรู้ภายหลังได้รับการอบรมของประชาชนในโครงการฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความรู้ภายหลังได้รับการอบรมระดับปานกลาง จำนวน ๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖๐.๐) และน้อยที่สุด คือ มีระดับความรู้ภายหลังได้รับการอบรมในระดับมาก จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔๐.๐)

ตารางที่ ๒๗ แสดงการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ภายหลังจากเข้ารับการอบรม

จำนวนตัวอย่าง = ๑๐ ราย

การนำไปใช้	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ตอบ	๑	๑๐.๐
๒. ไม่ใช้	๑	๑๐.๐
๓. ใช้	๘	๘๐.๐
ใช้ในอาชีพ		จำนวนตัวอย่าง = ๘
- ทำน้ำหมัก/ปุ๋ยหมัก	๑	๑๒.๕
- ปลูกพืช	๕	๖๒.๕
- เลี้ยงสัตว์	๕	๖๒.๕

จากตารางที่ ๒๗ ผลการศึกษาข้อมูลด้านการดำเนินงานโครงการฯ แสดงการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ภายหลังจากการเข้ารับการอบรมของประชาชนในโครงการฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ภายหลังจากการเข้ารับการอบรม จำนวน ๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘๐.๐) และน้อยที่สุดเท่ากัน คือ ไม่ใช้ความรู้ที่ได้หลังการอบรมไปใช้ประโยชน์ และไม่ตอบ จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๐.๐)

ส่วนการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นำความรู้จากการอบรมไปใช้ในการประกอบอาชีพ เลี้ยงสัตว์และปลูกพืช เท่ากัน คือ จำนวน ๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖๒.๕) และน้อยที่สุด คือ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพทำน้ำหมัก/ปุ๋ยหมัก จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๒.๕)

ตารางที่ ๒๘ แสดงการได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จากโครงการฯ

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การได้รับปัจจัย	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ตอบ	๗	๑๐.๙
๒. ไม่ได้รับ	๙	๑๔.๑
๓. ได้รับ	๔๘	๗๕.๐
ปัจจัยที่ได้รับ		จำนวนตัวอย่าง = ๔๘
- พันธุ์พืช เช่น ขนุน มะม่วง ชมพู่ กล้วย พุทรา ไผ่ กล้าไม้ อะโวคาโด้	๑๕	๓๑.๓
- ท่อประปา	๙	๑๘.๘
- พันธุ์สัตว์ เช่น สุกร ไก่ ปลาดุก	๗	๑๔.๖
- อื่น ๆ เช่น กากน้ำตาล ปุ๋ย	๒	๔.๒
- ไม่ระบุ	๒๐	๔๑.๗
ความเพียงพอของปัจจัยที่ได้รับ		
- เพียงพอ	๑๐	๒๐.๘
- ไม่เพียงพอ	๓๘	๗๙.๒

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

จากตารางที่ ๒๘ ผลการศึกษาข้อมูลด้านการดำเนินงานโครงการฯ แสดงการได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโครงการฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโครงการฯ จำนวน ๔๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๕.๐) รองลงมา ไม่ได้รับปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จากโครงการฯ จำนวน ๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๔.๑) และน้อยที่สุด ไม่ตอบว่าได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จากโครงการฯ จำนวน ๗ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๐.๙)

สำหรับปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากโครงการฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ระบุว่าเป็นอะไร จำนวน ๒๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔๑.๗) รองลงมาปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุน คือ พันธุ์พืช เช่น ขนุน มะม่วง ชมพู่ กล้วย พุทรา ไผ่ กล้าไม้ อะโวคาโด้ จำนวน ๑๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๑.๒) และน้อยที่สุด คือ ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น กากน้ำตาล ปุ๋ย จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔.๒)

สำหรับความเพียงพอของปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากโครงการฯ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโครงการฯ ไม่เพียงพอ จำนวน ๓๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๙.๒) และน้อยที่สุด คือ ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ จำนวน ๑๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๐.๘)

ตารางที่ ๒๙ แสดงการรวมกลุ่มอาชีพ

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การรวมกลุ่ม	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
กลุ่มอาชีพ		
๑. ไม่ตอบ	๔	๖.๓
๒. ไม่มี	๔๘	๗๕.๐
๓. มี	๑๒	๑๘.๗
กลุ่ม....		จำนวนตัวอย่าง = ๑๒
- กลุ่มเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร กระบือ โค ไก่ ปลาดุก	๗	๕๘.๓
- กลุ่มออมทรัพย์ เช่น สหกรณ์ ครู กศน.	๔	๓๓.๓
- กลุ่มสตรี/ทอผ้า	๓	๒๕.๐
- ไม่ระบุ	๑	๘.๓

จากตารางที่ ๒๙ ผลการศึกษาข้อมูลด้านการดำเนินงานโครงการฯ แสดงการรวมกลุ่มอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีการรวมกลุ่มอาชีพ จำนวน ๔๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๕.๐) รองลงมามีการรวมกลุ่มอาชีพ จำนวน ๑๒ (ร้อยละ ๑๘.๗) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบว่ามีการรวมกลุ่มอาชีพ จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖.๓)

สำหรับการรวมกลุ่มอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รวมกลุ่มเลี้ยงสัตว์มากที่สุด จำนวน ๗ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๘.๓) รองลงมามีการรวมกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๓.๓) และน้อยที่สุด คือ ไม่ระบุว่ารวมกลุ่ม จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘.๓)

ตารางที่ ๓๐ แสดงการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิต

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การรวมกลุ่ม	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ตอบ	๓	๔.๗
๒. ไม่มี	๕๕	๘๕.๙
๓. มี	๖	๒.๗
ระบุ...		จำนวนตัวอย่าง = ๖
- เลี้ยงสัตว์	๒	๓๓.๓
- กระเทียม	๑	๑๖.๗
- ถั่วแดง เผือก ถั่วญี่ปุ่น	๑	๑๖.๗
- ไม่ระบุ	๒	๓.๓๓

จากตารางที่ ๓๐ ผลการศึกษาข้อมูลด้านการดำเนินงานโครงการฯ แสดงการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีการรวมกลุ่ม เพื่อจำหน่ายผลผลิต จำนวน ๕๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘๕.๙) รองลงมามีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิต จำนวน ๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒.๗) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบ จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔.๗)

สำหรับการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มจำหน่ายผลผลิตด้านการเลี้ยงสัตว์และไม่ระบุเท่ากัน จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๓.๓) และน้อยที่สุดเท่ากัน คือ การรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิต กระเทียม และผลิตถั่วแดง เผือก ถั่วญี่ปุ่น จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๖.๗)

ตารางที่ ๓๑ แสดงความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมอาชีพเพิ่มเติม

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ความต้องการ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ตอบ	๒	๓.๑
๒. ไม่ต้องการ	๑๗	๒๖.๖
๓. ต้องการ	๔๕	๗๐.๓
สิ่งที่ต้องการ		จำนวนตัวอย่าง = ๔๕
- การเพาะปลูก เช่น เกษตรผสมผสาน ปลูกผัก กาแฟ ไม้ผล	๑๘	๔๐.๐
- การเลี้ยงสัตว์ เช่น ปลา ไก่ โค กระบือ สุกร	๘	๑๗.๘
- การเพาะเห็ด	๔	๘.๙
- อื่น ๆ เช่น การใช้ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช ผลิตภัณฑ์จากไผ่ แหล่งน้ำ	๓	๖.๗

จากตารางที่ ๓๑ ผลการศึกษาข้อมูลด้านการดำเนินงานโครงการฯ แสดงความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมอาชีพเพิ่มเติม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมอาชีพเพิ่มเติม จำนวน ๔๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๐.๓) รองลงมาไม่ต้องการการส่งเสริมอาชีพเพิ่มเติม จำนวน ๑๗ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๖.๖) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบ จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓.๑)

สำหรับสิ่งที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมอาชีพเพิ่มเติม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องส่งเสริมอาชีพเพิ่มเติม ในเรื่องการเพาะปลูกเกษตรผสมผสาน ปลูกผัก กาแฟ ไม้ผล จำนวน ๑๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔.๐) รองลงมา การเลี้ยงสัตว์ เช่น ปลา ไก่ โค กระบือ สุกร จำนวน ๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๗.๘) และน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมอื่น ๆ เช่น การใช้ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช ผลิตภัณฑ์จากไผ่ แหล่งน้ำ จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖.๗)

ตารางที่ ๓๒ แสดงปัญหา/อุปสรรคในการดำรงชีพ

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ปัญหา	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ตอบ	๓	๔.๗
๒. ไม่มี	๒๖	๔๐.๖
๓. มี	๓๕	๕๔.๗
ปัญหาที่พบ		จำนวนตัวอย่าง = ๓๕
- การเดินทาง เช่น ถนนไม่ดี ลำบากในการเดินทาง	๑๓	๓๗.๑
- รายได้ เช่น รายได้ไม่พอ มีหนี้สิน ไม่มีเงิน	๗	๒๐.๐
- ขาดน้ำทำการเกษตร	๔	๑๑.๔
- ผลผลิตราคาไม่ดี	๓	๘.๖
- อื่น ๆ เช่น การจัดพื้นที่ทำกิน ไม่มีตลาดรองรับ ต้นทุนการผลิต	๔	๑๑.๔
- ไม่ระบุ	๔	๑๑.๔

จากตารางที่ ๓๒ ผลการศึกษาข้อมูลด้านการดำเนินงานโครงการฯ แสดงปัญหา/อุปสรรคในการดำรงชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีปัญหา/อุปสรรคในการดำรงชีวิต จำนวน ๓๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๔.๓) รองลงมาไม่มีปัญหาในการดำรงชีพ จำนวน ๒๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔๐.๖) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบ จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔.๗)

สำหรับปัญหาในการดำรงชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการเดินทาง เช่น ถนนไม่ดี ลำบากในการเดินทาง จำนวน ๑๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๗.๑) รองลงมา คือ รายได้ เช่น รายได้ไม่พอ มีหนี้สิน ไม่มีเงิน จำนวน ๗ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๐.๐) และน้อยที่สุด คือ ปัญหาผลผลิตราคาไม่ดี จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘.๖)

ตารางที่ ๓๓ แสดงข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะในการดำรงชีพ

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ข้อเสนอแนะ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่มี	๔๕	๗๐.๓
๒. มี	๑๙	๒๙.๗
ข้อเสนอแนะ		จำนวนตัวอย่าง = ๑๙
- ส่งเสริมอาชีพ เช่น การเกษตร การเลี้ยงสัตว์	๕	๒๖.๓
- การจ้างแรงงานในพื้นที่ให้มากขึ้น	๕	๒๖.๓
- จัดหาแหล่งน้ำทำเกษตร	๓	๑๕.๘
- ปรับปรุงถนน	๒	๑๐.๕
- อื่น ๆ เช่น โฉนดที่ดิน แจกปัจจัยการผลิตเพิ่ม บ่อปลา	๔	๒๑.๑

จากตารางที่ ๓๓ ผลการศึกษาข้อมูลด้านการดำเนินงานโครงการฯ แสดงข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะในการดำรงชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะในการดำรงชีพ จำนวน ๔๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๐.๓) และมีข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะในการดำรงชีพ จำนวน ๑๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๙.๗)

สำหรับข้อเสนอแนะในการประกอบอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้มีการส่งเสริมอาชีพ เช่น การเกษตร เลี้ยงสัตว์ และการจ้างแรงงานในพื้นที่ให้มากขึ้น เท่ากัน จำนวน ๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๖.๓) รองลงมาต้องการให้ส่งเสริมด้านอื่น ๆ เช่น โฉนดที่ดิน แจกปัจจัยการผลิตเพิ่ม บ่อปลา จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๑.๑) และน้อยที่สุด ต้องการปรับปรุงถนน จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๐.๔)

ส่วนที่ ๔ ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้

ตารางที่ ๓๔ แสดงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า

ขจำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

อนุรักษ์ป่า	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
การทราบถึงโครงการป่าสักนวมินทรราชินี		
๑. ทราบ	๕๐	๗๘.๑
๒. ไม่ทราบ	๑๔	๒๑.๙
ความสำคัญในการอนุรักษ์ป่าสักนวมินทรราชินี		
๑. มี	๖๔	๑๐๐.๐
การช่วยรักษาป่าสักนวมินทรราชินี		
๑. ช่วย	๖๔	๑๐๐.๐
การอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.)		
๑. ไม่เคย	๔๑	๖๔.๑
๒. เคย	๒๓	๓๕.๙
ความรู้ความเข้าใจ		
- น้อย	๒	๘.๗
- ปานกลาง	๑๓	๕๖.๕
- มาก	๘	๓๔.๘

จากตารางที่ ๓๔ ผลการศึกษาข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ แสดงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับรู้รับทราบถึงโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๕๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๘.๑) และน้อยที่สุด ไม่ทราบว่าเป็นโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๑.๙)

สำหรับการให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ป่าสักนวมินทรราชินี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ป่าสักนวมินทรราชินี จำนวน ๖๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๐๐)

ส่วนการช่วยรักษาป่าสักนวมินทรราชินี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด มีส่วนช่วยรักษาป่าสักนวมินทรราชินี จำนวน ๖๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๐๐.๐)

ในการอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ยังไม่เคยอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) จำนวน ๔๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖๔.๑) และน้อยที่สุด เคยอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) ราษฎรอาสาพิทักษ์ป่า (รสทป.) จำนวน ๒๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๕.๙)

นอกจากนี้ความรู้ความเข้าใจในการอบรมราษฎรอาสาพิทักษ์ป่า (รสทป.) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เมื่อเข้ารับการอบรมแล้วมีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง จำนวน ๑๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๖.๕) รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจระดับมาก จำนวน ๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๔.๘) และน้อยที่สุด มีความรู้ความเข้าใจระดับน้อยที่สุด จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘.๗)

ตารางที่ ๓๕ แสดงการได้รับความรู้จากหน่วยราชการเกี่ยวกับการดูแลและพิทักษ์รักษาป่า

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ความรู้	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ตอบ	๔	๖.๓
๒. ไม่มี	๙	๑๔.๑
๓. มี	๕๑	๗๙.๗
การนำความรู้ไปใช้		จำนวนตัวอย่าง = ๕๑
- เคย	๔๐	๗๘.๔
- ไม่เคย	๙	๑๗.๖
- ไม่ตอบ	๒	๓.๙

จากตารางที่ ๓๕ ผลการศึกษาข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้แสดงการได้รับความรู้จากหน่วยราชการที่เกี่ยวกับการดูแลและพิทักษ์รักษาป่า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากหน่วยราชการเกี่ยวกับการดูแลและพิทักษ์รักษาป่า จำนวน ๕๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๙.๗) รองลงมา ไม่ได้รับความรู้จากหน่วยราชการเกี่ยวการดูแลและพิทักษ์รักษาป่า จำนวน ๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๔.๑) และน้อยที่สุด ไม่ตอบว่าได้ความรู้จากหน่วยราชการเกี่ยวกับการดูแลและพิทักษ์รักษาป่า จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖.๓)

สำหรับ การนำความรู้ที่ได้รับจากส่วนราชการเกี่ยวกับการดูแลและพิทักษ์รักษาป่าไปใช้ประโยชน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เคยนำความรู้ที่ได้รับจากส่วนราชการไปใช้ประโยชน์ จำนวน ๔๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๘.๔) รองลงมา ไม่เคยนำความรู้จากหน่วยราชการไปใช้ประโยชน์ จำนวน ๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๗.๖) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบว่าเคยนำความรู้จากหน่วยราชการไปใช้ประโยชน์ จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓.๙)

ตารางที่ ๓๖ แสดงการร่วมทำงานหรือกิจกรรมในการอนุรักษ์พัฒนาป้องกันดูแลและพิทักษ์รักษาป่า

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ร่วมกิจกรรม	เคย		ไม่เคย		ไม่ตอบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ร่วมปลูกป่า	๕๙	๙๒.๒	๒	๓.๑	๓	๔.๗
๒. ร่วมป้องกันและดับไฟป่า	๕๖	๘๗.๕	๖	๙.๔	๒	๓.๑
๓. ดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกไว้	๕๖	๘๗.๕	๒	๓.๑	๖	๙.๔
๔. ร่วมประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ราษฎรเห็นประโยชน์และคุณค่าของป่าไม้	๔๑	๖๔.๑	๑๖	๒๕.๐	๗	๑๐.๙
๕. ร่วมวางแผนและกำหนดมาตรการ กฎข้อบังคับ ในการอนุรักษ์และพิทักษ์ป่า	๓๗	๕๗.๘	๒๓	๓๕.๙	๔	๖.๓
๖. ส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้ราษฎรจัดตั้งองค์กรขึ้นดูแล ป้องกัน และรักษาป่า	๓๑	๔๘.๔	๒๙	๔๕.๓	๔	๖.๓
๗. บริจาคเงินหรือวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดูแลรักษาป่าของชุมชน	๓๑	๔๘.๔	๒๗	๔๒.๒	๖	๙.๔
๘. ร่วมออกลาดตระเวนเพื่อตรวจตราและป้องกันการบุกรุกทำลายป่าและทำผิดกฎหมายป่าไม้	๒๕	๓๙.๑	๓๕	๕๔.๗	๔	๖.๓

จากตารางที่ ๓๖ ผลการศึกษาข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้แสดงการมีส่วนร่วมทำงานหรือกิจกรรมในการอนุรักษ์พัฒนาป้องกันดูแลและพิทักษ์รักษาป่า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยมีส่วนร่วมในการทำงานหรือกิจกรรมในการอนุรักษ์พัฒนาป้องกันดูแลและพิทักษ์รักษามากที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการปลูกป่า จำนวน ๕๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๙๒.๒) รองลงมาเท่ากัน คือ ร่วมป้องกันและดับไฟป่า ดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกไว้ จำนวน ๕๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘๗.๕) น้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการออกลาดตระเวนเพื่อตรวจตราและป้องกันการบุกรุกทำลายป่าและทำผิดกฎหมายป่าไม้ จำนวน ๒๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๙.๑)

สำหรับ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการทำงานหรือกิจกรรมในการอนุรักษ์พัฒนาป้องกันดูแลและพิทักษ์รักษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่เคยร่วมออกลาดตระเวนเพื่อตรวจตราและป้องกันการบุกรุกทำลายป่า จำนวน ๓๕ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๔.๗) รองลงมา คือ ไม่เคยมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้ราษฎรจัดตั้งองค์กรขึ้นดูแล ป้องกัน และรักษาป่า จำนวน ๒๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔๕.๓) และน้อยที่สุดเท่ากัน คือ ไม่เคยมีส่วนร่วมปลูกป่าและไม่เคยมีส่วนร่วมดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกไว้ จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓.๑)

ส่วนที่ไม่ตอบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการทำงานหรือกิจกรรมในการอนุรักษ์พัฒนาป้องกันดูแลและพิทักษ์รักษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ตอบมากที่สุด คือ เรื่องการมีส่วนร่วมในการร่วมประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ราษฎรเห็นประโยชน์และคุณค่าของป่าไม้ จำนวน ๗ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๐.๙) รองลงมาเท่ากันไม่ตอบ เรื่องการดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกไว้ และเรื่องการบริจาคเงินหรือวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดูแลรักษาป่าของชุมชน จำนวน ๗ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๐.๙) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและดับไฟป่า จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓.๑)

ตารางที่ ๓๗ แสดงความถี่ในการเข้าร่วมทำงาน/ทำกิจกรรมในการอนุรักษ์พัฒนาป้องกันดูแลและพิทักษ์รักษาป่า

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การเข้าร่วม	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ไม่ตอบ	๘	๑๒.๕
๒. เข้าร่วมทุกครั้ง	๒๙	๔๕.๓
๓. เข้าร่วมบางครั้ง	๒๔	๓๗.๕
๔. ไม่เคยเข้าร่วมเลย	๓	๔.๗
จำนวนครั้ง		จำนวนตัวอย่าง = ๒๔
- ไม่ระบุ	๒๒	๙๑.๗
- ๑ ครั้ง	๑	๔.๒
- ๒-๕ ครั้ง	๑	๔.๒
สาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรม		
- ไม่ว่าง/ไม่มีเวลา	๘	๓๓.๓
- งานเยอะ	๔	๑๖.๗
- ไม่ระบุ	๑๒	๕๐.๐
สาเหตุที่ไม่เคยร่วมกิจกรรมเลยเนื่องจาก		จำนวนตัวอย่าง = ๓
- กำลังเรียน	๑	๓๓.๓
- ไม่ระบุ	๒	๖๖.๗

จากตารางที่ ๓๗ ผลการศึกษาข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้แสดงความถี่ในการเข้าร่วมทำงานหรือกิจกรรมในการอนุรักษ์พัฒนาป้องกันดูแลและพิทักษ์รักษาป่า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง จำนวน ๒๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔๕.๓) รองลงมา เข้าร่วมบางครั้ง จำนวน ๒๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๗.๕) และน้อยที่สุด คือ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมเลย จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔.๗)

สำหรับ จำนวนความถี่ที่เข้าร่วมกิจกรรมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ระบุความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๒๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๙๑.๗) และน้อยที่สุดเท่ากัน คือ ร่วมกิจกรรมต่อปี ๑ ครั้ง และ ๒-๕ ครั้ง จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔.๒)

ส่วนสาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ระบุสาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๑๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๐.๐) รองลงมาสาเหตุที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ ไม่ว่างไม่มีเวลา จำนวน ๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๓.๓) และน้อยที่สุด ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ งานเยอะ จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๖.๗)

สำหรับสาเหตุที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๓ ครัวเรือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ไม่ระบุสาเหตุที่ไม่เคยร่วมกิจกรรม จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ๖๖.๗) น้อยที่สุด สาเหตุที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม คือ กำลังเรียน จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓๓.๓)

ตารางที่ ๓๘ แสดงการเปลี่ยนแปลงของป่าไม้ในอดีตกับปัจจุบัน

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การเปลี่ยนแปลง	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ป่าไม้ลดลง	๓๑	๔๘.๔
๒. ป่าไม้เพิ่มขึ้น	๑๗	๒๖.๖
๓. ป่าไม้เท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง	๑๕	๒๓.๔
๔. ไม่ตอบ	๑	๑.๖

จากตารางที่ ๓๘ ผลการศึกษาข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้แสดงการเปลี่ยนแปลงของป่าไม้ในอดีตกับปัจจุบัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าป่าไม้ลดลง จำนวน ๓๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔๘.๔) รองลงมามีความเห็นว่าป่าไม้เพิ่มขึ้น จำนวน ๑๗ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๖.๖) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบถึงการเปลี่ยนแปลงของป่าไม้ในอดีตกับปัจจุบัน จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑.๖)

ตารางที่ ๓๙ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของป่าไม้

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

การเห็นคุณค่า	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. เห็นคุณค่าและประโยชน์มากขึ้น	๔๐	๖๒.๕
๒. เห็นคุณค่าและประโยชน์อยู่บ้าง	๑๘	๒๘.๑
๓. เห็นคุณค่าและประโยชน์น้อยลง	๕	๗.๘
๔. ไม่ตอบ	๑	๑.๖

จากตารางที่ ๓๙ ผลการศึกษาข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของป่าไม้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นคุณค่าและประโยชน์มากขึ้น จำนวน ๔๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖๒.๕) รองลงมา เห็นคุณค่าป่าไม้และประโยชน์อยู่บ้าง จำนวน ๑๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๘.๑) และน้อยที่สุด ไม่ตอบ จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑.๖)

ตารางที่ ๔๐ แสดงแหล่งที่มาของความรู้และข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ ประโยชน์ของป่าไม้ การป้องกันดูแลรักษาป่าของประชาชนในโครงการฯ

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

แหล่งที่มาของความรู้	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. โทรทัศน์	๓๔	๕๓.๑
๒. คำอธิบายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๓๒	๕๐.๐
๓. วิทยุ	๒๕	๓๙.๑
๔. ญาติ หรือเพื่อนบ้าน	๒๔	๓๗.๕
๕. พระราชดำรัสของในหลวงหรือพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ	๑๘	๒๘.๑
๖. หนังสือพิมพ์ เอกสารสิ่งพิมพ์	๑๐	๑๕.๖
๗. อื่น ๆ เช่น เสียงตามสาย ผู้นำ	๒	๓.๑
๘. ไม่เคยทราบเลย	๘	๑๒.๕

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

จากตารางที่ ๔๐ ผลการศึกษาข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้แสดงแหล่งที่มาของความรู้และข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ ประโยชน์ของป่าไม้ การป้องกันดูแลรักษาป่า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ได้รับความรู้และข่าวสารต่าง ๆ จากโทรทัศน์ จำนวน ๓๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๓.๑) รองลงมาคือ ได้รับความรู้และข่าวสารต่าง ๆ จากคำอธิบายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน ๓๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๐.๐) และน้อยที่สุด คือ ได้รับความรู้และข่าวสารต่าง ๆ จากแหล่งอื่น ๆ เช่น เสียงตามสาย ผู้นำ จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓.๑)

ตารางที่ ๔๑ แสดงวิธีการช่วยป้องกันรักษาป่าไม้

จำนวนตัวอย่าง = ๓๗ ราย

วิธีการ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ช่วยกันดูแลรักษาป่า	๒๑	๕๖.๘
๒. ปลูกป่าทดแทน	๗	๑๘.๙
๓. สร้างจิตสำนึกเพื่อความเข้าใจในการรักษาป่า	๖	๑๖.๒
๔. ทำแนวกันไฟป่า	๓	๘.๑

จากตารางที่ ๔๑ ผลการศึกษาข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้แสดงวิธีการช่วยป้องกันรักษาป่าไม้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีวิธีการช่วยป้องกันรักษาป่าไม้โดย ช่วยกันดูแลรักษาป่า เช่น ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ดูแลรักษาต้นไม้ ไม่บุกรุกเพิ่ม จำนวน ๒๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๕๖.๘) รองลงมา คือ วิธีการช่วยป้องกันรักษาป่าไม้ โดยการปลูกป่าทดแทน จำนวน ๗ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๘.๙) และน้อยที่สุด คือ มีวิธีการช่วยป้องกันรักษาป่าไม้ โดยการทำแนวกันไฟป่า จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘.๑)

ตารางที่ ๔๒ แสดงประโยชน์ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ความคิดเห็น	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ประโยชน์และช่วยให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น		
- เห็นด้วย	๕๙	๙๒.๒
- ไม่เห็นด้วย	๔	๖.๓
- ไม่ตอบ	๑	๑.๖
๒. การทราบถึงโครงการว่าเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ		
- ทราบ	๖๒	๙๖.๙
- ไม่ทราบ	๒	๓.๑
๓. การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าสักนวมินทรราชินี		
- เคยมีส่วนร่วม	๕๔	๘๔.๔
- ไม่เคยมีส่วนร่วม	๘	๑๒.๕
- ไม่ตอบ	๒	๓.๑

จากตารางที่ ๔๒ ผลการศึกษาข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้แสดงประโยชน์ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีประโยชน์และช่วยให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จำนวน ๕๙ ครัวเรือน (ร้อยละ ๙๒.๒) รองลงมาไม่เห็นด้วยว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีประโยชน์และช่วยให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖.๓) และน้อยที่สุด คือ ไม่มีความคิดเห็นว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีประโยชน์และช่วยให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจำนวน ๑ ราย (ร้อยละ ๑.๖)

ส่วนการรับทราบว่าโครงการป่าสักนวมินทรราชินีเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ รับทราบว่าโครงการป่าสักนวมินทรราชินีเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๖๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๙๖.๙) และน้อยที่สุด คือ ไม่ทราบว่าโครงการป่าสักนวมินทรราชินีเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓.๑)

สำหรับการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าสักนวมินทรราชินีนาถ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าสักนวมินทรราชินีนาถ จำนวน ๕๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘๔.๔) รองลงมา คือ ไม่เคยมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าสักนวมินทรราชินีนาถ จำนวน ๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๑๒.๕) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าสักนวมินทรราชินี จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓.๑)

ตารางที่ ๔๓ แสดงผลดีจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในโครงการฯ

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ผลจากการท่องเที่ยว	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. เป็นผลดี	๖๑	๙๕.๓
๒. ไม่ตอบ	๓	๔.๗

จากตารางที่ ๔๓ ผลการศึกษาข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้แสดงผลดีจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในโครงการฯ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นผลดีจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในโครงการฯ จำนวน ๖๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๙๕.๓) และน้อยที่สุด คือ ไม่ตอบถึงผลดีของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในโครงการฯ จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔.๗)

ตารางที่ ๔๔ แสดงความคิดเห็นในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในโครงการฯ

จำนวนตัวอย่าง = ๖๔ ราย

ความต้องการใช้พื้นที่โครงการเป็นแหล่งท่องเที่ยว	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
๑. ต้องการ	**๕๖**	**๘๗.๕**
เพราะ....		**จำนวนตัวอย่าง = ๕๖**
- ชุมชนมีรายได้เพิ่ม	๒๖	๔๖.๔
- เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	๒	๓.๖
- อยากให้นักท่องเที่ยวได้ชมสิ่งสวยงาม	๒	๓.๖
- ไม่ระบุ	๒๖	๔๖.๔
๒. ไม่ต้องการ	**๔**	**๖.๓**
เพราะ....		**จำนวนตัวอย่าง = ๔**
- อาจทำลายป่าไม้	๑	๒๕.๐
- ไม่ระบุ	๓	๗๕.๐
๓. ไม่ตอบ	**๔**	**๖.๓**

จากตารางที่ ๔๔ ผลการศึกษาข้อมูลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้แสดงความคิดเห็นในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในโครงการฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการใช้พื้นที่โครงการฯ เป็นแหล่งท่องเที่ยว จำนวน ๕๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘๗.๕) โดยมีเหตุผล คือ เพื่อให้ชุมชนมีรายได้เพิ่ม และไม่ระบุเหตุผล เท่ากัน จำนวน ๒๖ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔๖.๔) และน้อยที่สุดในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และอยากให้นักท่องเที่ยวได้ชมสิ่งสวยงาม จำนวน ๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๓.๖)

สำหรับ ความคิดเห็นที่ไม่ต้องการให้โครงการฯ เป็นแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ต้องการให้โครงการฯ เป็นแหล่งท่องเที่ยว จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖.๓) ส่วนใหญ่ไม่ระบุเหตุผล จำนวน ๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๕.๐) และน้อยที่สุด คือ อาจทำลายป่าไม้ จำนวน ๑ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๕.๐)

ส่วน ความคิดเห็นในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในโครงการฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ไม่ตอบเกี่ยวกับการให้โครงการฯ เป็นแหล่งท่องเที่ยว จำนวน ๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖.๓)

บทที่ ๕

สรุปผลการติดตาม

จากการติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) โดย กองติดตามประเมินผล (กตผ.) และกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๓ (กปค. ๓) มีวัตถุประสงค์เพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฯ การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ และเพื่อหาแนวทางการขยายผลการพัฒนาช่วยเหลือราษฎรในระยะต่อไป

โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นการดำเนินการสนองพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบัน ปี ๒๕๖๐ เป็นระยะเวลา ๗ ปี โดยความร่วมมือและบูรณาการการดำเนินจากทุกภาคส่วน อาทิ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ และสำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน กรมชลประทาน กรมทหารราบที่ ๑๗ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่งผลให้การดำเนินสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การสำรวจ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และวิจัยด้านแหล่งพันธุกรรมไม้สักและงานวิจัยด้านอื่น ๆ ป้องกันทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ “ป่าสักนวมินทรราชินี” ไม่ให้ถูกบุกรุกทำลายโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน เสริมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรามหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยมีพื้นที่ดำเนินการเป็นบริเวณกว้างตั้งอยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย ในท้องที่ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า และตำบลทุ่งยาว อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื้อที่ ๓๔๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๑๕,๐๐๐ ไร่ และในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งขวาและในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนล่าง เนื้อที่ ๑๕๓.๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๙๕,๗๕๐ ไร่ เนื้อที่รวม ๔๙๗.๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๑๐,๗๒๕ ไร่ และเขตป่าสงวนแห่งชาติ (กรมป่าไม้) พื้นที่ ๙๕,๗๕๐ ไร่ ราษฎรในพื้นที่รับประโยชน์จากโครงการฯ จำนวน ๔ หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านกึ๊ดสามสิบ-บ้านนาอ่อน ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า บ้านห้วยซลอบ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน บ้านมะโนรา ตำบลทุ่งยาว อำเภอปาย บ้านปมฝาด ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบันปี ๒๕๖๐ เป็นระยะเวลากว่า ๗ ปี จากการศึกษาพบว่า พื้นที่ป่าแห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น พบพรรณไม้ที่สามารถจำแนกได้ ๒๑๖ ชนิด ๑๖๒ สกุล ๗๗ วงศ์ พรรณไม้เด่นในพื้นที่ ๑๐ อันดับแรก ได้แก่ สัก แดง ไผ่ซาง กระพี้จั่น รกฟ้า งิ้วป่า ขางหัวหมู ไผ่บง อ้อยช้าง และตะแบกเลือด เป็นป่าผสมผลัดใบที่พบมากที่สุดในพื้นที่โดยประมาณร้อยละ ๕๐-๖๐ ซึ่งเป็นป่าที่พบไม้สักธรรมชาติ มีการกระจายพันธุ์ตั้งแต่ระดับความสูง ประมาณ ๒๕๐ -๑,๒๓๐ เมตร มีค่าความหนาแน่นของไม้ยืนต้นเฉลี่ย ๓๘๒ ต้น/เฮกแตร์ (ประมาณ ๖๑ ต้น/ไร่) คิดเฉพาะความหนาแน่นของไม้สักเฉลี่ย ๑๑๕ ต้น/เฮกแตร์ (ประมาณ ๑๘ ต้น/ไร่) เมื่อเปรียบเทียบเป็นความเด่นของไม้สักกับพรรณไม้ชนิดอื่น ๆ ความเด่นด้านความหนาแน่น ๓๒% ด้านพื้นที่หน้าตัด ๔๕% และด้านปริมาตรที่เป็นสินค้าได้ ๕๑%

ซึ่งถือว่าไม้สักเป็นไม้ที่เด่นมากที่สุดกว่าพรรณไม้ชนิดอื่น ๆ อีกทั้งไม้สักธรรมชาติที่พบนั้นเป็นไม้สักที่มีลักษณะดี ขนาดใหญ่ ลำต้นเปลาตรง อัตราการเจริญเติบโตสม่ำเสมอ และที่สำคัญไม้สักที่พบมีลักษณะพิเศษด้านพรรณพืชที่น่าสนใจ คือ สามารถเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่สูง ๑,๒๓๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล ซึ่งนับเป็นข้อมูลใหม่ของประเทศ จากที่เคยมีการบันทึกไว้ว่า ปกติจะพบไม้สักธรรมชาติกระจายพันธุ์อยู่ไม่เกินที่ระดับ ๗๕๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล จะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับป่าไม้สักในที่แห่งอื่นของประเทศไทยโดยรวมแล้วถือว่า ป่าไม้สักตามธรรมชาติในพื้นที่นี้ เป็นป่าที่มีไม้สักขึ้นอยู่อย่างสมบูรณ์ทั้งคุณภาพและปริมาณมากที่สุดของประเทศไทย และยังพบไม้เฉพาะถิ่นที่มีความสำคัญ คือ **“มหาพรหมราชินี”** เป็นพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลก มีประกาศการค้นพบเมื่อปี ๒๕๔๗ เป็นครั้งแรกที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นพรรณไม้ที่หายากและใกล้จะสูญพันธุ์ในถิ่นกำเนิดจากธรรมชาติ พรรณไม้ชนิดนี้ได้รับพระบรมราชานุญาตจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ให้อัญเชิญพระนามาภิไธย เป็นชื่อพืชชนิดใหม่ว่า *Mitrephora sirikitiae* Weerasooriya, Chelermglin & R.M.K. Saunders เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบ ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗ และยังพบกล้วยไม้ชนิดใหม่ของโลก ที่มีชื่อว่า **“ว่านแผ่นดินเย็นนวลงาม”** (Nervilia viridis S. W. Gale Watthana & Suddee) เป็นกล้วยไม้ดินในสกุลว่านแผ่นดินเย็นหรือ **“ว่านพระฉิม”** (Nervilia) จัดอยู่ในวงศ์กล้วยไม้ (Orchicaceae) อีกด้วย

นอกจากนี้ ในพื้นที่ดังกล่าวยังสำรวจพบชนิดพันธุ์สัตว์ป่าอีกมากมาย โดยพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammals) ไม่น้อยกว่า ๖๗ ชนิด ทั้งชนิดที่เป็นสัตว์ขนาดใหญ่และสัตว์แทะขนาดเล็ก เช่น เลียงผา หมูป่า ลิ่นชวา ชะนีมือขาว ค่างแว่นถิ่นเหนือ หมีหมา หมีควาย ชะมดแปลงลายจุด เสือดาว เสือดำ เสือโคร่ง และกวางผา เป็นต้น พบนก (Birds) ไม่น้อยกว่า ๒๕๕ ชนิด เช่น นกโพระดก นกหัวขวาน นกกระเต็น นกกระรางหัวขวาน นกจาบคา และนกเงือก เป็นต้น สัตว์เลื้อยคลาน (Reptiles) พบไม่น้อยกว่า ๔๖ ชนิด เช่น งู ตุ๊กแก จิ้งเหลน เต่า ตะพาบน้ำ เป็นต้น สัตว์สะเทิ้นน้ำสะเทิ้นบก (Amphibians) พบไม่น้อยกว่า ๒๓ ชนิด ได้แก่ อึ่ง กบ เขียด คางคก และปาด เป็นต้น ปลาน้ำจืด (Freshwater fish) พบไม่น้อยกว่า ๑๑ ชนิด ที่สำคัญ ได้แก่ ปลาถ้ำ ๒ ชนิด คือ ปลาผีเสื้อถ้ำ และปลาค้อตาบอด ซึ่งมีลักษณะพิเศษสามารถปรับตัวให้อยู่ในสภาพมืดภายในถ้ำ โดยตาที่มีอยู่ไม่มีความจำเป็นจึงลดรูปลงไป และพัฒนาครีบอกเพื่อยึดเกาะกับผนังหินปูนฉาบภายในถ้ำ และยังพบปลาสะแงะ (ปลาตูหนา) ซึ่งปกติจะอาศัยอยู่ใกล้น้ำทะเลเป็นส่วนใหญ่ แต่ที่พบในพื้นที่แห่งนี้ เนื่องจากแม่น้ำปายจะไหลลงสู่แม่น้ำสาละวิน จากนั้นจะไหลไปรวมกับแม่น้ำอิรวดีในประเทศพม่า และไหลลงสู่ทะเลฝั่งอันดามันจึงเป็นไปได้ที่ปลาดังกล่าวจะขึ้นมาจนถึงแหล่งน้ำในพื้นที่นี้ จากข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นจึงนับว่าป่าสักนวมินทรราชินีแห่งนี้เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการอนุรักษ์ไว้ซึ่งความหลากหลายทางพันธุกรรม (genetic diversity) ชนิดพันธุ์ (species diversity) และระบบนิเวศ (ecosystem diversity) ให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติต่อไป

สำหรับในการดำเนินงานโครงการฯ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการบูรณาการทำงานร่วมกัน เพื่อสนองพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ในการรักษาผืนป่าสักนวมินทรราชินีให้มีสภาพสมบูรณ์ มีการดำเนินการด้านการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวิจัยพันธุ์ไม้สักที่มีอยู่ในพื้นที่ ซึ่งโดยภาพรวมถือว่าไม้สักในพื้นที่แห่งนี้มีการเจริญเติบโตได้ดีกว่าในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย ด้านการมีส่วนร่วมมีการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน การปลูกป่าในพื้นที่เสื่อมโทรม การทำแนวกันไฟป่า การอบรมสร้างจิตสำนึกด้านการป้องกันรักษาป่า การสร้างฝายต้นน้ำลำธาร การส่งเสริมการปลูกพืช การแจกพันธุ์กล้าไม้ให้กับประชาชนในพื้นที่ มีการส่งเสริมในด้านเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และศิลปาชีพ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้มีอาชีพและรายได้ที่เพียงพอและมั่นคง อยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูลกัน

กล้วยไม้ชนิดใหม่ของโลกที่สำรวจพบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและ
พัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สภาพพื้นที่ป่าสักนวมินทรราชินี

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนในโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปผลการติดตามโครงการฯ ตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

๑. การดำเนินงานโครงการฯ พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรค

๑.๑ ด้านการสนองพระราชดำริ พบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ คือ ป้องกันทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ **“ป่าสักนวมินทรราชินี”** ไม่ให้ถูกบุกรุกทำลายโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน เสริมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีการสำรวจ ศึกษาค้นคว้า ทดลอง และวิจัยด้านแหล่งพันธุกรรมไม้สักและงานวิจัยด้านอื่น ๆ รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูลและการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ที่เสื่อมโทรม ตลอดจนสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำป่าย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปัญหา/อุปสรรค ด้านการสนองพระราชดำริ พบว่า ทำได้เพียงระดับหนึ่งยังคงต้องทำอย่างต่อเนื่องต่อไป ด้วยพื้นที่ดำเนินการเป็นพื้นที่กว่า ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ ประชาชนในพื้นที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อที่ต่างกัน การที่จะเข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนต้องใช้รูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่ต่างกัน ประกอบกับแต่ละพื้นที่มีความห่างไกลและมีข้อจำกัดเรื่องการเดินทางทำให้การเฝ้าระวัง ทำความเข้าใจกับราษฎรค่อนข้างยาก จึงยังคงมีปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและปัญหาความมั่นคงเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและจัดทำแผนแม่บทในการดำเนินงานในทุกมิติ (การบริหาร ศึกษาวิจัย อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ รวมถึงสร้างจิตสำนึกในการรักและหวงแหนป่า และพัฒนาคุณภาพชีวิต) อย่างจริงจังและต่อเนื่องในการดำเนินการสนองพระราชดำริให้ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป

๑.๒ ด้านการบูรณาการ พบว่า การดำเนินที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ มีองค์ประกอบ ๒ คณะ คือ

คณะกรรมการบริหารโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีเลขาธิการ กปร. เป็นประธาน และผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานโครงการพื้นที่ภาคเหนือ สำนักงาน กปร. เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการฯ ให้สอดคล้องตามแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ อำนวยการ ควบคุม กำกับ ดูแลให้การดำเนินงานเป็นตามนโยบายและวัตถุประสงค์หลักที่ได้กำหนดไว้ ติดตาม ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และแต่งตั้งคณะทำงานหรือบุคคลช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น

คณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานอนุกรรมการฯ และหัวหน้าส่วนประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ พร้อมกับมีหัวหน้าศูนย์ประสานงานโครงการพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และนักวิเคราะห์นโยบายและแผน กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่จัดทำข้อมูล แผนงานโครงการฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการฯ และสอดคล้องตามแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ รวมถึงมีหน้าที่ในการบริหารจัดการโครงการฯ และประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดผลสัมฤทธิ์และติดตามผล จัดทำรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ เสนอต่อคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ตลอดจนแต่งตั้งคณะทำงานหรือบุคคลช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตามเหมาะสม

ในการดำเนินงานของทุกภาคส่วนได้มีบูรณาการการทำงานร่วมกันด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย การประชุมวางแผนร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน การปลูกป่าในพื้นที่เสื่อมโทรม การทำแนวกันไฟป่า การอบรมสร้างจิตสำนึกด้านการป้องกันรักษาป่า การสร้างฝายต้นน้ำลำธาร การส่งเสริมการปลูกพืช การส่งเสริมอาชีพทั้งการเกษตร ปศุสัตว์ และประมง รวมถึงหัตถกรรม เป็นต้น

ปัญหา/อุปสรรค ด้านบูรณาการ พบว่า คำสั่งคณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีความล้าสมัยเนื่องจากบางหน่วยงานมีการปรับโครงสร้างองค์กร จึงทำให้การขับเคลื่อนของคณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการ ในด้านการประสานและเข้าร่วมไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งการประชุมหารือมีเฉพาะในพื้นที่ส่วนระดับนโยบายและการขับเคลื่อนจากส่วนกลางยังไม่ชัดเจน เช่นเดียวกับแผนการปฏิบัติงานยังเป็นต่างหน่วยต่างทำ ยังไม่มีแผนแม่บทและแผนการปฏิบัติงานของโครงการฯ เพื่อกำหนดทิศทางและการบูรณาการการทำงานอย่างแท้จริง รวมถึงด้านงบประมาณ แผนงานและการขยายผล ซึ่งหากมีการจัดทำแผนแม่บทจะช่วยกำหนดทิศทางและแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑.๓ ด้านงบประมาณ พบว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ สำนักงาน กปร. ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังได้สนองพระราชดำริโดยการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานในโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งถือได้ว่าทุกหน่วยงานเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์พื้นที่ป่าสักแห่งนี้และตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ที่ทรงให้ความสำคัญกับทรัพยากรป่าไม้ของประเทศเป็นอย่างยิ่ง

ปัญหา/อุปสรรค ด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่และการขับเคลื่อนในบางเรื่อง เช่น การเพาะขยายพันธุ์ไม้สัก งานป้องกันรักษาป่า ในส่วนของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ยังคงมีค่อนข้างน้อย ทำให้ราษฎรในพื้นที่ไม่มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง อีกทั้ง งบประมาณที่มีไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและการเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้าไม่สามารถเบิกจ่ายได้ทันตามการปฏิบัติงานจริง

๑.๔ ด้านการศึกษา ทดลอง วิจัย พบว่า ทางโครงการฯ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวิจัยพันธุ์ไม้สักที่มีอยู่ในพื้นที่ ซึ่งโดยภาพรวมถือว่าไม้สักในพื้นที่แห่งนี้มีการเจริญเติบโตได้ดีกว่าในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย ซึ่งที่ผ่านมาการศึกษาวิจัยยังไม่มีความต่อเนื่องและจริงจัง ด้วยขาดงบประมาณและบุคลากรในการทำงานวิจัย อีกทั้งไม่สามารถนำผลของการศึกษามาถ่ายทอดและขยายผลสู่ชุมชน สถานศึกษา ในพื้นที่รอบ ๆ โครงการฯ ให้ได้รับรู้รับทราบ

และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันได้ และทำให้ไม่เห็นความสมบูรณ์และสถานภาพของไม้สักที่ชัดเจนที่ถือได้ว่าเป็นหลักฐานที่บ่งชี้ถึงมาตรฐานในระดับสากลได้อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงควรมีการศึกษา การรวบรวมข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและจัดทำฐานข้อมูลโครงการฯ ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และควรมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

๑.๕ ด้านการส่งเสริมป้องกันรักษาป่า พบว่า หน่วยงานต่าง ๆ มีการส่งเสริมให้ประชาชนร่วมพิทักษ์ป่า โดยการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ มีการประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่า และขยายพื้นที่ทำกิน ให้ประชาชนมีความรู้สึกรักหวงแหน และตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการบุกรุกทำลายป่าจากการขยายพื้นที่ทำกิน และช่วยปกป้องรักษาป่าจากบุคคลภายนอกที่เข้ามาลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่อย่างจริงจัง

ปัญหา/อุปสรรค พบว่า การดำเนินงานเพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่า จำนวนจุดสกัดและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ประจำการในพื้นที่ ในการป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่ามีจำนวนน้อยเมื่อเทียบสัดส่วนกับพื้นที่ ขาดการลาดตะเวนเชิงคุณภาพด้วยบุคลากรไม่เพียงพอ ทำให้ยังพบปัญหาเรื่องการบุกรุก ทำลายป่า และมีการขยายพื้นที่ทำกิน อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ยังไม่มีความรู้สึก รักหวงแหน และตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการบุกรุกทำลายป่า ซึ่งหากปล่อยทิ้งไว้และเกิดผลเสียต่อไปในอนาคต

๑.๖. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีการดำเนินงานและส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่เป็นการแจกพันธุ์กล้าไม้ให้กับประชาชนในพื้นที่ และการสร้างจิตสำนึกและตระหนักถึงประโยชน์ของป่าไม้ ราษฎรเริ่มหันมาประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งมากขึ้นกว่าในอดีต ราษฎรรู้ถึงประโยชน์ของโครงการฯ เป็นอย่างมากและมีการเข้าไปหาของป่าเพื่อมาบริโภคในครัวเรือนค่อนข้างมาก แสดงให้เห็นว่าป่ามีความสมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ยังมีการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายโดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษา กลุ่มอนุรักษ์ในพื้นที่ ทำให้มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น

ปัญหา/อุปสรรค พบว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติการดำเนินงานยังไม่เสร็จสมบูรณ์ ด้วยยังพบการทำลายทรัพยากรป่าไม้ และยังเป็นพื้นที่ล่อแหลมเสี่ยงต่อปัญหาความมั่นคงทั้งด้านการลักลอบเข้าเมืองและเส้นทางลำเลียงยาเสพติด ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาที่ยังขาดจิตสำนึกในการรักและหวงแหนแผ่นดิน ยังขาดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างแท้จริง การดำเนินการด้านการอนุรักษ์ยังคงเป็นหน้าที่หลักของส่วนราชการ ความร่วมมือจากราษฎรในพื้นที่มีเพียงบางหมู่บ้าน เช่น บ้านมะโนราและบ้านห้วยซลอบ ราษฎรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาป่าและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่า มีการช่วยกันทำฝายต้นน้ำเพื่อเพิ่มน้ำและสร้างความชุ่มชื้นให้กับผืนป่าอีกด้วย จึงควรสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอยู่ร่วมกับป่าและสร้างองค์กรเครือข่ายการสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ให้มีความยั่งยืนต่อไป

๑.๗. การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการท่องเที่ยว พบว่า เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้าไปให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน อาทิ ถนน น้ำดื่ม น้ำใช้ รวมถึงด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพ โดยให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การฝึกอบรม ทั้งด้านเกษตรกรรม ด้านปศุสัตว์ และด้านศิลปาชีพ ราษฎรมีความรู้ในการประกอบอาชีพดีขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นจากอดีตในระดับปานกลางถึงมาก นอกจากนี้ราษฎรยังมีการรวมกลุ่มการประกอบอาชีพ ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงสัตว์

กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มทอผ้า ส่งผลให้ราษฎรในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้นราษฎรส่วนใหญ่มีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมอาชีพเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเพาะปลูก การเกษตรผสมผสาน ปลูกผัก กาแฟ ไม้ผล ในส่วนของการท่องเที่ยวราษฎรส่วนใหญ่เห็นว่าการท่องเที่ยวจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นราษฎรบางส่วนจึงเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อรักษาไว้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

ปัญหา/อุปสรรค ด้านคุณภาพชีวิตและการท่องเที่ยว พบว่า การส่งเสริมในด้านเกษตรกรรม ปศุสัตว์และศิลปาชีพ ยังไม่ทั่วถึงในทุกพื้นที่ ทำให้ราษฎรยังมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ปัญหาที่พบส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของระบบสาธารณูปโภค เส้นทางการคมนาคมไม่สะดวก เช่น ถนนไม่ดี ลำบากในการเดินทาง สถานพยาบาล และด้านการศึกษายังไม่ทั่วถึง อันจะส่งผลให้ประชาชนหันมาประกอบอาชีพล่าสัตว์ หาของป่า ตัดไม้ และปัญหายาเสพติดที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากรายได้ไม่พอ มีหนี้สิน ไม่มีเงิน ขาดน้ำทำการเกษตร ขาดผู้นำท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งเพื่อเป็นแกนนำในการดำเนินการอย่างจริงจัง

ในส่วนของการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวยังไม่มีการบูรณาการและวางแผนร่วมกันอย่างจริงจัง ดังนั้น ควรวางกฎระเบียบให้ชัดเจนจำแนกพื้นที่ที่จะรองรับการท่องเที่ยวให้ทุกฝ่ายยอมรับให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับภูมิประเทศ และวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่นเป็นประการสำคัญ

ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรจัดให้มีเวทีชุมชน สอบถามความต้องการ ปัญหาของประชาชนและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยมีการติดตามและประเมินผลโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง

๒. ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฯ

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฯ พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร นอกจากวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ให้ราษฎรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดำรงชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ยังได้นำแนวพระราชดำริ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ “ให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างเกื้อกูล” เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เสริมสร้างจิตสำนึกแก่ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดความรัก ความหวงแหนทรัพยากรป่าไม้และเรียนรู้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นกำลังสำคัญที่จะร่วมดูแลรักษาและปกป้องป่าสักธรรมชาติที่สมบูรณ์แห่งนี้ไว้ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูลกัน

ราษฎรส่วนใหญ่รับรู้รับทราบว่าโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ ๙ ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ป่าสักนวมินทรราชินี ได้รับการดูแลรักษาให้มีความอุดมสมบูรณ์จากการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน ทำให้ราษฎรส่วนใหญ่พร้อมใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการฯ ดังนี้

บ้านกึ๊ดสามสิบ บ้านนาอ่อน ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ดำเนินการ ๑๔๒ ตารางกิโลเมตร (๘๘,๗๕๐ ไร่) ราษฎรเป็นชาวเขาเผ่าลีซอ จำนวน ๓๘๙ ครัวเรือน ประชากรรวมทั้งหมด ๙๕๘ คน เป็นราษฎรชาวเขาที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย อยู่ในเขตการปกครองของตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า มีพื้นที่บางส่วนที่ราษฎรยังอาศัยและใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด ขิง ถั่วแดง ใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อยประเภท โค กระบือ และคอกเลี้ยงไก่ สุกร และพื้นที่บางส่วนได้กลับฟื้นคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์

บ้านห้วยซลอบ ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ดำเนินการ ๑๐๑ ตารางกิโลเมตร (๖๓,๑๒๕ ไร่) ราษฎรเป็นชาวกะเหรี่ยงและปะโอ จำนวน ๘๒ ครัวเรือน ประชากรรวมทั้งหมด ๓๖๓ คน ซึ่งเป็นหมู่บ้านบริวารของชุมชนบ้านห้วยผา เป็นชุมชนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย อยู่ในเขตปกครองของตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่บางส่วนที่ราษฎรยังอาศัยและใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ทำกินปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด ถั่ว และใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อยประเภท โค กระบือ และคอกเลี้ยงไก่ และพื้นที่บางส่วนได้กลับฟื้นคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์

บ้านมะโนรา ตำบลทุ่งยาว อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ดำเนินการ ๙๘ ตารางกิโลเมตร (๖๑,๒๕๐ ไร่) ราษฎรเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง จำนวน ๔๒ ครัวเรือน ประชากรรวมทั้งหมด ๒๐๑ คน อยู่ในเขตการปกครองของตำบลทุ่งยาวเป็นชุมชนดั้งเดิมที่เคลื่อนย้ายไปมาอาศัยอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย มีพื้นที่บางส่วนที่ราษฎรยังอาศัยและใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ทำกินปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด และใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อยประเภท ไก่ สุกร และพื้นที่บางส่วนได้กลับฟื้นคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์

บ้านปมฝาด บ้านห้วยกล้วย บ้านป่าคา ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ดำเนินการ ๑๕๑ ตารางกิโลเมตร (๙๔,๓๗๕ ไร่) ราษฎรเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง จำนวน ๔๒ ครัวเรือน ประชากรรวมทั้งหมด ๒๗๘ คน มีพื้นที่บางส่วนที่ราษฎรยังอาศัยและใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด และใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อย ประเภท โค กระบือ และคอกเลี้ยงไก่ สุกร และพื้นที่บางส่วนได้กลับฟื้นคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์

๓. การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ

พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรที่อยู่บนพื้นที่สูงมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เยาวชนได้รับการศึกษาและสามารถเข้าถึงการบริการด้านสาธารณสุข มีถนนและสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีอาชีพและรายได้จากการปลูกพืช ข้าว ไม้ผล และหัตถกรรม ทอผ้าทดแทนการทำไร่เลื่อนลอย มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง มีสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีพ ส่งผลให้ราษฎรส่วนใหญ่เลิกการตัดไม้ทำลายป่าและมาร่วมกันดูแลรักษาให้คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งสร้างรายได้และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นรายได้เสริมให้แก่ราษฎรอีกทางหนึ่งด้วย

การบูรณาการจากทุกภาคส่วน ได้ผนึกกำลังในการดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันรักษาป่าอันเป็นแหล่งพันธุกรรมไม้สักตามธรรมชาติแห่งเดียวของประเทศไทย ให้มีสภาพที่สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต รวมถึงการส่งเสริมอาชีพให้แก่ราษฎรในพื้นที่ให้มีรายได้ที่พอเพียงและมั่นคง เพื่อจะได้ไม่ตัดไม้ทำลายป่าและให้มีอาชีพจากป่า เช่น การหาของป่า สมุนไพร และการท่องเที่ยว เป็นต้น

๔. แนวทางการขยายผลช่วยเหลือราษฎรในระยะต่อไป

จากผลการวิเคราะห์ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเอกสาร การสัมภาษณ์ และการตอบแบบสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแนวทางการขยายผลช่วยเหลือราษฎรในระยะต่อไป ได้ดังนี้

๔.๑.การบริหารงาน /งบประมาณ

(๑) ปรับปรุงคำสั่งคณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้เป็นปัจจุบันและมอบหมายให้มีหน่วยงานหลักเป็นผู้อำนวยการหรือหัวหน้าโครงการฯ รับผิดชอบในการขับเคลื่อนโครงการฯ ต่อไป

(๒) จัดทำแผนแม่บทหรือแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติงานระยะ ๓ ปี หรือ ๕ ปี โดยมียุทธศาตร์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การบริหาร (จัดทำแผน งบประมาณ ติดตามประเมินผล และประชาสัมพันธ์ จัดทำระบบสารสนเทศในการรายงานผล) ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา วิจัยและขยายผล ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟู ปกป้องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต

๔.๒ ด้านการศึกษา วิจัยและขยายผล

(๑) ดำเนินการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับป่าสัก อย่างต่อเนื่อง

(๒) จัดทำฐานข้อมูลทางวิชาการและงานขยายผล

(๓) จัดทำตัวชี้วัดโครงการฯ เพื่อแสดงถึงผลสำเร็จ

(๔) กำหนดเป้าหมายการขยายผลที่ชัดเจน

(๕) ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี

๔.๓ ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟู ปกป้องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

(๑) กำหนดแผนงาน การอนุรักษ์ ฟื้นฟู ปกป้องรักษาผืนป่าที่มาจากการบูรณาการร่วมกัน (ปลูกป่า สร้างฝาย ลาดตระเวน ฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม ป้องกันไฟป่า ฯลฯ)

(๒) สร้างจิตสำนึกของประชาชน และรณรงค์ให้คืนผืนป่าและมีกิจกรรมสร้างคนดีดูแลป่า

(๓) สนองพระราชดำริ คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน

๔.๔ การพัฒนาคุณภาพชีวิต

(๑) สนับสนุนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(๒) สนับสนุนสาธารณูปโภคพื้นฐานให้ครอบคลุม (ถนน น้ำ ไฟฟ้า)

(๓) ส่งเสริมสุขภาพอนามัย

(๔) ส่งเสริมการศึกษาในระบบและนอกระบบ

(๕) ส่งเสริมอาชีพหลักและอาชีพเสริม ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ สนับสนุนการตลาดให้มั่นคงโดยความร่วมมือจากส่วนราชการทุกภาคส่วน ควรมีแผนงานและความรับผิดชอบที่ชัดเจน

(๖) เสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตให้แก่ราษฎร

(๗) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สร้างจิตสำนึกให้คนรักป่าอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการต่อไป

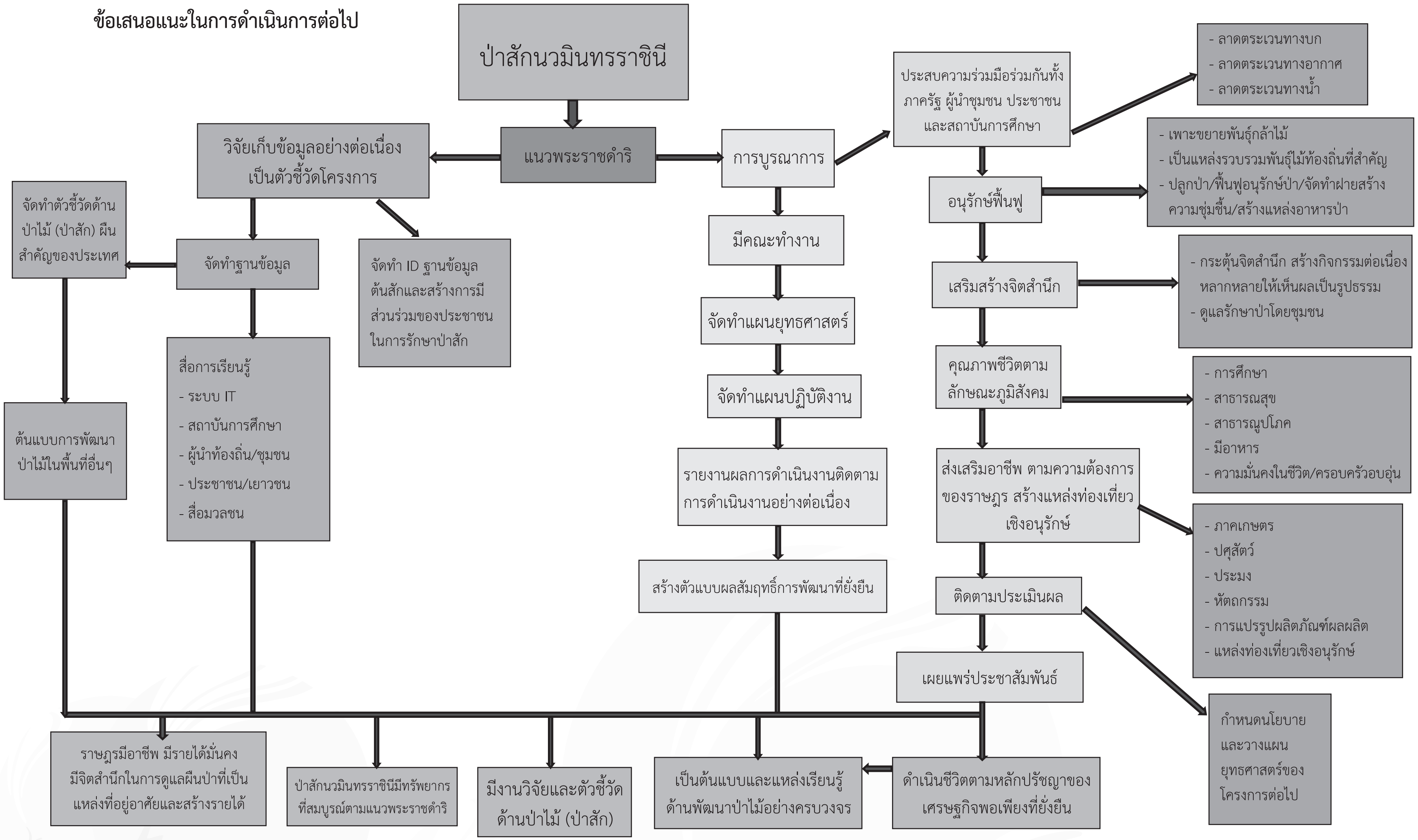

บรรณานุกรม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.**ป่าสักนวมินทรราชินี.**กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.

กรมพัฒนาที่ดิน.**โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.**สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน:กรมพัฒนาที่ดิน.

กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช.**รายงานผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน.**ส่วนประสานงานโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ สาขาแม่สะเรียง.กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

กองทัพภาคที่ ๓. **สรุปผลการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรธรรมชาติพื้นที่ป่าในโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จว.ม.ส. (ป่าสักนวมินทรราชินี).**หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ ๑๗ จังหวัดแม่ฮ่องสอน.กองทัพภาคที่ ๓

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.**สรุปการประชุม (สำเนา) เรื่องรายงานผลการติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุม ๒๐๑.**กรุงเทพฯ: สำนักงาน กปร.

คณะผู้จัดทำรายงาน

ที่ปรึกษา

๑.	นายดนุชา สินธวานนท์	เลขาธิการ กปร.
๒.	นายลลิต ถนอมสิงห์	รองเลขาธิการ กปร.
๓.	นายปวัตร์ นวะมะรัตน์	รองเลขาธิการ กปร.

คณะผู้จัดทำ

๑.	นางศศิพร	ปาณิกบุตร	ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผล สำนักงาน กปร.
๒.	นายวิกรม	คัยนันทน์	ผู้อำนวยการกองประสานงานพื้นที่ ๓
๓.	นางสาวจำเนียร	เพียรไม่คลาย	ผู้อำนวยการกลุ่มประเมินผล สำนักงาน กปร.
๔.	นางเสาวลักษณ์	ควรพินิจ	ผู้อำนวยการกลุ่มติดตาม สำนักงาน กปร.
๕.	นางกุญช์ชญา	ทองคำ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ สำนักงาน กปร.
๖.	นายขจรชัย	ฤทธิวงศ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ สำนักงาน กปร.
๗.	นางณัฐกิตติ์	วินิชสำเภาทิพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ สำนักงาน กปร.
๘.	นางสาวธัญวรัตน์	สืบสาย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ สำนักงาน กปร.
๙.	นางสาวสใบทิพย์	ศรีทองสุข	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ สำนักงาน กปร.
๑๐.	นางสาวนวพร	รัตนสมบัติทวี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติการ สำนักงาน กปร.
๑๑.	นางสาวแสงเพ็ญ	คุณภัทรสกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติการ สำนักงาน กปร.
๑๒.	นางปริยาภัทร	เอี่ยมลือนม	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๓.	นางสาวสิริจิตต์	บุญธรรม	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๔.	นายวีรพงษ์	กำแพงทอง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๕.	นางสาวอรพรรณ	ชินสา	เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน
๑๖.	นางสาวญาณิศา	ณ มหาไชย	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ร่วมประสานการดำเนินงานและเก็บข้อมูลในพื้นที่

๑.	นายชิดชนก	สุขมงคล	ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ สาขาแม่สะเรียง กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช
๒.	นายอำนาจ	ใจมอย	นักวิชาการป่าไม้ ชำนาญการ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช
๓.	นายศักตยา	วรรณฤมล	วิศวกรชลประทาน ชำนาญการ กรมชลประทาน

ภาคผนวก

เลขที่แบบสอบถาม............

แบบสอบถาม
การติดตามผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร
บริเวณป่าลุ่มน้ำของ – ลุ่มน้ำปาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน (สำหรับเจ้าหน้าที่)

วัตถุประสงค์ของการติดตามโครงการฯ

1. เพื่อทราบผลการดำเนินงานโครงการฯ พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรค
2. เพื่อทราบการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ
3. เพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ
4. เพื่อทราบแนวทางการขยายผลช่วยเหลือราษฎรในระยะต่อไป

ผู้รับการสัมภาษณ์ (นาย/นาง/นางสาว)..นามสกุล...อายุ.................ปี

ระยะเวลาการรับราชการ............................ปี ตำแหน่ง...

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งปัจจุบัน............................ปี

หน่วยงาน..

เบอร์โทรศัพท์มือถือ..

หน้าที่ความรับผิดชอบ...

....

ผู้สัมภาษณ์...วันที่สัมภาษณ์..

แบบสอบถาม
การติดตามผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร
บริเวณป่าลุ่มน้ำของ – ลุ่มน้ำปาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน (สำหรับเจ้าหน้าที่)

ส่วนที่ 1 แผนงานด้านการบูรณาการ
ส่วนที่ 2 แผนงานด้านวิจัย
ส่วนที่ 3 การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานป้องกันรักษาป่า
ส่วนที่ 4 การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
ส่วนที่ 5 การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ในส่วนที่ 1**ขอความกรุณาทุกท่าน ตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน**
ในส่วนที่ 2-5 **ขอความกรุณาผู้ที่เกี่ยวข้อง ตอบแบบสอบถามในแต่ละด้านให้ครบถ้วน**

ส่วนที่ 1 แผนงานด้านการบูรณาการ

1. ก่อนที่ท่านจะได้เข้ามาร่วมงานกับโครงการฯ ท่านเคยปฏิบัติงานโครงการพระราชดำริ หรือไม่
   ☐ ไม่เคย ☐ เคย โดยมีระยะเวลา................ ปี
2. ท่านปฏิบัติงานโครงการฯ มาเป็นระยะเวลาเท่าไหร่
   ☐ 0-1 ปี ☐ 1-3 ปี ☐ 3-5 ปี
   ☐ 5-7 ปี ☐ 7-10 ปี ☐ มากกว่า 10 ปี
3. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินงานของโครงการฯ ด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
   ☐ งานวิจัยพันธุ์ไม้สัก
   ☐ เพาะชำ/ผลิตกล้าไม้สักที่มีคุณภาพ
   ☐ งานลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกพื้นที่และลักลอบตัดไม้ทำลายป่า
   ☐ ปลูกป่าในพื้นที่เสื่อมโทรม
   ☐ ทำแนวป้องกันไฟป่า
   ☐ ลาดตระเวนป้องกันไฟป่า
   ☐ สร้างฝายต้นน้ำ
   ☐ ปลูกสร้างสวนป่า
   ☐ อบรมสร้างจิตสำนึกด้านการป้องกันรักษาป่า การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
   ☐ สำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน
   ☐ สำรวจและวางเก็บรวบรวมพันธุ์ไม้สัก
   ☐ สร้างแปลงอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สัก
   ☐ ธนาคารฟืน
   ☐ ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู ปลา ไก่ ฯลฯ

☐ ส่งเสริมการปลูกพืช
☐ การปลูกผักและไม้ผล เช่น มะนาว ไผ่ กาแฟ อะโวคาโด
☐ การทำปุ๋ย
☐ การปลูกข้าวนา ข้าวไร่
☐ อื่น ๆ ระบุ ....

4. งบประมาณที่หน่วยงานของท่านได้รับการจัดสรรเพียงพอหรือไม่ และระยะเวลาที่ได้รับงบประมาณเหมาะสมหรือไม่ (ระบุแหล่งที่มาของงบประมาณ)

....

....

5. ท่านหรือหน่วยงานของท่านมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร ฯ หรือไม่ และได้ปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนด อย่างไร

....

....

6. หน่วยงานของท่านมีการประชุม/ประสานแผนงาน เพื่อบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือไม่อย่างไร (หากมี โปรดระบุหน่วยงาน)

....

....

7. หน่วยงานของท่าน มีแนวทางการขยายผลในการช่วยเหลือราษฎรหรือไม่ อย่างไร

....

....

8. ในการดำเนินงานภายใต้การมีส่วนร่วมกับประชาชน อบต. ภาคีเครือข่ายอื่น ๆ หรือไม่ อย่างไร (การมีส่วนร่วม ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน)

....

....

9. ท่านคิดว่าโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรฯ ได้สนองพระราชดำริตามวัตถุประสงค์ของโครงการแล้วหรือยัง เพราะอะไร

....

....

10. ท่านได้รับการประสานงานและการสนับสนุนในการปฏิบัติงานจากสำนักงาน กปร. อย่างไรบ้าง

....

....

11. ท่านคิดว่าโครงการฯนี้มีความสำคัญหรือไม่ ถ้าสำคัญ ท่านมีแนวทางในการดำเนินการพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

....

....

12. การบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ มีปัญหา-อุปสรรค และแนวทางแก้ไขอย่างไร

เรื่อง	ปัญหา-อุปสรรค	แนวทางแก้ไข/ข้อเสนอแนะ
บุคลากร		
แผน		
งบประมาณ		
วัสดุ-อุปกรณ์		
เทคโนโลยี		
การติดตาม		
การประสานงาน		

13. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

....

....

ส่วนที่ 2 แผนงานด้านวิจัย

1. หน่วยงานของท่าน ได้มีการจัดทำฐานข้อมูลผลการศึกษา ทดลอง และงานวิจัย หรือไม่
   (................) มี
   (................) ไม่มี เนื่องจาก...

....

2. ท่านคิดว่างานวิจัยที่ได้ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน มีการนำผลงานวิจัยมาขยายผลสู่ประชาชนได้ครบถ้วนครอบคลุมแล้วหรือไม่ อย่างไร
   (................) ครอบคลุม (................) ไม่ครอบคลุม
   ถ้าไม่ครอบคลุมโปรดระบุ พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงงาน

....

....

3. ท่านคิดว่าการดำเนินงานวิจัยขยายพันธุ์ไม้สักในพื้นที่ ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

....

....

4. ท่านคิดว่าในการเพาะขยายพันธุ์ไม้สัก และการขยายพันธุ์ไม้สักไปปลูกยังพื้นที่อื่น ประสบความสำเร็จหรือไม่ รวมทั้งมีอัตราการรอดตายของพันธุ์ไม้ อย่างไร

....

....

5. ในการดำเนินงานตามแผนงานการศึกษา ทดลอง วิจัย ท่านมีปัญหา-อุปสรรค หรือไม่ อย่างไร

....

....

6. ข้อเสนอแนะการดำเนินงานด้านการศึกษา ทดลอง วิจัย

....

....

ส่วนที่ 3 การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานป้องกันรักษาป่า

1. หน่วยงานท่านมีการส่งเสริมให้ประชาชนร่วมพิทักษ์ป่าหรือไม่ อย่างไร
   - ☐ ส่งเสริม ได้แก่...
   - ☐ ไม่ส่งเสริม เนื่องจาก...

2. ประชาชนให้ความร่วมมือในการปกป้อง พิทักษ์ รักษาป่าหรือไม่ อย่างไร
   - ☐ ร่วมมือ
   - ☐ ไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจาก...

3. ท่านคิดว่าการดำเนินงานในปัจจุบัน มีการป้องกันรักษาป่าครอบคลุมพื้นที่แล้วหรือไม่
   ☐ ครอบคลุม ☐ ไม่ครอบคลุม
   ถ้าไม่ครอบคลุมโปรดระบุ พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงงาน

....

....

4. ปัจจุบัน ยังมีปัญหาการบุกรุก ทำลายป่าหรือไม่ อย่างไร
   - ☐ มี ได้แก่...
   - ☐ ไม่มี...

   กรณีมีปัญหา หน่วยงานของท่านมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร

....

....

5. ในการดำเนินงานตามแผนงานการป้องกัน รักษาป่า มีปัญหา-อุปสรรค หรือไม่ อย่างไร

....

....

6. ข้อเสนอแนะการดำเนินงานด้านการป้องกันรักษาป่า

....

....

ส่วนที่ 4 การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

1. หน่วยงานท่านมีการส่งเสริมกล้าพันธุ์ไม้ / เมล็ดพันธุ์ ให้ประชาชนร่วมปลูกป่าหรือไม่ อย่างไร
   - ☐ ส่งเสริม ได้แก่..
   - ☐ ไม่ส่งเสริม เนื่องจาก..

....

....

2. ท่านคิดว่า ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มากน้อยเพียงใด

....

....

3. การดำเนินงานในปัจจุบัน ได้มีการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หรือไม่ อะไรบ้าง (อาทิ สถาบันการศึกษา หน่วยงานเอกชน กลุ่มต่าง ๆ)

....

....

4. ท่านคิดว่า ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน พื้นที่ป่ามีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร อาทิ จำนวนพื้นที่ป่า ความหนาแน่นพันธุ์ไม้ สัตว์ป่า

....

....

5. ในการดำเนินงานตามแผนงานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีปัญหา-อุปสรรค หรือไม่ อย่างไร

....

....

6. ข้อเสนอแนะการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

....

....

ส่วนที่ 5 การส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต

1. หน่วยงานท่านได้ดำเนินการส่งเสริมอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่หรือไม่ อย่างไร
   - ☐ ส่งเสริม ได้แก่..

....

   - ☐ ไม่ส่งเสริม เนื่องจาก..

....

2. หน่วยงานของท่านได้มีการติดตามสอบถามความต้องการการส่งเสริมอาชีพของราษฎรหรือไม่ อย่างไร

....

....

3. การดำเนินงานตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน ท่านคิดว่าในพื้นที่มีระบบสาธารณูปโภค ระบบการศึกษา ครบถ้วนตามความต้องการพื้นฐานแล้วหรือไม่ อย่างไร

ด้านระบบสาธารณูปโภค..

....

ด้านการศึกษา...

....

4. จากแผนงานส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของหน่วยงานท่าน ท่านคิดว่า

4.1 ราษฎรในพื้นที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปี เพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร

....

....

4.2 ราษฎรในพื้นที่มีแหล่งอาหารเพียงพอสำหรับเลี้ยงตนเองและครอบครัวหรือไม่ อย่างไร

....

....

5. ในการดำเนินงานตามแผนงานการการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีปัญหา-อุปสรรค หรือไม่ อย่างไร

....

....

6. ข้อเสนอแนะการดำเนินงานด้านการการพัฒนาคุณภาพชีวิต

....

....

7. การส่งเสริมการท่องเที่ยวฯ มีผลต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่มากน้อยอย่างไร

....

....

8. แนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพโดยไม่กระทบต่อการดำเนินการสนองพระราชดำริ ในฐานะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางอย่างไร

....

....

** ขอข้อมูลเพิ่มเติม

- เป้าหมายการดำเนินงาน
- กิจกรรม/ผลการดำเนินการตั้งแต่ปี 2557-2559

ขอความกรุณาส่งแบบสอบถามและข้อมูลประกอบ มายัง
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
2012 ซ.อรุณอมรินทร์ 36 ถ.อรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700
โทร. 0-2447-8500 ต่อ 229 หรือ 0-2447-8539 Fax. 02-4478540 E-mail : goong49@gmail.com

เลขที่แบบสอบถาม............

แบบสอบถาม
การติดตามผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและ พัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร บริเวณป่าลุ่มน้ำของ – ลุ่มน้ำปาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน (สำหรับประชาชน)

วัตถุประสงค์ของการติดตามโครงการฯ

1. เพื่อทราบผลการดำเนินงานโครงการฯ พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรค
2. เพื่อทราบการใช้ประโยชน์จากโครงการฯ
3. เพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ
4. เพื่อทราบแนวทางการขยายผลช่วยเหลือราษฎรในระยะต่อไป

ผู้รับการสัมภาษณ์ (นาย/นาง/นางสาว)..นามสกุล..อายุ................ปี

บ้านเลขที่......................ชื่อบ้าน..หมู่ที่........................ตำบล..

อำเภอ..จังหวัด..อาชีพหลัก..

เบอร์โทรศัพท์...

ผู้สัมภาษณ์.. วันที่สัมภาษณ์ ....

แบบสอบถามสำหรับประชาชน
โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ของครัวเรือน

1. ชื่อ.. นามสกุล...

2. เพศ

   ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

3. อายุ

   ☐ 1. 15 - 24 ปี ☐ 2. 25 – 31 ปี
   ☐ 3. 32 – 38 ปี ☐ 4. 39 – 45 ปี
   ☐ 5. 46 – 52 ปี ☐ 6. 53 – 60 ปี ☐ 7. 60 ปีขึ้นไป

4. ชนเผ่า ....

5. สัญชาติ ....

6. ศาสนา ....

   ☐ 1. พุทธ ☐ 2. คริสต์
   ☐ 3. อิสลาม ☐ 4. นับถือผี
   ☐ 5. พุทธและผี ☐ 6. อื่น ๆ (ระบุ) ....

7. ความสัมพันธ์กับครอบครัว...

   ☐ 1. เป็นหัวหน้าครอบครัว ☐ 2. เป็นผู้อาศัย
   ☐ ครอบครัวมีสมาชิก...........................คน
   ☐ เพศชาย...............................คน ☐ เพศหญิง...............................คน

8. การศึกษาสูงสุด

   ☐ 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ ☐ 2. เรียนแต่ไม่จบประถมศึกษา
   ☐ 3. ประถมศึกษา ☐ 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
   ☐ 5. อนุปริญญาตรี/ปวส. ☐ 6. ปริญญาตรี
   ☐ 7. อื่น ๆ..................

9. ถิ่นกำเนิดของท่าน

   ☐ 1. เกิดในหมู่บ้านนี้
   ☐ 2. เกิดในหมู่บ้านอื่น แต่อยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
   ☐ 3. อพยพมาจาก จังหวัด... ประเทศ... พ.ศ............................
   ☐ 4. อื่น ๆ ....

10. คนในครัวเรือนของท่าน มีการย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นหรือไม่

   ☐ 1. มี ไปทำงาน .... ที่...
   ☐ 2. ไม่มี ....

11. ระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้านนี้

☐ 1. ไม่ถึง 1 ปี ☐ 2. 1-3 ปี
☐ 3. 4-6 ปี ☐ 4. 7-9 ปี
☐ 5. 10 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

12. ครัวเรือนของท่านมีอาชีพหลักอะไร

☐ 1. ทำนา ☐ 2. ทำไร่ ทำสวน ☐ 3. ประมง
☐ 4. เลี้ยงสัตว์ ....ตัว ☐ 5. หาของป่า ☐ 6. หัตถกรรม
☐ 7. รับจ้าง ☐ 8. ค้าขาย
☐ 9. อื่น ๆ ....

13. ท่านประกอบอาชีพเสริมอะไรบ้าง

☐ 1. มี (โปรดระบุ) ....

....

☐ 2. ไม่มี

14. ครัวเรือนของท่านได้รับการจัดสรรที่ดินทำกินหรือไม่

☐ 1. ได้รับ ☐ 2. ไม่ได้รับ

15. ที่ดินทำกินของท่านตั้งอยู่ในพื้นที่อะไร

☐ 1. เขตป่าสงวนแห่งชาติ
☐ 2. เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า

15.1 ท่านใช้ที่ดิน เพื่อ

☐ ทำนา จำนวน..........ไร่ ☐ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ☐ จำนวน...........ไร่
☐ ทำไร่ จำนวน ....ไร่ ☐ เลี้ยงสัตว์ (โค สุกร) ☐ จำนวน...........ตัว
☐ ปลูกผัก จำนวน...........ไร่ ☐ อยู่อาศัย ☐ จำนวน...........ไร่
☐ อื่น ๆ จำนวน...........ไร่

15.2 ท่านใช้น้ำจากแหล่งใด ....

15.3 น้ำที่ใช้เพียงพอหรือไม่ ....

☐ 1. พอ
☐ 2. ไม่พอ แก้ไขโดย ....

15.4 ที่ดินที่ใช้ทำกินในขณะนี้ ท่านใช้ทำการเกษตรมาเป็นระยะเวลานานเท่าไหร่

☐ 1. ไม่ถึง 1 ปี ☐ 2. 1-3 ปี
☐ 3. 4-6 ปี ☐ 4. 7-9 ปี
☐ 5. 10 ปีขึ้นไป

15.5 เดิม (ก่อนปี 2554) ท่านและครอบครัว ทำการเกษตร/ทำกินในลักษณะใด

☐ 1. ทำกินเป็นหลักแหล่งแน่นอน ไม่เคลื่อนย้าย
☐ 2. เคลื่อนย้ายที่ทำกินหมุนเวียนกันไป (ไร่หมุนเวียน)

☐ 3. แผ้วถางเพื่อทำกินในพื้นที่ต่างๆ
☐ 4. เข้าป่า หาของป่า มายังชีพ/มาขาย
☐ 5. อื่น ๆ ....

16. ในหมู่บ้านของท่านมีถนนเข้า-ออก หรือการเดินทางที่สะดวกหรือไม่

☐ 1. มี ☐ 2. ไม่มี

ถ้ามีการเดินทางสะดวกหรือไม่

☐ 1. สะดวก ☐ 2. ไม่สะดวก

เพราะ ....

ในหมู่บ้านของท่านมีโรงเรียนหรือไม่

☐ 1. มี มีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นใดบ้าง ....
☐ 2. ไม่มี

17. ในหมู่บ้านของท่านมีสถานีอนามัย/โรงพยาบาลหรือไม่

☐ 1. มี ได้แก่ ....
☐ 2. ไม่มี

18. เมื่อท่านหรือคนในครัวเรือนของท่านเจ็บป่วย ท่านไปรักษาที่ใด

☐ 1. หมอพื้นบ้าน ☐ 2. สถานีอนามัย
☐ 3. โรงพยาบาล ☐ 4. อื่น ๆ ได้แก่ ....

19. ครัวเรือนของท่าน ปลูกข้าวกินเองหรือไม่

☐ 1. ปลูก ☐ 2. ไม่ปลูก

ถ้าปลูกเพียงพอหรือไม่

☐ 1. พอ ☐ 2. ไม่พอ

20. ครัวเรือนของท่าน มีน้ำกิน น้ำใช้ จากที่ใด

น้ำกินจาก ....

☐ 1. พอ ☐ 2. ไม่พอ

น้ำใช้จาก ....

☐ 1. พอ ☐ 2. ไม่พอ

21. ครัวเรือนของท่าน มีไฟฟ้าหรือไม่

☐ 1. มี โดยใช้ไฟจาก.............................. ☐ 2. ไม่มี

22. ครัวเรือนของท่าน เคยเข้าไปหาของป่าหรือไม่

☐ 1. เคย ☐ 2. ไม่เคย

ถ้าเคย หาไปเพื่อ ☐ 1. กินในครัวเรือน
☐ 2. ขาย
☐ 3.ใช้ประโยชน์อื่น ๆ ....

23. ท่านมีรายได้รวมของครอบครัว จำนวน ....บาท

รายได้ในครัวเรือนมาจากไหน ☐ 1. ตนเอง
☐ 2. สามี/ภรรยา
☐ 3. ลูก/อื่น ๆ ....

24. รายได้เพียงพอหรือไม่

☐ 1. เพียงพอ
☐ 2. ไม่เพียงพอ หากไม่เพียงพอ ท่านมีวิธีแก้ไขปัญหาอย่างไร ....

....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการดำเนินงานของโครงการฯ

25. ท่านรู้จักโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักฯ หรือไม่

☐ 1. รู้จัก ☐ 2. ไม่รู้จัก

26. ท่านเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่

☐ 1. ติดต่อ ☐ 2. ไม่ติดต่อ
☐ 1. น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง
☐ 2. เดือนละ 1 ครั้ง
☐ 3. มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง

27. ท่านรู้หรือไม่ว่าโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักฯ และพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายฯ เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

☐ 1. รู้ ☐ 2. ไม่รู้

28. ท่านคิดว่าโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักฯ มีประโยชน์มากน้อยเพียงใด อย่างไร

☐ 1. มาก ☐ 2. ปานกลาง ☐ 3. น้อย

29. ท่านคิดว่าภายหลังจากมีโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักฯ ท่านมีความเป็นอยู่ดีขึ้น มากน้อยเพียงไร

☐ 1. มาก ☐ 2. ปานกลาง ☐ 3. น้อย

30. ท่านเคยได้รับคำแนะนำ/การถ่ายทอดความรู้/การฝึกอบรม ด้านอาชีพจากหน่วยงานของรัฐหรือไม่อย่างไร

☐ 1. ได้รับ ☐ 2. ไม่ได้รับ

ได้รับจาก ☐ 1. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
☐ 2. กรมป่าไม้
☐ 3. จังหวัด

โดยวิธี ☐ 1. เข้ารับการอบรม
☐ 2. เจ้าหน้าที่มาแนะนำให้ในหมู่บ้าน
☐ 3. อื่น ๆ

31. ภายหลังเข้ารับการอบรม ท่านมีความรู้ความเข้าใจในระดับใด

☐ 1. มาก ☐ 2. ปานกลาง ☐ 3. น้อย

32. ท่านได้นำความรู้จากการอบรมไปใช้ประกอบอาชีพหรือไม่ อย่างไร

☐ 1. ใช้ ☐ 2. ไม่ใช้

กรณีที่ใช้ประกอบอาชีพ โปรดระบุ ....

33. ท่านเคยได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จากโครงการฯ หรือไม่

☐ 1. ได้รับการสนับสนุน ☐ 2. ไม่ได้รับการสนับสนุน

โปรดระบุ ....

....

34. ปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากโครงการฯ เพียงพอหรือไม่

☐ 1. เพียงพอ ☐ 2. ไม่เพียงพอ

35. ท่านมีการรวมกลุ่มอาชีพหรือไม่

☐ 1. มี .ได้แก่ .... ☐ 2. ไม่มี

36. มีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายหรือไม่ อย่างไร

☐ 1. มี ☐ 2. ไม่มี

ถ้ามี โปรดระบุ ....

....

37. ท่านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ ส่งเสริมอาชีพเพิ่มเติม หรือไม่ อะไรบ้าง

☐ 1. ต้องการ ได้แก่ ....

....

☐ 2. ไม่ต้องการ

38. ท่านมีปัญหา/อุปสรรคในการดำรงชีพหรือไม่

☐ 1. มี เพราะ ....

....

☐ 2. ไม่มี

39. ท่านมีข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะในการดำรงชีพภายในโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักฯ อย่างไรบ้าง

....

....

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

40. ท่านทราบหรือไม่ว่าป่าสักนวมินทรฯ แห่งนี้เป็นป่าสักขนาดใหญ่ผืนเดียวที่มีอยู่ในประเทศไทยที่มีความสมบูรณ์มาก

☐ 1. ทราบ ☐ 2. ไม่ทราบ

41. ท่านคิดว่าการอนุรักษ์ป่าสักนวมินทรฯ มีความสำคัญหรือไม่

☐ 1. มี ☐ 2. ไม่มี

42. ท่านคิดว่าจะช่วยรักษาป่าสักนวมินทรฯ ไว้หรือไม่

☐ 1. ช่วย ☐ 2. ไม่ช่วย

43. ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเคยเข้ารับการอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) หรือไม่

☐ 1. เคย ☐ 2. ไม่เคย

ถ้าเคยมีความเข้าใจมากน้อยแค่ไหน

☐ 1. น้อย
☐ 2. ปานกลาง
☐ 3. มาก

44. มีบุคคล/หน่วยงานราชการ มาสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดูแลและพิทักษ์รักษาป่าหรือไม่

☐ 1. มี ☐ 2. ไม่มี

ถ้ามีเคยไปทำต่อหรือไม่

☐ 1. เคย
☐ 2. ไม่เคย

45. ท่านเคยร่วมทำงานหรือทำกิจกรรมในการอนุรักษ์ พัฒนาป้องกันดูแลและพิทักษ์รักษาป่าดังต่อไปนี้หรือไม่

• ร่วมออกลาดตระเวนเพื่อตรวจตราและป้องกันการบุกรุกทำลายป่าและทำผิดกฎหมายป่าไม้	☐ 1. เคย	☐ 2. ไม่เคย
• ร่วมป้องกันและดับไฟป่า	☐ 1. เคย	☐ 2. ไม่เคย
• ร่วมปลูกป่า	☐ 1. เคย	☐ 2. ไม่เคย
• ดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกไว้	☐ 1. เคย	☐ 2. ไม่เคย
• ร่วมประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ราษฎรเห็นประโยชน์และคุณค่าของป่าไม้	☐ 1. เคย	☐ 2. ไม่เคย
• ส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้ราษฎรจัดตั้งองค์กรขึ้นดูแล ป้องกัน และรักษาป่า	☐ 1. เคย	☐ 2. ไม่เคย
• ร่วมวางแผนและกำหนดมาตรการ กฎ ข้อบังคับในการอนุรักษ์และพิทักษ์ป่า	☐ 1. เคย	☐ 2. ไม่เคย
• บริจาคเงินหรือวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดูแลรักษาป่าของชุมชน	☐ 1. เคย	☐ 2. ไม่เคย

46. ท่านเข้าร่วมทำงาน/ทำกิจกรรมในการอนุรักษ์ พัฒนาป้องกันดูแลและพิทักษ์รักษาป่า บ่อยครั้งเพียงใด

☐ 1. เข้าร่วมทุกครั้ง
☐ 2. เข้าร่วม..........ครั้ง เนื่องจาก..
☐ 3. ไม่เคยเข้าร่วมเลย เนื่องจาก..

47. ท่านคิดว่าป่าไม้บริเวณหมู่บ้านของท่านในอดีตกับปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

☐ 1. ป่าไม้เพิ่มมากขึ้น
☐ 2. ป่าไม้ลดลง
☐ 3. ป่าไม้เท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

48. ท่านคิดว่าปัจจุบันนี้ราษฎรในหมู่บ้านเห็นคุณค่าและประโยชน์ของป่าไม้อย่างไร

☐ 1. เห็นคุณค่าและประโยชน์มากขึ้น ☐ 3. เห็นคุณค่าและประโยชน์น้อยลง
☐ 2. เห็นคุณค่าและประโยชน์อยู่บ้าง ☐ 4. ไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์เลย

49. ท่านเคยได้รับความรู้และข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ ประโยชน์ของป่าไม้ การป้องกันดูแลรักษาป่าจากที่ใดบ้างต่อไปนี้ (ระบุได้มากกว่า 1 คำตอบ)

☐ 1. พระราชดำรัสของในหลวงหรือพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
☐ 2. คำอธิบายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
☐ 3. หนังสือพิมพ์ เอกสารสิ่งพิมพ์
☐ 4. วิทยุ
☐ 5. โทรทัศน์
☐ 6. ญาติ หรือเพื่อนบ้าน
☐ 7. อื่น ๆ (ระบุ)..
☐ 8. ไม่เคยทราบเลย

50. ท่านคิดว่าจะช่วยรักษาป่าไม้อย่างไร และโดยวิธีใดบ้าง

....

....

51. ท่านมีส่วนร่วมในการรักษาป่าสักนวมินทรฯ หรือไม่

☐ 1. เคยมีส่วนร่วม ☐ 2. ไม่เคยมีส่วนร่วม

52. ถึงวันนี้ท่านคิดว่าโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักฯ มีประโยชน์และช่วยให้ครอบครัวของท่านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

☐ 1. เห็นด้วย ☐ 2. ไม่เห็นด้วย

53. ท่านทราบหรือไม่ว่าโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักฯ เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

☐ 1. ทราบ ☐ 2. ไม่ทราบ

54. หากมีประชาชนเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ท่านคิดว่าจะเป็นผลดีต่อประชาชนในพื้นที่หรือไม่

55. ☐ 1. เป็นผลดี ☐ 2. ไม่เป็นผลดี เพราะ..

56. ท่านต้องการใช้พื้นที่โครงการฯ เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

☐ 1. ต้องการ ☐ 2. ไม่ต้องการ

เพราะ... เพราะ...

ขอบคุณในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
กองติดตามประเมินผล สำนักงาน กปร.
โทรศัพท์ 02-4478539

คำสั่งคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ ๒ / ๒๕๕๓ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการ โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สัก และพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณลุ่มน้ำของลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงรับโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ ลุ่มน้ำปาย อำเภอมปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเป็นการป้องกันอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้สักธรรมชาติที่สมบูรณ์ ไม่ให้ถูกบุกรุกทำลาย และสงวนไว้เป็นแหล่งศึกษาวิจัยด้านพันธุกรรมไม้สัก ตลอดจนสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้ชุมชนบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ป่าเกิดความรักหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้พึ่งพาตนเองได้

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานโครงการฯ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานไว้ จำเป็นต้องอาศัยการทำงานเชิงบูรณาการจากหลายหน่วยงาน อาศัยอำนาจตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๙ (๕) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. คณะกรรมการบริหารโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑.๑ <u>องค์ประกอบ</u>

(๑) เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ประธานกรรมการ
(๒) รองเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	รองประธานกรรมการ
(๓) ที่ปรึกษาพระราชวังฝ่ายกิจกรรมพิเศษ	รองประธานกรรมการ
(๔) อธิบดีกรมการข้าว	กรรมการ

/ (๕) อธิบดี....

- ๒ -

(๕) อธิบดีกรมชลประทาน	กรรมการ
(๖) อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	กรรมการ
(๗) อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	กรรมการ
(๘) อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	กรรมการ
(๙) อธิบดีกรมป่าไม้	กรรมการ
(๑๐) อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	กรรมการ
(๑๑) แม่ทัพภาคที่ ๓	กรรมการ
(๑๒) ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๑๓) ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๒ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	กรรมการและเลขานุการ
(๑๔) ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานโครงการพื้นที่ภาคเหนือ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑.๒ <u>อำนาจหน้าที่</u>

(๑) กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการฯ ให้สอดคล้องตามแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้
(๒) อำนวยการ ควคุม กำกับดูแลให้การดำเนินงานเป็นตามนโยบายและวัตถุประสงค์หลักที่ได้กำหนดไว้
(๓) ติดตามผล ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น
(๔) แต่งตั้งคณะทำงานหรือบุคคลช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น

๒. คณะอนุกรรมการโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒.๑ <u>องค์ประกอบ</u>

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน	ประธานอนุกรรมการ
(๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานอนุกรรมการ

/(๓) ปลัดจังหวัด....

- ๓ -

(๓) ปลัดจังหวัดแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๔) ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ เชียงใหม่	อนุกรรมการ
(๕) หัวหน้าสำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๖) ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ ๗	อนุกรรมการ
(๗) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๘) ผู้อำนวยการโครงการชลประทานจังหวัดแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๙) เกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๑๐) ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวจังหวัดแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๑๑) ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๑๒) หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๑๓) ปศุสัตว์จังหวัดแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๑๔) ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๑๕) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัดแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๑๖) ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ (สาขาแม่สะเรียง)	อนุกรรมการ
(๑๗) หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย	อนุกรรมการ
(๑๘) หัวหน้าโครงการธนาคารฟืนอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๑๙) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แม่ฮ่องสอน เขต ๑	อนุกรรมการ
(๒๐) หัวหน้าโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๒๑) นายอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน	อนุกรรมการ
(๒๒) นายอำเภอปาย	อนุกรรมการ
(๒๓) นายอำเภอปางมะผ้า	อนุกรรมการ
(๒๔) หนัวหน้ากลุ่มประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ เชียงใหม่	อนุกรรมการและเลขานุการ

/(๒๕) ปลัดศูนย์....

- ๔ -

(๒๕) หนังหน้าศูนย์ประสานงานโครงการพระราชดำริ ในพื้นที่ภาคเหนือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช — อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(๒๖) นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน — อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒.๒ อำนาจหน้าที่

(๑) จัดทำข้อมูล และงานโครงการฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องตามแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้

(๒) บริหารจัดการโครงการฯ และประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์

(๓) ติดตามผล จัดทำรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ เสนอต่อคณะกรรมการบริหารโครงการฯ

(๔) แต่งตั้งคณะทำงานหรือบุคคลช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)
นายกรัฐมนตรี
ประธานกรรมการพิเศษ
เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การติดตามโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ–ลุ่มน้ำปาย อันเนื่องมาจากอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การติดตามและตรวจเยี่ยมโครงการฯ

ศูนย์วิจัยป่าสักนวมินทรราชินี จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประชุมติดตามผลโครงการฯ ร่วมกับรองผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แปลงเพาะกล้า ศูนย์วิจัยป่าสักนวมินทรราชินี จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สำรวจสภาพป่าสักนวมินทรราชินีทางอากาศ

สภาพพื้นที่ทั่วไป

คณะสำรวจพื้นที่ทางบกและทางน้ำ

ตอไม้สักที่เกิดขึ้นจากการทำไม้ในอดีต

รอยเท้าสัตว์เลี้ยงในพื้นที่ป่าสักนวมินทรราชินี

เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เก็บข้อมูล หมู่บ้านห้วยซลอบ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สัมภาษณ์เกษตรกร จากหมู่บ้านมะโนรา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สัมภาษณ์เกษตรกร จากหมู่บ้านปมฝาด อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สภาพถนนทางเข้าหมู่บ้านมะโนรา

สภาพพื้นที่ป่าสักนวมินทรราชินี

การจัดหาแหล่งน้ำและสร้างฝาย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ : ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐-๖ โทรสาร : ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒
http://www.rdpb.go.th